

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«Παιδαγωγικό Παιχνίδι και Παιδαγωγικό Υλικό στην Πρώτη Παιδική Ηλικία»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΥΠΑΙΘΡΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙ: ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ
ΣΥΝΟΔΩΝ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΠΥΛΩΡΙΔΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

ΒΟΛΟΣ 2013

1^η Επιβλέπουσα: Μπότσογλου Καφένια, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Παιδαγωγικού
Τμήματος Ειδικής Αγωγής

2^η Επιβλέπουσα: Κακανά Δόμνα, Καθηγήτρια Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής
Αγωγής

Αξιολογητής:.....

Βαθμός	
Ολογράφως	

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω πολύ την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου την κ. Μπότσογλου Καφένια, που ήταν δίπλα μου και απαντούσε στις απορίες που είχα σε όλη τη διάρκεια της έρευνάς μου. Το υλικό που μου έδωσε, οι προτάσεις της, οι οδηγίες, οι συμβουλές και οι διορθώσεις της συνέβαλλαν πολύ ώστε να μπορέσει να ολοκληρωθεί η έρευνά μου. Επίσης και την δεύτερη επιβλέπουσα καθηγήτριά μου την κ. Κακανά Δόμνα.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω του γονείς μου που ανέχτηκαν το πρόγραμμά μου, τη συμπεριφορά μου και βοήθησαν δίνοντάς μου κουράγιο και ηθική συμπαράσταση σε όλη τη διάρκεια της έρευνας μου.

Ευχαριστώ, επίσης, τους ανθρώπους που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο της έρευνά μου και που μου διέθεσαν λίγο από το χρόνο τους. Χωρίς αυτούς η έρευνα δεν θα μπορούσε ποτέ να ολοκληρωθεί.

Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ στο φίλο μου Δημήτρη Κοκκαλά που με βοήθησε ελέγχοντας και διορθώνοντας λάθη στη σύνταξη της εργασία μου.

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	6
ABSTRACT	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
1. ΠΑΙΧΝΙΔΙ	12
1.1 Κατηγορίες και στάδια παιχνιδιού	12
1.2 Είδη παιχνιδιού	15
1.3 Θεωρίες για το παιχνίδι	15
1.4 Παιχνίδι και μάθηση	17
1.5 Απόψεις γονέων, εκπαιδευτικών και παιδιών για το παιχνίδι	18
1.6 Παιδί και χώροι παιχνιδιού	20
1.7 Τύποι υπαίθριων χώρων παιχνιδιού	22
2. ΥΠΑΙΘΡΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙ	24
2.1 Υγεία παιδιών και παιχνίδι στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού	24
2.2 Ανάπτυξη υγιεινών συνηθειών στα παιδιά	27
2.3 Γονική επίβλεψη στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού	28
2.4 Φόβοι γονέων και υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού	
- εξωτερική κινητικότητα	31
2.5 Διαμόρφωση σύγχρονων σπιτιών – Ηλεκτρονικά μέσα και παιχνίδι σε υπαίθριους χώρους	36
2.6 Πρόνοια πολιτείας και υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού	37
2.7 Παιδιά με ειδικές ανάγκες και υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού	40
3. ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΟΥΣ ΥΠΑΙΘΡΙΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ	41
3.1 Τοποθεσία υπαίθριων χώρων παιχνιδιού και εξοπλισμού	44
3.2 Εξοπλισμός	45

3.3 Εξοπλισμοί και προτιμήσεις παιδιών	47
3.4 Υλικά κατασκευής	49
3.5 Ύψος εξοπλισμών	50
3.6 Κατάλληλος ηλικιακά εξοπλισμός	51
3.7 Ασφαλείς ζώνες πτώσης	52
3.8 Τύπος και βάθος επιφάνειας	52
3.9 Εποπτεία	55
3.10 Ενημέρωση παιδιών- Αγωγή ασφάλειας	56
3.11 Συντήρηση	57
3.12 Ασφάλεια στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού στην Ελλάδα	58
3.13 Στόχοι, ερωτήματα και υποθέσεις της έρευνας	59
4. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	60
4.1 Δείγμα, χρόνος και τόπος της έρευνας	60
4.3 Μέσα συλλογής δεδομένων	60
4.4 Πλαίσιο έρευνας	62
5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	62
5.1 Χαρακτηριστικά του δείγματος	62
5.2 Χαρακτηριστικά των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού που πραγματοποιήθηκε η έρευνα	63
5.3 Χαρακτηριστικά των παιχνιδοκατασκευών των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού του δείγματος	64
5.4 Υλικά επίστρωσης εδάφους	65
5.5 Απόψεις των συνοδών των παιδιών	65
5.5.1 Με τη γενική κατάσταση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού	65
5.5.2 Εξοπλισμό	65

5.5.3 Φόβοι των συνοδών των παιδιών	66
5.5.4 Δραστηριότητες που επιτρέπουν οι γονείς στα παιδιά τους	68
5.6 Επισκευσιμότητα και τρόπος μεταφοράς στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού	68
5.7 Ενασχολήσεις παιδιών	69
5.7.1 Στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού	69
5.7.2 Όταν δεν βρίσκονται στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού	70
5.8 Αίτια επισκευσιμότητας των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού	71
5.9 Προτάσεις συνοδών για βελτίωση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού	72
5.10 Ερευνητικές υποθέσεις	73
6.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ- ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	74
6.1 Συμπεράσματα	74
6.2 Προτάσεις	80
6.3 Περιορισμοί της έρευνας	85
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	87
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	101

Περίληψη

Βασικός στόχος της έρευνας είναι η καταγραφή των απόψεων των συνοδών των παιδιών για τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού και την κατάσταση που επικρατεί σε αυτούς. Η έρευνα διεξήχθη στην πόλη της Θεσσαλονίκης στο Δήμο Καλαμαριάς. Ως μέσο συλλογής των δεδομένων της έρευνας χρησιμοποιήθηκε ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο δημιουργήθηκε ειδικά για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας, βασιζόμενο σε ερωτηματολόγια παρόμοιων ερευνών. Συνολικά συλλέχθηκαν 81 ερωτηματολόγια από τους συνοδούς των παιδιών, από 13 υπαίθριους χώρους παιχνιδιού του Δήμου.

Διαπιστώσαμε ότι σχετικά με την καθαριότητα των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού το 43.2% των ερωτώμενων δηλώνει ικανοποιημένο, ενώ το 32.1% δηλώνει δυσαρεστημένο. Για την ασφάλεια που παρέχεται από τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού το 43.2% τους θεωρεί ασφαλείς. Σχεδόν οι μισοί ερωτώμενοι δήλωσαν ,επίσης, ότι είναι ευχαριστημένοι με τον αριθμό των παιχνιδοκατασκευών (49.4%) που βρίσκονται στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού σε σχέση με το μέγεθος που έχουν.

Επίσης τα αποτελέσματα της έρευνάς μας έδειξαν, ότι η πλειοψηφία των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού του Δήμου βρίσκονται δίπλα σε πάρκα (76.9%), συνορεύουν με κεντρικούς δρόμους (46.1%) και διαθέτουν κυρίως κούνιες (92.3%), τσουλήθρες (76.9%), τραμπάλες (69.2%) και εξοπλισμούς αναρρίχησης (38.5%). Στους μισούς περίπου υπαίθριους χώρους παιχνιδιού δεν υπάρχουν βρύσες, ενώ πόρτα παρατηρείται μόνο σε έναν.

Βασικά συμπεράσματα της έρευνάς μας είναι ότι οι συνοδοί των παιδιών θεωρούν το υπαίθριο παιχνίδι, ως βασικό παράγοντα στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών. Επίσης, ότι το παιδί συνοδεύεται πάντα από κάποιο ενήλικα κατά τη διάρκεια του

παιχνιδιού του, επειδή οι απόψεις των συνοδών των παιδιών σχετικά με την ασφάλεια του περιβάλλοντος είναι αρνητικές.

Abstract

The main object of our study was to record the views of children's attendants for the outdoors play areas and the predominant situation. The study was conducted in the city of Thessaloniki, in municipality of Kalamaria. In order to collect the data, a questionnaire was used, which was created specifically for the purpose of this research, based on previous similar researches. Totally, 81 questionnaires were collected by children's attendants from 13 different outdoor play areas. Our findings, indicate that the 43.2% of our sample was satisfied, regarding the cleanliness of outdoor play areas, while the 32.1% state dissatisfied. Concerning the safety provided, the 43.2% of our sample consider that the play areas are safe. Almost half of the sample also stated that is satisfied with the variety of playground equipment (49.4%).

Moreover, the results of our research showed that the majority of outdoor play areas are close to parks (76.9%), next to main roads (46.1%) and include mainly swings (92.3%), slides (76.9%), seesaws (69.2%) and climbing equipment (38.5%). About half of the outdoor play areas lack taps, while a door was found only at one of them.

The main findings of our research are that attendants of children consider the outdoor play, as a key factor in children's development. Finally, children are always accompanied by adults during the outdoor play, because adults have negative opinion about the safety of the urban environment.

Υπαίθριοι Χώροι Παιχνιδιού και Παιδιά: Στάσεις και Απόψεις των Συνοδών των Παιδιών

Έχει ήδη τονιστεί εδώ και αρκετά χρόνια από πολλούς παιδαγωγούς και ερευνητές η σημασία του παιχνιδιού στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών. Οι δραστηριότητες παιχνιδιού των παιδιών στον υπαίθριο χώρο, είναι από τις αγαπημένες ενασχολήσεις των παιδιών. Στις μέρες μας, όμως, τα παιδιά δεν έχουν πολλές ευκαιρίες για υπαίθριο παιχνίδι και ειδικά στα αστικά κέντρα. Η οικοδόμηση των αστικών κέντρων και οι μεγάλοι και πολυσύχναστοι δρόμοι συμβάλλουν στη μείωση των ευκαιριών που έχουν τα παιδιά για υπαίθριο παιχνίδι. Το παιχνίδι στους δρόμους έχει πλέον σχεδόν εξαφανιστεί, το ίδιο και το παιχνίδι στις αυλές, αφού δεν υπάρχουν πλέον πολλές αυλές στα αστικά κέντρα. Για το λόγο αυτό στα αστικά κέντρα έχουν δημιουργηθεί οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού, οι οποίοι αποτελούν ένα μέρος, όπου τα παιδιά μπορούν να βρουν ευκαιρίες για υπαίθριο παιχνίδι.

Παρόλο όμως που απευθύνονται σε παιδιά, αρκετοί υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού δεν παρέχουν επαρκή ασφάλεια σε αυτά. Ένας βασικός παράγοντας που συναρτάται με την λειτουργία των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού και αποτελεί προϋπόθεση για τη χρήση τους από τα παιδιά είναι η ασφάλεια. Κάθε χρόνο χιλιάδες τραυματισμοί «συμβαίνουν» στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού. Κύριες αιτίες των τραυματισμών αυτών είναι οι πτώσεις από τους εξοπλισμούς και οι πτώσεις πάνω σε επιφάνειες χωρίς απορροφητική ικανότητα (Heck, Collins & Peterson, 2001). Άλλες αιτίες είναι οι συγκρούσεις με κινητούς και ακίνητους εξοπλισμούς και η επαφή με προεξοχές και αιχμηρές ακμές (Swartz, 1992). Από έρευνες διαπιστώθηκε ακόμη ότι το 50% των τραυματισμών των παιδιών θα μπορούσαν να είχαν προληφθεί, εάν είχαν ληφθεί κατάλληλα μέτρα κατά το σχεδιασμό και την κατασκευή των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού και εάν υπήρχε καλύτερη εποπτεία από τους συνοδούς των παιδιών

(Petridou, Sibert, Dedoukou, Skalkidis & Trichopoulos, 2002). Συμπεραίνουμε, λοιπόν, ότι ένας επανασχεδιασμός των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού με βάση τα πρότυπα που έχουν δημιουργηθεί για τους κανονισμούς ασφάλειας θα αυξήσουν την ασφάλεια των παιδιών (Howard, MacArthur, Willan, Rothman, McKeag & MacPherson, 2005). Ακόμη, η σωστή εποπτεία από τους συνοδούς των παιδιών έχει διαπιστωθεί από έρευνες ότι συμβάλλει σημαντικά στη μείωση τραυματισμών στα παιδιά (Morrongiello & House, 2004).

Ο επανασχεδιασμός των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού θα προσφέρουν επίσης κίνητρο για την αύξηση του υπαίθριου παιχνιδιού των παιδιών (Ridgers, Stratton, Fairclough & Twisk, 2007; Colabianchi, Kinsella, Coulton & Moore, 2009). Έρευνες δείχνουν (Veitch, Bagley, Ball & Salmon, 2006) ότι οι γονείς έχουν κατανοήσει τη σημασία που διαδραματίζει το παιχνίδι και τα διάφορα είδη του στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών, καθώς και τα οφέλη που αποκομίζουν από την επαφή τους με το φυσικό περιβάλλον. Πολλοί από αυτούς όμως έχουν αρκετές ανησυχίες όταν το παιδί τους παίζει έξω. Οι φόβοι των γονέων είναι κυρίως, οι ξένοι άνθρωποι και τα ατυχήματα που μπορούν να συμβούν στο παιδί τους. Εξαιτίας των φόβων αυτών μειώνεται το υπαίθριο παιχνίδι των παιδιών και η αυτονομία τους.

Η πολιτεία οφείλει να συμβάλλει στη μείωση αυτών των φόβων ώστε τα παιδιά να μην χάνουν τα πλεονεκτήματα που προσφέρει το υπαίθριο παιχνίδι. Εκτός από τον επανασχεδιασμό των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού για την πρόληψη των ατυχημάτων οφείλει να συμβάλλει και στη μείωση των άλλων φόβων των γονιών. Έρευνες δείχνουν ότι τα χαρακτηριστικά της γειτονιάς μπορούν να επηρεάσουν το υπαίθριο παιχνίδι των παιδιών (Cradock, Kawachi, Colditz, Hannon, Melly, Wiecha & Gortmaker, 2005). Μείωση της εγκληματικότητας και ασφαλέστερη μετακίνηση στους δρόμους αποτελούν παράγοντες που θα συμβάλλουν στην αύξηση των

μετακινήσεων των παιδιών και στην αύξηση του υπαίθριου παιχνιδιού τους. Τα τελευταία 40 χρόνια ένας σημαντικός όγκος υλικού έχει παραχθεί σε σχέση με τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού και τα ατυχήματα των παιδιών σε αυτούς (Huber & Com, 2000). Παρόλα αυτά όμως η γνώση αυτή έχει ελάχιστα χρησιμοποιηθεί (Schwebel, 2006). Η πολιτεία θα πρέπει να λάβει υπόψη της τα ευρήματα αυτά και να τα χρησιμοποιήσει, ώστε οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού να βελτιωθούν.

Στόχοι της παρούσας μελέτης είναι να καταγραφούν οι απόψεις των συνοδών των παιδιών για τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού και την κατάσταση που επικρατεί σε αυτούς. Να διατυπωθούν οι απόψεις τους για τις υπαίθριες δραστηριότητες των παιδιών, οι φόβοι τους και να καταγραφούν οι συνήθειές τους. Επίσης, να ακουστούν τα παράπονά τους και οι προτάσεις τους για την βελτίωση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού.

Το θεωρητικό πλαίσιο της μελέτης μας χωρίζεται σε τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος αναφέρονται οι κατηγορίες, τα στάδια, τα είδη και οι θεωρίες για το παιχνίδι. Επίσης, η συμβολή του παιχνιδιού στη μάθηση, οι απόψεις των ενηλίκων και των παιδιών για το παιχνίδι και οι τύποι των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού. Στο δεύτερο μέρος αναλύονται τα πλεονεκτήματα του υπαίθριου παιχνιδιού στην υγεία των παιδιών. Στην συνέχεια παρουσιάζεται η γονική επίβλεψη κατά τη διάρκεια του υπαίθριου παιχνιδιού των παιδιών και οι φόβοι τους. Τέλος, μελετάται η πρόνοια της πολιτείας για τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού και η χρήση των χώρων αυτών από παιδιά με ειδικές ανάγκες. Στο τελευταίο μέρος του θεωρητικού πλαισίου επικεντρωνόμαστε στην ασφάλεια των υπαίθριων χώρων και στους παράγοντες που την επηρεάζουν.

Στο δεύτερο μέρος της μελέτης παρουσιάζεται η μεθοδολογία της έρευνάς μας. Διατυπώνονται οι στόχοι της έρευνας και παρουσιάζονται το δείγμα, το μέσο συλλογής δεδομένων και το πλαίσιο της έρευνας.

Στο τρίτο μέρος της μελέτης παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που προκύπτουν από την ανάλυση των δεδομένων. Αποτελέσματα για την κατάσταση των υπαίθριων χώρων, για τις απόψεις των συνοδών των παιδιών, για τις συνήθειές τους και τις απόψεις τους.

Στο τελευταίο μέρος της μελέτης διατυπώνονται βασικά συμπεράσματα που προκύπτουν από την έρευνα, καθώς και προτάσεις για την εφαρμογή στην πράξη των ευρημάτων αυτών και προτάσεις για περαιτέρω έρευνες. Ακόμη αναφέρονται κάποιοι περιορισμοί της έρευνας.

Τέλος, σε παράρτημα παρατίθενται το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα και φωτογραφίες από τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού στους οποίους πραγματοποιήθηκε η έρευνα.

1. Παιχνίδι

Η αγάπη προς το παιχνίδι είναι το πιο έκδηλο διακριτικό γνώρισμα των νεαρών πλασμάτων είτε πρόκειται για τον άνθρωπο είτε για άλλα ζώα (Rassel, 2010). Το παιχνίδι έχει γίνει αντικείμενο πληθώρας ψυχολογικών ερευνών και έχουν αναπτυχθεί διάφορες θεωρίες, χωρίς καμία όμως να δικαιολογεί απόλυτα το φαινόμενο. Συγκεκριμένα έχουν δημιουργηθεί ποικίλλες θεωρίες γύρω από το σκοπό του παιχνιδιού, από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματά του, από τα είδη του, από τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά του.

1.1 Κατηγορίες και Στάδια Παιχνιδιού

Πολλοί ερευνητές έχουν προσπαθήσει να κατατάξουν το παιχνίδι σε κατηγορίες. Ο Groos (1901 αναφέρεται στο Hayes, 1998) διακρίνει το παιχνίδι σε δύο είδη. Στο πειραματικό παιχνίδι (αισθησιοκινητικό, δημιουργικό, παιχνίδι με κανόνες), που βοηθάει στην ανάπτυξη του σωματικού και πνευματικού αυτοελέγχου και στην ανάπτυξη της αυτογνωσίας, και στο κοινωνικό παιχνίδι (σκληρό παιχνίδι, μίμηση,

δραματοποιημένο παιχνίδι), που αποτελεί την βάση των διαπροσωπικών σχέσεων. Η Parten (1932) κατηγοριοποιεί τα είδη του κοινωνικού παιχνιδιού στο μοναχικό παιχνίδι (περίπου 2 ετών), στο παιχνίδι του θεατή (περίπου 2 ετών), στο παράλληλο παιχνίδι, στο συντροφικό (περίπου 5 ετών) και στο συνεργατικό (περίπου 5 ετών). Ο Piaget (1962) μελέτησε επίσης το παιχνίδι και υποστήριξε ότι το είδος του παιχνιδιού στο οποίο εμπλέκονται τα παιδιά είναι διαφορετικό κατά τη διάρκεια της κάθε αναπτυξιακής περιόδου. Κατά το αισθησιοκινητικό στάδιο, το παιχνίδι του παιδιού είναι παιχνίδι άσκησης. Κινήσεις του σώματος οι οποίες επαναλαμβάνονται και επιτρέπουν στο παιδί να γνωρίσει το σώμα του και να μάθει να το ελέγχει. Στο προσυλλογιστικό στάδιο, το παιδί ασχολείται με το συμβολικό παιχνίδι. Τα αντικείμενα με την βοήθεια της φαντασίας μετατρέπονται και βοηθούν τη συνέχεια του παιχνιδιού. Το παιδί προσποιείται άλλα πρόσωπα, ζώα και αντικείμενα. Τέλος, στο στάδιο της συγκεκριμένης σκέψης το παιχνίδι του παιδιού έχει κανόνες και γίνεται κοινωνικό. Σχεδόν παράλληλα με τα στάδια του Piaget είναι και τα στάδια του Spencer (1873, αναφέρεται στο Hayes, 1998). Υποστηρίζει ότι σε πρώτο στάδιο έχουμε το παιχνίδι του παιδιού σαν αισθητηριακή-κινητική δραστηριότητα κατά την οποία το μικρό παιδί κοιτάζει, αγγίζει και πειραματίζεται με τα αντικείμενα. Αφού αναπτύξει κάπως τις κινητικές του δεξιότητες έπειτα θα περάσει στο επόμενο στάδιο που είναι το καλλιτεχνικό ή αισθητικό. Το παιδί αρχίζει να επεμβαίνει στα αντικείμενα. Δημιουργεί, ζωγραφίζει, μετατρέπει. Τέλος, το παιδί περνάει στο συντονισμένο παιχνίδι το οποίο είναι οργανωμένο και διέπεται από κανόνες. Ο Spencer αναφέρει επίσης και ένα τέταρτο στάδιο παιχνιδιού τη μίμηση. Ο Wallon χωρίζει το παιχνίδι στο λειτουργικό παιχνίδι, στο παιχνίδι φαντασίας, στο παιχνίδι πρόσληψης και τέλος στο παιχνίδι των κατασκευών (αναφέρεται στο Μπότσογλου, 2010).

Έχουμε επίσης και κατηγοριοποιήσεις του παιχνιδιού με βάση το περιεχόμενό του. Ο Buhler (1935, αναφέρεται Fontana, 1996) προτείνει την κατηγοριοποίηση σε λειτουργικό, φανταστικό, δεκτικό και κατασκευαστικό. Λειτουργικό, ως πρώτο χρονολογικά που περιλαμβάνει την άσκηση μιας συγκεκριμένης λειτουργίας ή δεξιότητας. Φανταστικό, που εμφανίζεται συνήθως στο δεύτερο έτος της ζωής και περιλαμβάνει φανταστικές ή συμβολικές διεργασίες. Το δεκτικό παιχνίδι, όπου το παιδί ακούει μια ιστορία ή κοιτάζει μια εικόνα. Και τέλος το κατασκευαστικό παιχνίδι, που περιλαμβάνει ζωγραφική, παιχνίδι με κύβους, άμμο και άλλα φυσικά υλικά. Επίσης, στις κατηγορίες αυτές μπορεί να προστεθεί και το παιχνίδι με κανόνες.

Μια άλλη εξελικτική ταξινόμηση (Rubin, Fein & Vandenberg, 1983) υποστηρίζει ότι το παιχνίδι των παιδιών περνάει από 6 στάδια. Το αισθησιοκινητικό παιχνίδι, που απασχολεί το παιδί τους πρώτους 12 μήνες της ζωής του και περιλαμβάνει την εξερεύνηση και τον χειρισμό των αντικειμένων με όλες τις δυνατές αισθησιοκινητικές προσεγγίσεις, όπως κούνημα αντικειμένων, πέταμα, μετακίνησή τους, τοποθέτηση στο στόμα. Το πρώτο συμβολικό παιχνίδι, που εμφανίζεται στην αρχή του δεύτερου έτους και στην διάρκεια του οποίου το παιδί αρχίζει να χειρίζεται τα πράγματα στην τυπική τους χρήση αλλά με μία συμβολική έννοια. Η επεξεργασία με αντικείμενα, που επιτρέπει στα παιδιά μεταξύ 15 και 21 μηνών να συνδέσουν αυτό το συμβολικό παιχνίδι με αντικείμενα ή με άλλα άτομα και όχι μόνο με τον εαυτό τους. Η συμβολική υποκατάσταση, όπου το δίχρονο ή τρίχρονο παιδί χρησιμοποιεί τα αντικείμενα σαν να ήταν κάτι άλλο από αυτό που είναι. Το κοινωνικοδραματικό παιχνίδι, το οποίο εμφανίζεται γύρω στα πέντε και επιτρέπει στο παιδί να παίζει ρόλους και να κάνει ότι είναι κάποιος άλλος. Γύρω στα έξι, βλέπουμε να εμφανίζεται η συνειδητοποίηση των ρόλων. Σε αυτό το στάδιο τα παιδιά αποδίδουν ρόλους στους άλλους και σχεδιάζουν δραστηριότητες ρόλων. Τέλος, τα ομαδικά παιχνίδια με

κανόνες, εμφανίζονται μετά τα επτά χρόνια (Fontana, 1996).

1.2 Είδη Παιχνιδιού

Μία διάκριση στα είδη παιχνιδιού μπορεί να γίνει μεταξύ του ατομικού παιχνιδιού και του ομαδικού παιχνιδιού. Αυτή η διάκριση του παιχνιδιού εξαρτάται πολύ από την ηλικία, αφού τα μικρότερα παιδιά ασχολούνται μόνο με το ατομικό παιχνίδι και μεγαλώνοντας στρέφονται σιγά σιγά προς το ομαδικό. Με βάση την φύση και το περιεχόμενο του παιχνιδιού διακρίνουμε τα εξής παιχνίδια (Κάππας, 2005):

- 1) Το παιχνίδι του ενστίκτου: Εμφανίζεται στα μωρά που με το ένστικτό θα πιάσουν κάτι και θα το εξερευνήσουν, θα το κουνήσουν.
- 2) Τα φυσικά παιχνίδια: Τα οποία αναπτύσσουν κυρίως τις σωματικές δεξιότητες και περιλαμβάνουν τα παιχνίδια δύναμης, καρτερίας, ταχύτητας, ευκινησίας, ισορροπίας και επιδεξιότητας.
- 3) Τα παιχνίδια πονηριάς: Τα οποία συχνά τα μπερδεύουμε με τα παιχνίδια κίνησης. Σε αυτά όμως αναπτύσσονται και νοητικές δεξιότητες. Τέτοια παιχνίδια είναι το κρυφό, η τυφλόμυγα και άλλα.
- 4) Τα πνευματικά παιχνίδια: Είναι τα παιχνίδια τα οποία ασκούν τις πνευματικές ικανότητες του παιδιού. Χωρίζονται σε πέντε είδη, στα παιχνίδια προσοχής, μνήμης, λογισμού, εφευρετικότητας και στα λογοπαίγνια.
- 5) Τα κοινωνικά παιχνίδια: Τα οποία εμφανίζονται στην ηλικία των 6 ετών και απαιτούν τον σχηματισμό ομάδων μεταξύ των παιδιών.
- 6) Άλλα παιχνίδια: Όπως τα παιχνίδια φαντασίας, τα νοητικά και συναισθηματικά παιχνίδια, τα συμβολικά παιχνίδια, το ιχνογράφημα και το παιχνίδι των κανόνων.

1.3 Θεωρίες για το Παιχνίδι

Έχουν διατυπωθεί πολλές θεωρίες γύρω από το παιχνίδι από παιδαγωγούς και ψυχολόγους. Οι περισσότερες διαφέρουν μεταξύ του, αλλά όλες συμφωνούν ότι το παιχνίδι συνδέεται στενά με το παιδί (Κάππας, 2005).

Κάποιοι βλέπουν το παιχνίδι ως διέξοδο της πλεονάζουσας ενέργειας (Hayes, 1998). Ο οργανισμός του παιδιού παράγει πολλή ενέργεια. Η ενέργεια χρησιμοποιείται για τις βασικές ανάγκες και η ποσότητα που περισσεύει πρέπει κάπου να καταναλωθεί. Έτσι λοιπόν, τα παιδιά παίζουν προκειμένου να εκτονώσουν αυτήν την πλεονάζουσα ενέργεια και στην συνέχεια να έρθει η ανακούφιση (Κάππας, 2005).

Ο Patrick (1916) διατυπώνει την άποψη ότι το παιχνίδι προέρχεται από την ανάγκη για χαλάρωση και διασκέδαση. Οι Adler και Chateau λένε ότι «το ελατήριο για το παιχνίδι είναι η χαρά, η ικανοποίηση και η διασκέδαση που προσφέρουν στο παιδί σε σύγκριση με τα ζώα.».

Ο Hall (1920) θεωρεί ότι το παιχνίδι του παιδιού αντιπροσωπεύει την εξελικτική ιστορία του είδους, θεωρεί το παιχνίδι ως ανακεφαλαίωση. Το παιδί κατά το παιχνίδι του και με την εξέλιξη του παιχνιδιού του επαναλαμβάνει τα στάδια της ανθρώπινης εξέλιξης (Κάππας, 2005).

Οι Anna Freud και Klein (1986) θεωρούν ότι το παιχνίδι αποτελεί έκφραση των κρυμμένων ψυχικών συγκρούσεων και συμπλεγμάτων του παιδιού. Το παιχνίδι ικανοποιεί κάποια πάθη τα οποία η συνείδηση απωθεί (Κάππας, 2005).

Το παιχνίδι θεωρείται επίσης, ως βάση για την κατανόηση του κοινωνικού περιβάλλοντος, ως αναζήτηση ερεθισμάτων, ως μεταεπικοινωνία, ως μετα-αναπαράσταση, και ως πρακτική εξάσκηση (Bruner, 1972).

Ο Piaget και ο Vygotsky (Vygotsky, 1994) θεωρούν το παιχνίδι αναγκαίο για την ανάπτυξη του παιδιού. Ο Piaget επίσης τονίζει το ρόλο της γνωστικής ανάπτυξης του

παιδιού στο παιχνίδι (Piaget, 1979).

Πιο απλοί ορισμοί για το σκοπό του παιχνιδιού έχουν δοθεί από τον Caillois που υποστηρίζει ότι σκοπός του παιχνιδιού είναι το ίδιο το παιχνίδι (Beauchamp, 1998) και από τον Hutt (1970) που υποστηρίζει, ότι σκοπός του παιχνιδιού είναι απλώς και μόνο η διασκέδαση.

Το ΔΕΠΠΣ Νηπιαγωγών (2003) αναφέρει για το παιχνίδι «Το παιχνίδι γεμίζει το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του παιδιού αυτής της ηλικίας. Είναι το μέσο με το οποίο γνωρίζει τον εαυτό του, μαθαίνει για τους ανθρώπους, και τον κόσμο γύρω του, αντιλαμβάνεται τις δυνατότητες και τα όριά του. Συμβάλλει στην κοινωνικοποίηση του παιδιού. Τα παιδιά με το παιχνίδι μαθαίνουν να συνεργάζονται, να αναλαμβάνουν ευθύνες και ρόλους, μαθαίνουν να τηρούν και να σέβονται κανόνες.»

Από όλες τις παραπάνω θεωρίες και κάποιες άλλες που υπάρχουν, οι οποίες δεν αναφέρονται παραπάνω, βγάζουμε το συμπέρασμα ότι το παιχνίδι ψυχαγωγεί το παιδί, το διασκεδάζει, το κάνει να γελάει. Το βοηθούν να αναπτυχθεί σωματικά, ειδικά τα σωματικά παιχνίδια, όπου το παιδί τρέχει, σκαρφαλώνει και κινείται. Τέλος, το βοηθούν να αναπτύξει τις πνευματικές του λειτουργίες (Κάππας, 2005).

1.4 Παιχνίδι και Μάθηση

Χιλιάδες χρόνια πριν οι έλληνες φιλόσοφοι όπως ο Πλάτωνας (427- 347 Π.Χ.) και ο Αριστοτέλης (384- 322 Π.Χ.) αναγνώρισαν το σημαντικό ρόλο του παιχνιδιού στην συνολική ανάπτυξη του ατόμου (Rothlein & Brett, 1987). Η σημασία στη χρήση του παιχνιδιού ως μέσο μάθησης δημιουργήθηκε στα μέσα της δεκαετίας του '60. Πάρα πολλά δημοσιεύματα σήμερα συσχετίζουν το παιχνίδι με τη μάθηση. Ο Scheuerl θεωρεί την μάθηση που επιτυγχάνεται μέσω του παιχνιδιού «ως μια διαδικασία χρήσης, άσκησης και εξάσκησης, μια μη ολοκληρωμένη προκαταρκτική μορφή της κύριας μάθησης». Ο Twellmann (αναφέρεται στο Πανταζής, 1999, σελ. 19-20)

τονίζει τη σχέση ανάμεσα στο παιχνίδι και στις διαδικασίες της διδασκαλίας και της μάθησης «1) Πρέπει κανείς να μάθει κάτι, για να μπορεί να παίξει. 2) Το παιχνίδι βοηθάει ώστε να κατανοηθεί σαφέστερα και να διασφαλιστεί αυτό που έχει μάθει κάποιος. 3) Η διαδικασία μάθησης, τελειώνει με μια φάση στην οποία ότι έχει μάθει κανείς διασφαλίζεται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε αυτό να είναι κάθε φορά στη διάθεσή του με τη μορφή παιχνιδιού.». Κατά τον Fritz (αναφέρεται στο Πανταζής, 1999) η μάθηση δεν είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα του παιχνιδιού. Τα παιδιά δεν παίζουν για να μάθουν. Τα παιδιά παίζουν για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους και τα ενδιαφέροντά τους. Οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί προσπαθούν να συνδέσουν το παιχνίδι με την μάθηση, ώστε τα παιδιά μέσα από το παιχνίδι να μάθουν πράγματα. Ο Kreuzer (αναφέρεται στο Πανταζής, 1999) υποστηρίζει ότι τα παιδιά παίζοντας αποκτάνε κοινωνικότητα, αναγνώριση, βγαίνουν από την απομόνωση, ανακαλύπτουν τον εαυτό τους, δοκιμάζουν, βιώνουν την απόρριψη και την αποδοχή.

Με το ζήτημα της μάθησης και της ενασχόλησης του παιδιού με το παιχνίδι ασχολήθηκαν σημαντικοί και μεγάλοι παιδαγωγοί όπως ο Comenius, ο Rousseau, ο Pestalozzi, ο Jean Paul, ο Froebel, η Montessori και άλλοι πολλοί. Η παιδαγωγική του παιχνιδιού προτείνει το παιχνίδι από τη μια ως μέσο αγωγής και από την άλλη ως μέθοδο διδασκαλίας. Ο Piaget αναφέρει ότι το παιχνίδι οικοδομεί τη γνώση για αυτό οι γονείς και οι παιδαγωγοί πρέπει να ενθαρρύνουν τα παιδιά να παίζουν (Πανταζής, 1999). Το παιχνίδι συνδέεται επίσης με τη δημιουργική σκέψη, με την επίλυση προβλημάτων, με την κατανόηση και με την ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων. Το παιχνίδι αποτελεί και σημαντικό κίνητρο για να εξερευνήσουν τα παιδιά νέα υλικά, νέες καταστάσεις και να μείνουν σε μια δραστηριότητα για περισσότερο χρόνο (Rothlein & Brett, 1987).

1.5 Απόψεις Γονέων, Εκπαιδευτικών και Παιδιών για το Παιχνίδι

Οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί σε μια προσπάθειά τους να περιγράψουν το παιχνίδι (Rothlein & Brett, 1987) ανέφεραν ότι διασκεδάζει και ψυχαγωγεί τα παιδιά, προωθεί την κοινωνική ανάπτυξή τους, τη μάθηση και τις γνωστικές ικανότητες, βοηθάει στη σωματική δραστηριότητα, στην ανάπτυξη της φαντασίας, της δημιουργικότητας και ότι προετοιμάζει τα παιδιά για τους μελλοντικούς τους ρόλους. Οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι παρέχουν μια ποικιλία από υλικά για το παιχνίδι των παιδιών και ότι συμμετέχουν και οι ίδιοι στο παιχνίδι των παιδιών (Rothlein & Brett, 1987).

Παρά τις θετικές επιδράσεις που έχει το παιχνίδι στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού όμως, οι γονείς δεν επιτρέπουν στα παιδιά τους να καταναλώνουν πολύ χρόνο στο παιχνίδι (Rothlein & Brett, 1987). Ακόμη και γονείς με παιδιά ηλικίας 2 ετών, δήλωσαν ότι μόνο το 53% του χρόνου του παιδιού πρέπει να «ξοδεύεται» στο παιχνίδι. Οι γονείς με παιδιά ηλικίας 6 ετών πίστευαν ότι ο χρόνος που το παιδί πρέπει να ξοδεύει στο παιχνίδι πρέπει να είναι ακόμη μικρότερος και έδιναν μεγάλη έμφαση στην ακαδημαϊκή γνώση και πρόοδο. Δεν λείπουν και οι γονείς που δήλωσαν ότι το παιχνίδι πρέπει να γίνεται σαν διάλειμμα έπειτα από μια δουλειά. Οι εμπειρίες και οι απόψεις των γονέων έχουν μεγάλη σημασία στην προώθηση του παιχνιδιού στα παιδιά. Σε έρευνα του Fisher και των συνεργατών του (Fisher, Pasek, Golinkoff & Gryfe, 2008) διαπιστώθηκε ότι οι μητέρες που πίστευαν ότι το παιχνίδι είναι σημαντικό στην μάθηση, επέτρεπαν στα παιδιά τους να παίζουν περισσότερο.

Οι εκπαιδευτικοί επίσης δεν θεωρούσαν ότι υπάρχει μια διχοτομία ανάμεσα στη μάθηση και στο παιχνίδι και δεν το θεωρούσαν αναπόσπαστο κομμάτι του προγράμματος. Κάποιοι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι όλο το πρόγραμμα του νηπιαγωγείου είναι ένα παιχνίδι, ενώ αντίθετα κάποιοι άλλοι δήλωσαν ότι το παιχνίδι διαδραματίζεται εφόσον έχει τελειώσει το μάθημα και έχει γίνει όλη η δουλειά. Μόνο

το 20% των εκπαιδευτικών περιέκλειε το παιχνίδι στο καθημερινό πρόγραμμα. Από τις απαντήσεις των παιδιών προκύπτει ότι τα αγαπημένα παιχνίδια τους είναι: οι υπαίθριες δραστηριότητες (τρέξιμο, ποδήλατο, παιχνίδι στους υπαίθριους χώρους), το δραματικό παιχνίδι, το παιχνίδι με αντικείμενα (τουβλάκια, κούκλες) και οι δραστηριότητες τέχνης. Αξιοσημείωτο είναι να αναφερθεί ότι τα περισσότερα παιδιά δήλωσαν ότι βλέπουν τηλεόραση όταν δεν παίζουν (Rothlein & Brett, 1987).

Τι κατάσταση επικρατεί στην Ελλάδα σε σχέση με το παιχνίδι; Από έρευνα του Αραβάνη το 1981 (αναφέρεται στο Κάππας, 2005) προκύπτει το συμπέρασμα ότι τα παιδιά στην Ελλάδα προτιμούν το ομαδικό παιχνίδι περισσότερο σε σχέση με τους συνομηλίκους τους στο εξωτερικό. Η έρευνα του Κάππα το 2004 (Κάππας, 2005) όπου συμμετείχαν 550 παιδιά ηλικίας 10 με 12 ετών έδειξε ότι τα παιδιά έχουν αρκετό ελεύθερο χρόνο. Τον οποίο τον καταναλώνουν βλέποντας τηλεόραση, ακούγοντας μουσική και κάνοντας αθλητισμό. Το 79.4% των παιδιών βλέπει συχνά τηλεόραση και το 73.6% κάνει συχνά αθλητισμό. Τα παιδιά παίζουν περισσότερες ώρες το Σαββατοκύριακο, ενώ τις καθημερινές αφιερώνουν στο παιχνίδι τους περίπου 1 ώρα. Προτιμούν να παίζουν ομαδικά παιχνίδια και όχι μόνο τους ή με παιχνίδια-αντικείμενα. Ο χώρος που παίζουν, με σειρά σύμφωνα με τις προτιμήσεις των παιδιών, είναι το σπίτι τους, κάποιοι ανοιχτοί χώροι, οι αυλές των σχολείων, οι δρόμοι της γειτονιάς και οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού. Οι γονείς δεν αφιερώνουν πολύ χρόνο να παίζουν με τα παιδιά τους, ωστόσο τα ενθαρρύνουν να παίζουν μαζί με άλλα παιδιά (Κάππας, 2005).

1.6 Παιδί και Χώροι Παιχνιδιού

Οι απόψεις των ερευνητών για τους υπαίθριους και μη υπαίθριους χώρους παιχνιδιού των παιδιών δίστανται. Άλλοι ερευνητές βλέπουν ότι ο χώρος των παιδιών προκαλεί απομόνωση στα παιδιά από τη ζωή των ενηλίκων (αναφέρεται στο

Κωνσταντινόπουλος, 2007), ενώ άλλοι τον βλέπουν ως χώρο που προστατεύει τα παιδιά. Οι χώροι παιχνιδιού όμως δεν κατασκευάστηκαν μόνο για να προστατεύουν τα παιδιά, αλλά και για να έχουν ευκαιρίες για παιχνίδι στις σύγχρονες μεγαλουπόλεις. Οι χώροι παιχνιδιού έχουν μεγάλη σημασία καθώς προσφέρουν στο παιδί ευκαιρίες για παιχνίδι με ασφάλεια, μακριά από τους δρόμους και τους κινδύνους που αυτοί συνεπάγονται. Επίσης, ικανοποιούν την ανεξάρτητη δράση του παιδιού, προάγουν πολλές μορφές κίνησης και παιχνιδιού, είναι τόποι κοινωνικής συνάντησης μεταξύ των παιδιών και αυξάνουν τις εμπειρίες στα παιδιά (Κωνσταντινόπουλος, 2007).

Η σχέση του παιδιού με τον υλικό χώρο έχει μεγάλη σημασία. Ο υλικός χώρος αποκτά σύνθετη μορφή που προσδιορίζεται από τα υλικά του στοιχεία, από τα κοινωνικο-οικονομικά και πολιτισμικά δεδομένα, από τον τρόπο που χρησιμοποιείται και από τον τρόπο που βιώνεται από το παιδί ή την ομάδα παιδιών. Ο υλικός χώρος εκτός από πλαίσιο της διαδικασίας ανάπτυξης του παιδιού είναι και πηγή ερεθισμάτων μάθησης επειδή προσφέρει μια πληροφορία για το πολιτισμικό, κοινωνικό, οικονομικό και τεχνικό πλαίσιο της ζωής του παιδιού, αποτελεί πεδίο δραστηριότητας και παρεμβάσεων του παιδιού και είναι πλαίσιο ανάπτυξης επικοινωνίας, εμπειριών και βιωμάτων από το παιδί (Γερμανός, 1993).

Οι απόψεις, οι ιδέες και οι επιθυμίες των παιδιών για τους χώρους τους έχουν μεγάλη σημασία. Η πολιτεία είναι υπεύθυνη για την κατασκευή των χώρων παιχνιδιού των παιδιών, οπότε είναι καθήκον της να ακούει και να σέβεται τις απόψεις των παιδιών. Τα παιδιά εξάλλου θα είναι οι χρήστες αυτών των χώρων. Αποτελέσματα ερευνών (αναφέρεται στο Κωνσταντινόπουλος, 2007) δείχνουν ότι στα παιδιά ήταν δύσκολο να κατονομάσουν συγκεκριμένες λύσεις για τα διάφορα προβλήματα που υπήρχαν στους χώρους παιχνιδιού τους. Ανέφεραν την απογοήτευσή

τους και την δυσαρέσκειά τους για κάποιες καταστάσεις, αλλά δεν πίστευαν ότι κάτι ουσιαστικό θα μπορούσε να αλλάξει στον χώρο τους. Κάποια στοιχεία πάντως που ανέφεραν τα παιδιά καλό θα ήταν να ληφθούν υπόψη από τους κατασκευαστές και τους υπεύθυνους των χώρων παιχνιδιού. Όπως για παράδειγμα ότι τα παιδιά θέλουν να νιώθουν ελεύθερα και αυτόνομα, όπως δήλωσαν τα ίδια. Ακόμη ότι τους αρέσει το φυσικό περιβάλλον και θέλουν να το συναντούν στους χώρους παιχνιδιού τους όπως, το νερό και τα φυσικά υλικά. Τέλος, τα παιδιά δήλωσαν ότι τους αρέσει να κάνουν βόλτες, να τρέχουν, να πηδάνε, να σέρνονται και να τρυπώνουν μέσα σε κάτι, να παλεύουν, να αναρριχώνται, να κρέμονται, να αιωρούνται, να ισορροπούν, να κάνουν ποδήλατο και άλλα (Κωνσταντινόπουλος, 2007).

1.7 Τύποι Υπαίθριων Χώρων Παιχνιδιού

Τα τελευταία χρόνια έχει δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο εξωτερικό περιβάλλον των παιδιών και την επίδραση που έχει στο παιχνίδι και στην ανάπτυξή τους. Έχει πλέον αναγνωριστεί ότι το υπαίθριο παιχνίδι προσφέρει πολλές εμπειρίες στα παιδιά και βοηθάει την ανάπτυξή τους. Αυτές οι εμπειρίες όμως μπορεί να μεταβάλλονται ανάλογα με το υπαίθριο περιβάλλον (Frost, 1992). Η παραπάνω διαπίστωση έχει οδηγήσει σε πολλές έρευνες σχετικά με τον σχεδιασμό των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού και των εξοπλισμών τους και τις προτιμήσεις των παιδιών. Ο εξοπλισμός, τα υλικά και ο χώρος που έχει στη διάθεσή του το κάθε παιδί επηρεάζουν τη φυσική και κοινωνική ανάπτυξη του. Οι έρευνες δείχνουν ότι τα παιδιά προτιμούν τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού στους οποίους έχουν περισσότερο χώρο στη διάθεσή τους για να κινηθούν, καθώς επίσης, και τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού στους οποίους υπάρχουν εύκαμπτα και μετακινούμενα υλικά τα οποία προωθούν περισσότερο τη κοινωνική αλληλεπίδραση μεταξύ των παιδιών. Οι περισσότερες έρευνες δείχνουν ότι τα παιδιά προτιμούν τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού τύπου

περιπέτειας, τους σύγχρονους και τέλος τους παραδοσιακούς υπαίθριους χώρους παιχνιδιού με αυτή τη σειρά (Hayward, Rothenberg & Beasley, 1974). Οι Brown και Burger (1984) ωστόσο αναφέρουν ότι δεν έχει σημασία ο σχεδιασμός των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού στην προώθηση κοινωνικών και γλωσσικών δεξιοτήτων.

Οι παραδοσιακοί υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού είναι υπαίθριοι χώροι που χαρακτηρίζονται από σταθερούς εξοπλισμούς συνήθως κατασκευασμένους από μέταλλο. Στο παρελθόν η επιφάνειά τους ήταν στρωμένη με άσφαλτο ή χώμα ή γρασίδι (Holmesa & Procaccino, 2007). Οι εξοπλισμοί που συναντιούνται συνήθως σε τέτοιους τύπους υπαίθριων χώρων παιχνιδιού είναι οι κούνιες, οι τσουλήθρες και πλαίσια για αναρρίχηση (Jansson, 2010). Διαθέτουν επίσης και ανοιχτή περιοχή η οποία χρησιμοποιείται για σωματικές δραστηριότητες και παιχνίδια. Ήταν ιδιαίτερα δημοφιλείς μέχρι το τέλος του εικοστού αιώνα. Ακόμη και σήμερα όμως αποτελούν τον πιο κοινό τύπο υπαίθριων χώρων παιχνιδιού (Brett, Moore & Provenzo, 1993). Ένα σημείο κριτικής που έχουν δεχθεί αυτοί οι τύποι υπαίθριων χώρων παιχνιδιού είναι ότι προωθούν την άσκηση, αλλά όχι τους κοινωνικούς τύπους παιχνιδιού. Κεντρικό σημείο τους είναι ο σταθερός εξοπλισμός με παιχνιδοκατασκευές.

Οι σύγχρονοι τύποι υπαίθριων χώρων παιχνιδιού μπορούν να θεωρηθούν ως βελτιωμένοι τύποι των παραδοσιακών υπαίθριων χώρων παιχνιδιού. Οι περισσότερες από αυτές πληρούν τα κριτήρια της ασφάλειας των κανονισμών. Τα υλικά των εξοπλισμών σε αυτούς τους τύπους υπαίθριων χώρων παιχνιδιού είναι το πλαστικό και ως υλικά επιφάνειας χρησιμοποιούνται ροκανίδια, καουτσούκ και τεχνητό γρασίδι. Διαθέτουν πλαίσια αναρρίχησης, κρεμαστές γέφυρες, τσουλήθρες, κούνιες, σπίτια και περιοχές για τροχοφόρα. Επίσης, σε αυτούς τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού συναντιούνται χώροι για πικνίκ και αμμοδόχοι (Holmesa & Procaccino,

2007). Κεντρικό σημείο και σε αυτούς τους τύπους υπαίθριων χώρων παιχνιδιού είναι οι εξοπλισμοί, αλλά προωθούν και το δραματικό παιχνίδι (Barbour, 1999).

Οι υπαίθριων χώρων παιχνιδιού τύπου περιπέτειας προήρθαν από τη Δανία, μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο, στη συνέχεια εμφανίστηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο και έπειτα εξαπλώθηκαν και σε άλλα μέρη (Holmesa & Procaccino, 2007). Ο λόγος που εμφανίστηκαν ήταν ότι οι παλαιοί τύποι υπαίθριων χώρων παιχνιδιού ήταν βαρετοί για τα παιδιά. Σε αυτόν τον τύπο υπαίθριων χώρων παιχνιδιού τα παιδιά είχαν τη δυνατότητα να επέμβουν στο χώρο τους και να κατασκευάσουν μόνο τους εξοπλισμούς και ότι άλλο ήθελαν με βάση τις ανάγκες τους τη δεδομένη στιγμή και την φαντασία τους. Αυτοί οι τύποι υπαίθριων χώρων παιχνιδιού προσφέρουν ποικίλλες εμπειρίες στα παιδιά και είναι πιο ελκυστικές οπτικά για αυτά. Τα παιδιά όλων των ηλικιών παίζουν ελεύθερα, παίρνουν πρωτοβουλίες και κάνουν επιλογές. Έχει παρατηρηθεί επίσης ότι συνομιλούν περισσότερο τα παιδιά σε αυτούς τους τύπους υπαίθριων χώρων παιχνιδιού παρά σε άλλους (Frost, 2006). Η πολιτεία και οι δωρεές από επιχειρήσεις προμηθεύουν τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού με διάφορα κατασκευαστικά υλικά όπως ξύλο. Τα φυσικά υλικά κυριαρχούν σε αυτούς τους τύπους (Staempfli, 2009). Το 2009 εκτιμάται ότι υπήρχαν 1000 παιχνιδότοποι περιπέτειας στην Ευρώπη και κυρίως στη Δανία, τη Σουηδία, τη Γαλλία, τη Γερμανία και την Ολλανδία. Αντίθετα, στην Αμερική δεν δόθηκε μεγάλη σημασία σε αυτούς τους τύπους υπαίθριων χώρων παιχνιδιού, εξαιτίας της άποψης ότι είναι επικίνδυνοι. Σε αυτούς τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού όμως τα παιδιά μπορούν να παίξουν μόνο εάν υπάρχει υπεύθυνος, ο οποίος είναι ειδικά εκπαιδευμένος στο να επιτηρεί και να προάγει το παιχνίδι των παιδιών.

2. Υπαίθριοι Χώροι Παιχνιδιού και Παιδί

2.1 Υγεία Παιδιών και Παιχνίδι στους Υπαίθριους Χώρους Παιχνιδιού

Στις μέρες μας υπάρχουν έντονες ανησυχίες ότι οι σημερινές γενιές είναι πιο θλιμμένες, πιο άρρωστες και ασθενικές, από ότι οι παλαιότερες γενιές (Lock, 2008). Αυτό έχει συνδεθεί με τον σύγχρονο τρόπο ζωής. Τα παιδιά στις μέρες μας διατρέχουν περισσότερους κινδύνους από ότι παλαιότερα. Το περιβάλλον στις αστικές πόλεις και οι φόβοι που έχουν δημιουργηθεί στους γονείς σχετικά με το έγκλημα, τη βία, το φόβο των ξένων, το κυκλοφοριακό. Καθώς και η εξάρτηση από τα αυτοκίνητα, η έλλειψη χρόνου, η εμμονή με τις ακαδημαϊκές γνώσεις και η διαμόρφωση των σπιτιών, έχουν οδηγήσει στις μειωμένες δυνατότητες των παιδιών για σωματικές δραστηριότητες.

Ο παγκόσμιος οργανισμός υγείας (World Health Organization) ορίζει την υγεία ως «μια κατάσταση πλήρους σωματικής, πνευματικής και κοινωνικής ευεξίας και όχι απλώς έλλειψη ασθένειας ή αναπηρίας» (WHO, 1948). Ο Gleeson (2006) πιστεύει ότι οι αλλαγές στο περιβάλλον έκαναν τα παιδιά πιο χοντρά, πιο άρρωστα και πιο θλιμμένα. Έρευνες δείχνουν ότι τα παιδιά γίνονται πιο χοντρά, πιο αργά, και πιο ασθενή από ότι οι παλαιότερες γενιές (Sipe & Dodson, 2006). Τα στατιστικά στην Αυστραλία, για παράδειγμα, λένε ότι το βάρος των παιδιών αυξάνεται (Lock, 2008). Άλλες έρευνες από την Αυστραλία έδειξαν ότι ενώ οι παιδικοί θάνατοι κυμαίνονται σε χαμηλό επίπεδο και ο μέσος όρος ζωής αυξήθηκε, ωστόσο όλα τα άλλα σχετικά με τα παιδιά έχουν γίνει χειρότερα (Gleeson, 2006). Όπως αύξηση στο άσθμα, στο διαβήτη, στο άγχος και στα προβλήματα συμπεριφοράς. Αν συνεχιστούν οι τρέχουσες τάσεις, είναι πιθανό ότι το προσδόκιμο ζωής των παιδιών της Αυστραλίας θα μειωθεί κατά δύο έτη από τη στιγμή που έχουν συμπληρώσει τα 20 έτη. Αυτό θα τους πάει στα επίπεδα που είχαν το 2001 οι άντρες και το 1996 οι γυναίκες. Το ιατρικό-ασφαλιστικό σύστημα, επίσης, θα έχει προβλήματα (Preventative Health Taskforce, 2008).

Υπάρχει μια ξεκάθαρη σύνδεση ανάμεσα στην υγεία και στη σωματική δραστηριότητα. Η σωματική δραστηριότητα μειώνει πολλές απειλές για την υγεία (Transport Research Board, 2005). Η σωματική δραστηριότητα, λοιπόν, έχει μεγάλη σημασία για την υγεία και τη μείωση κινδύνων υγείας (Lock, 2008). Συνιστάται τα παιδιά να έχουν τουλάχιστον 30 με 60 λεπτά σωματική δραστηριότητα την ημέρα ή τις περισσότερες μέρες την εβδομάδα. Οι δραστηριότητες θα πρέπει να κυμαίνονται μεταξύ της μέτριας και έντονης έντασης, με κατάλληλες περιόδους ξεκούρασης και αποκατάστασης για την αποφυγή τραυματισμών. Γενικά τα παιδιά θα πρέπει να αποφεύγουν τις μεγάλες περιόδους αδράνειας (Transport Research Board, 2005).

Λόγω των θετικών συνεπειών στην υγεία που έχουν οι σωματικές δραστηριότητες πολλές αναπτυγμένες χώρες έχουν συντάξει οδηγούς στους οποίους προτείνουν τα παιδιά να ξοδεύουν το λιγότερο 1 ώρα την ημέρα σε σωματικές δραστηριότητες (Australian Government Department of Health and Ageing, 2004; National Association for Sport and Physical Education, 2004; Strong et al., 2005; Department of Health, 2004). Το περπάτημα και η χρήση του ποδηλάτου αποτελούν, επίσης, σημαντικές φυσικές δραστηριότητες για τα παιδιά. Τα παιδιά στις μέρες μας δεν περπατάνε ούτε κάνουν ποδήλατο για να πάνε στο σχολείο. Στην Αγγλία τα παιδιά που περπατούσαν για να πάνε στο σχολείο μεταξύ του 1971 και 1990 έπεσε κατά 25%. Το ίδιο και στην Αυστραλία όπου το ποσοστό των παιδιών ηλικίας 9 με 13 ετών έπεσε το 2001 στο 50% σε σχέση με το ποσοστό το 1985. Το ποσοστό έπεσε κατά 77% και στη χρήση του ποδηλάτου (Salmon, Timperio, Cleland, Venn, 2005).

Ο χρόνος που περνούν τα παιδιά προσχολικής ηλικίας έξω από το σπίτι, είναι ένα σημαντικό μέτρο προκειμένου να μετρήσουμε την σωματική δραστηριότητά τους. Ο Klesges και οι συνεργάτες του (Klesges, Eck, Hanson, Haddock & Klesges, 1990) μέσω της παρατήρησης μετρήσαν το χρόνο που ξοδεύουν τα παιδιά έξω από το σπίτι

και το επίπεδο της σωματικής τους δραστηριότητας και βρήκαν συσχέτιση μεταξύ των δύο. Δεν υπάρχουν άλλα μέτρα για να μετρήσουμε τη σωματική δραστηριότητα στα παιδιά προσχολικής ηλικίας (Burdette, Whitaker & Daniels, 2004).

Ενώ οι προγραμματισμένες ασκήσεις έχουν πολλά πλεονεκτήματα για τα παιδιά, έχει αποδειχτεί ότι τα παιδιά κερδίζουν περισσότερα όταν συμμετέχουν σε τυχαίες δραστηριότητες, όπως το παιχνίδι και το περπάτημα προς το σχολείο (Department of Health and Ageing, 2008).

2.2 Ανάπτυξη Υγιεινών Συνηθειών στα Παιδιά

Είναι σημαντικό να μάθουμε στα παιδιά να είναι δραστήρια. Ιδίως στα παιδιά του δημοτικού. Σε αυτή την ηλικία θα πρέπει να μάθουν, να αναπτύσσουν υγιεινές συνήθειες, που θα τους βοηθήσουν στη μετέπειτα ζωή τους. Έχει αποδειχτεί ότι το επίπεδο δραστηριότητας των παιδιών πέφτει με τα χρόνια. Είναι πιο δύσκολο να ενθαρρύνεις μεγαλύτερα παιδιά να υιοθετήσουν υγιεινές συμπεριφορές και συνήθειες. Τα παιδιά σε αυτή την ηλικία είναι περισσότερο δραστήρια και σε αυτήν την ηλικία είναι πιο εύκολο να αυξήσουμε τη δραστηριότητά τους (Booth, Okely, Denney- Wilson, Hardy, Dobbins, Wen & Rissel, 2007). Είναι σημαντικό να ενθαρρύνουμε υγιεινές συνήθειες που θα τις κουβαλούν όσο θα μεγαλώνουν (Ziviani, Scott & Wadley, 2004). Ενθαρρύνοντας τα παιδιά να έχουν σωματική δραστηριότητα μειώνεται ο κίνδυνος για εμφάνιση χρόνιων ασθενειών καθώς θα μεγαλώνουν (Planning Institute of Australia, Local Government Association & Heart Foundation, 2008). Τα παιδιά που δεν αναπτύσσουν υγιεινές συνήθειες είναι κατά 50% σίγουρο ότι δεν θα αναπτύξουν υγιεινές συνήθειες κατά τη διάρκεια της εφηβείας, καθώς και κατά 78% όταν θα είναι ενήλικα (Chapman, Nicholas & Supramaniam, 2006). Προτεραιότητα μας είναι να αυξήσουμε την σωματική δραστηριότητα στα παιδιά για να είναι δραστήρια και στο μέλλον.

2.3 Γονική Επίβλεψη στους Υπαίθριους Χώρους Παιχνιδιού

Όσο περισσότερο αναπτύσσονται οι χώρες τόσο λιγότερες ευκαιρίες έχουν τα παιδιά σε κάποιους τομείς (Hart, 2002). Έρευνες δείχνουν ότι τα παιδιά στην Αυστραλία έχουν λιγότερη ελευθερία από ότι τα παιδιά άλλων δυτικών χωρών (Tranter, 2006). Για παράδειγμα έχουν λιγότερη ελευθερία για να εξερευνήσουν τη γειτονιά τους σε σχέση με πιο φτωχά και λιγότερο εύπορα κράτη (Tranter, 2006; Hart, 2002). Οι γονείς πλέον είναι πιο προστατευτικοί με τα παιδιά τους και τα επιτηρούν περισσότερο παρεμβαίνοντας στις εμπειρίες τους. Δεν δίνουν πολύ ελευθερία στα παιδιά τους, το οποίο έχει αντίκτυπο στην υγεία των παιδιών (Gill, 2007). Το 1971 στο 80% των παιδιών ηλικίας 7 με 8 ετών, στο Newcastle της Αγγλίας, επιτρεπόταν να πηγαίνουν σχολείο μόνα τους. Τα πράγματα, όμως, άλλαξαν το 1990, και το ποσοστό αυτό έπεσε στο 9% (Soori & Bhopal, 2002).

Οι Hillman (2006), Burdette και Whitaker (2005) συμφωνούν ότι το να προσέχουμε τα παιδιά μας και να προσπαθούμε να τα προστατέψουμε μπορεί να έχει επιπτώσεις στην κοινωνική και συναισθηματική τους ανάπτυξη. Έρευνα του Ming Wen και των συνεργατών του (2009) μελετά πόσο χρόνο περνάν τα παιδιά σε δραστηριότητες σε υπαίθριους χώρους παιχνιδιού μετά το σχολείο, και ερευνά τις σχέσεις μεταξύ των δραστηριοτήτων παιχνιδιού σε υπαίθριους χώρους και της ανεξαρτησίας σε παιδιά 10 με 12 ετών. Βρέθηκε συσχέτιση ανάμεσα στο χρόνο που περνάν τα παιδιά έξω και την ανεξάρτητη κινητικότητα τους. Στο 18% των παιδιών δεν επιτρεπόταν να περπατάνε μόνα ούτε καν κοντά στο σπίτι, ενώ στο 48% των παιδιών επιτρεπόταν να περπατάνε μόνα τους, αλλά μόνο κοντά στο σπίτι τους. Τα παιδιά αυτά ξόδευαν λιγότερο από μια ώρα την ημέρα σε υπαίθριες δραστηριότητες (37%). Στην έρευνα αυτή δεν βρέθηκε να συσχετίζονται με το χρόνο που τα παιδιά ξοδεύουν έξω οι παράγοντες: φύλο του παιδιού, τάξη παιδιού, ηλικία γονέα, επίπεδο

μόρφωσης του γονέα, τύπος οικογένειας (Ming Wen et al., 2009).

Αισιόδοξα αποτελέσματα έχουμε από έρευνα του Hillman και των συνεργατών του (1990), που έδειξε ότι σε πολλά παιδιά, ηλικίας 7 με 10 ετών, επιτρέπεται να κάνουν ποδήλατο στο δρόμο, να περνάνε τους δρόμους και να πηγαίνουν σε μέρη αναψυχής. Παρόμοια αποτελέσματα έχουμε και από άλλη έρευνα που έγινε σε παιδιά ηλικίας 7 με 9 ετών στο Newcastle της Αγγλίας. Τα παιδιά δήλωσαν ότι τους επιτρέπονται πολλές δραστηριότητες, όπως ποδήλατο (78.8%), παιχνίδι (78.6%), και roller skating στο δρόμο (62.7%) (Soori & Bhopal, 2002).

Από τους πιο σημαντικούς παράγοντες που σχετίζονται με τα ατυχήματα των παιδιών είναι ο βαθμός της γονικής επιτήρησης. Για δραστηριότητες που τα παιδιά έχουν δυσκολία να αντιγράψουν, όπως το να περάσουν έναν δρόμο, η άδεια των γονιών ώστε τα παιδιά να δράσουν πιο ανεξάρτητα μπορεί να αυξήσει τον κίνδυνο τραυματισμών. Παρόλο που διορθώσεις στον χώρο του περιβάλλοντος μπορεί να μειώσουν τον κίνδυνο, ωστόσο η γονική επιτήρηση δεν μπορεί να αναπληρωθεί. Η γονική επίβλεψη είναι ένας σημαντικός παράγοντας που σχετίζεται με τους τραυματισμούς των παιδιών. Παρόλα αυτά λίγη έρευνα έχει γίνει σχετικά με αυτό (Soori & Bhopal, 2002).

Τα μεγαλύτερα παιδιά και ειδικά τα αγόρια έχουν την άδεια να κάνουν περισσότερες δραστηριότητες, να παίζουν στον δρόμο, να κάνουν ποδήλατο, να κάνουν σκέιτ. Οι περισσότεροι γονείς πιστεύουν ότι τα παιδιά έχουν ανάγκη από τις υπαίθριες δραστηριότητες και ότι είναι αρκετά μεγάλα για να παίζουν έξω και χωρίς επιτήρηση. Παιδιά ηλικίας 7 με 9 ετών έχουν ένα ευρύ φάσμα εξωτερικών δραστηριοτήτων που τους επιτρέπεται να κάνουν χωρίς γονική εποπτεία. Οι περισσότεροι γονείς πιστεύουν ότι τα παιδιά αυτής της ηλικίας είναι ικανά να παίζουν με φίλους τους στους δρόμους, να περνάνε μικρούς δρόμους και να κάνουν ποδήλατο

μόνα τους (Soori & Bhopal, 2002). Το να πάνε μόνα στο σχολείο ή στον υπαίθριο χώρο παιχνιδιού ή να κάνουν ποδήλατο σε δρόμους με κίνηση θεωρούνται από τους γονείς δραστηριότητες για παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας 10 με 12 χρονών. Οι γονείς με αγόρια είναι πιο πιθανό να έχουν μια μικρότερη ηλικία στο μυαλό τους στην οποία τα παιδιά επιτρέπεται να κάνουν κάποιες δραστηριότητες (Soori & Bhopal, 2002).

Υπάρχουν σημαντικές διαφορές σε κάποιες δραστηριότητες ανάλογα με την ηλικία, το φύλο και το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο. Ομοίως σε έρευνα του Rivara και των συνεργατών του (1982), βρέθηκε ότι στο 66% των παιδιών ηλικίας 6 με 7 ετών επιτρεπόταν να περνάνε δρόμους μόνα τους. Από αυτή την έρευνα βλέπουμε ότι οι γονείς ενθαρρύνουν την ανεξάρτητη εξωτερική συμπεριφορά. Η ανεξάρτητη εξωτερική κινητικότητα των παιδιών παρόλα αυτά έχει μειωθεί τα τελευταία 20 χρόνια κυρίως λόγω των φόβων για ασφάλεια και του κυκλοφοριακού (Soori & Bhopal, 2002).

Υπάρχουν αρκετές διαφορές στις έρευνες σε σχέση με την επίδραση του κοινωνικοοικονομικού επιπέδου. Οι γονείς των μεγαλύτερων παιδιών, των αγοριών και των κοινωνικοοικονομικά υποβαθμισμένων στρωμάτων είναι πιο πιθανό να αφήνουν τα παιδιά τους να κάνουν περισσότερο ανεξάρτητα πράγματα. Ειδικά οι γονείς των αγοριών από κοινωνικοοικονομικά υποβαθμισμένα στρώματα αφήνουν τα παιδιά τους να κάνουν πιο νωρίς κάποια πράγματα από ότι αφήνουν οι γονείς των κοριτσιών των πιο καλών κοινωνικοοικονομικών στρωμάτων (Soori & Bhopal, 2002). Οι Avery και Jackson (1993) πιστεύουν ότι τα φτωχά κοινωνικοοικονομικά στρώματα, ίσως επιβλέπουν λιγότερο τα παιδιά τους από ότι οι εύποροι. Ακόμη, η έρευνα των Soori και Bhopal δείχνει ότι στα παιδιά από τα χαμηλότερα στρώματα επιτρεπόταν να κάνουν περισσότερα ανεξάρτητα πράγματα έξω (Soori & Bhopal, 2002). Ο Towner και οι συνεργάτες του (1994) βρήκαν ότι τα μεγαλύτερης ηλικίας

αγόρια 13 με 14 ετών, και από υποβαθμισμένο κοινωνικοοικονομικό επίπεδο τους επιτρεπόταν να πηγαίνουν και να γυρνάνε μόνα από το σχολείο. Η έρευνα των Soori και Bhopal (2002) δείχνει παρόμοια αποτελέσματα για παιδιά και πιο μικρής ηλικίας. Αντίθετα ο Dougherty και οι συνεργάτες του αναφέρουν ότι η ανισότητα στο κοινωνικοοικονομικό επίπεδο δεν έχει σχέση με τους τραυματισμούς των παιδιών και την ανατροφή των παιδιών (Dougherty, Pless & Wilkins, 1990).

2.4 Φόβοι Γονέων και Υπαίθριοι Χώροι Παιχνιδιού - Εξωτερική Κινητικότητα

Έρευνες υπαινίσσονται ότι οι γονείς ίσως περιορίζουν τις δραστηριότητες των παιδιών στον υπαίθριο χώρο, επειδή αντιλαμβάνονται μια έλλειψη στην ασφάλεια και διακατέχονται από φόβο για βία και έγκλημα στα αστικά περιβάλλοντα. Πρόσφατη έρευνα (Kalish et al., 2010), η οποία μελέτησε τις απόψεις των γονέων για το αν θεωρούσαν τη γειτονιά τους ασφαλή ή όχι και εάν περιόριζαν τις υπαίθριες δραστηριότητες των παιδιών τους για αυτό το λόγο, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η μειωμένη συχνότητα του εξωτερικού παιχνιδιού συσχετίζεται με τις ανασφάλειες των γονέων σχετικά με την ασφάλεια του περιβάλλοντος. Το 62% των γονέων επέτρεπε στα παιδιά του να παίζουν έξω συχνά ή μερικές φορές, ενώ το 19% δεν τα άφηνε ποτέ. Από αυτούς, όμως, το 82% των γονέων είπε ότι πάντα ή συνήθως οι δραστηριότητες παιχνιδιού στους υπαίθριους χώρους επιτηρούνται (Kalish et al., 2010). Οι αντιλήψεις των γονέων για το περιβάλλον έχουν πολύ μεγάλη σημασία και καθορίζουν πόση ανεξάρτητη δραστηριότητα θα έχει το παιδί τους (Karsten & Van Vliet, 2004). Τα παιδιά μπορεί να είναι μέχρι και 5 φορές πιο δραστήρια σωματικά εάν οι γονείς τους πιστεύουν ότι η γειτονιά είναι ασφαλής (Robert Wood Johnson Foundation, 2007). Αρνητικές αντιλήψεις για την ασφάλεια στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα το παραπάνω βάρος στα παιδιά από την έλλειψη φυσικής άσκησης (Weir, Etelson & Brand, 2006).

Οι κυριότερες ανησυχίες των γονέων ήταν το κυκλοφοριακό (72%), τα παραμελημένα πάρκα, η εγκληματικότητα, το να γίνουν τα παιδιά τους θεατές βίας ή θύματα βίας, τα ναρκωτικά (71%), οι συμμορίες και τα όπλα. Περισσότερο από 52% των γονέων ανησυχούσαν για την ασφάλεια των παιδιών. Από όλα τα μέρη οι γονείς δήλωσαν ότι τα παιδιά ήταν πιο πιθανό να παίζουν κοντά στο σπίτι (75%) και το 80% δεν άφηνε το παιδί τους να παίζουν έξω όταν ξεκινούσε να βραδιάζει (Kalish et al., 2010). Σε άλλη έρευνα οι γονείς ανέφεραν ότι δεν άφηναν τα παιδιά να πάνε μόνα στο σχολεία εξαιτίας, του κυκλοφοριακού, του φόβο για ξένους, της ηλικίας του παιδιού και της ιδιοσυγκρασίας του παιδιού. Ο φόβος για τους ξένους ήταν μεγαλύτερος σε γονείς με μικρά παιδιά και ειδικά με κορίτσια. Ο φόβος για το κυκλοφοριακό είναι μεγαλύτερος σε γονείς με κορίτσια. Στην ίδια έρευνα περισσότερο του 40% των γονέων δήλωσαν ότι το κυκλοφοριακό ήταν ο μεγαλύτερος φόβος τους (Soori & Bhopal, 2002).

Η αύξηση του κυκλοφοριακού έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της ελευθερίας των παιδιών στα αστικά περιβάλλοντα (Gill, 2007; Tranter, 2006). Οι αντιλήψεις των γονέων για την αυτόνομη κινητικότητα των παιδιών τους επηρεάζεται από τις αντιλήψεις τους σχετικά με την ασφάλεια που έχουν τα παιδιά τους όταν κυκλοφορούν στο δρόμο. Επίσης, δύο έρευνες από την Αυστραλία κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι αντιλήψεις των γονέων για το κυκλοφοριακό επηρέαζαν το περπάτημα και τη χρήση του ποδηλάτου στα παιδιά (10 με 12 ετών). Το ίδιο και μια έρευνα στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, όπου το 70% των γονέων περιόριζε τις υπαίθριες δραστηριότητες των παιδιών του λόγω του κυκλοφοριακού προβλήματος (Carver, Timperio & Crawford, 2008).

Ο φόβος για τους ξένους αποτελεί έναν ακόμη μεγάλο φόβο για τους γονείς (Timperio, Crawford, Telford & Salmon, 2004; Morris, Wang & Lilja, 2001;

Valentine 1997). Σε έρευνα που διεξήχθη στην Αυστραλία το 88% των γονέων παιδιών ηλικίας 5 με 6 ετών και το 81% των γονέων παιδιών ηλικίας 10 με 12 ετών δήλωσε ότι ο φόβος για τους ξένους ήταν η μεγαλύτερη ανησυχία τους (Timperio et al., 2004). Λίγες εμπειρικές μελέτες έχουν καταλήξει σε συσχετίσεις ανάμεσα στις ανησυχίες των γονέων για τους ξένους και τις σωματικές δραστηριότητες των παιδιών. Επίσης, σε έρευνα του Timperio και των συνεργατών του (2004) δεν βρέθηκαν συσχετίσεις μεταξύ του φόβου των ξένων και τις εξωτερικές δραστηριότητες των παιδιών όπως το περπάτημα και τη χρήση ποδηλάτου. Από τα παιδιά ηλικίας 5 με 6 ετών το 77.3% των αγοριών και το 63.4% των κοριτσιών περπατάνε ή κάνουν ποδήλατο για να καλύψουν κοντινές αποστάσεις τουλάχιστον 3 φορές την εβδομάδα. Από τα παιδιά ηλικίας 10 με 12 ετών το 82.2% των αγοριών και το 75.3% των κοριτσιών περπατάνε ή κάνουν ποδήλατα για να καλύψουν κοντινές αποστάσεις τουλάχιστον 3 φορές την εβδομάδα. (Timperio et al., 2004).

Τι λένε όμως τα παιδιά για όλα αυτά; Τα παιδιά πιστεύουν ότι οι γονείς ανησυχούν περισσότερο από ότι τα ίδια σε σχέση με την ασφάλεια της γειτονιάς. Περισσότερα κορίτσια σε σχέση με τα αγόρια δήλωσαν ότι φοβούνται τους ξένους όπως και οι γονείς τους. Και δήλωσαν ότι οι γονείς φοβούνται για το κυκλοφοριακό χωρίς να υπάρχει κάποιος ιδιαίτερος λόγος (Timperio et al., 2004). Σε αντίθεση με τους γονείς τους παιδιά μικρότερα από 13 ετών δεν συνδύαζαν τους ξένους με τον κίνδυνο για σεξουαλική βία και ανησυχούσαν κυρίως μήπως γίνουν θύματα απαγωγής, σωματικής βίας και φόνου (Scott, Harden, Jackson & Backett- Milburn, 2000). Στην Αγγλία παιδιά ηλικίας 9 με 11 ετών στην ερώτηση «Ποιο μέρος θεωρείτε πιο τρομακτικό και επικίνδυνο;» το 91% απάντησε ότι θεωρούσαν τον κεντρικό δρόμο (Matthews, 1995). Ο Burman και οι συνεργάτες του (Burman, Brown, Tisdall & Batchelor, 2000) σε ερευνά του σχετική με την βία και την βίαη συμπεριφορά με 700

κορίτσια ηλικίας 13 με 16 ετών από την Σκωτία , βρήκε ότι το 58% δήλωσαν ότι φοβούνται μην πέσουν θύματα σεξουαλικής βίας από ξένους. Το σχολείο ήταν ο πιο συνηθισμένος προορισμός στον οποίο τα παιδιά περπατούσαν ή πήγαιναν με το ποδήλατο, τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα. Μετά ακολουθούσαν τα πάρκα, οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού, τα μαγαζιά και τα σπίτια των φίλων. Πάνω από το 80% των παιδιών περπατούσε ή έκανε ποδήλατο σε έναν από τους παραπάνω προορισμούς σε εβδομαδιαία βάση. Τα αγόρια περπατούσαν ή έκαναν ποδήλατο πιο συχνά από ότι τα κορίτσια. Δεν υπήρχαν διαφορές όμως ανάμεσα στα δυο φύλα στις αποστάσεις που τους επέτρεπαν οι γονείς. Τα μεγαλύτερα αγόρια, επίσης, είχαν περισσότερους προορισμούς από ότι τα μικρότερα αγόρια. Σε έρευνα που εξέταζε τις σχέσεις μεταξύ των αντιλήψεων για την τοπική γειτονιά και το περπάτημα και το ποδήλατο στα παιδιά. Οι γονείς ανέφεραν ότι τα παιδιά συνήθως περπατάνε ή κάνουν ποδήλατο για τοπικές αποστάσεις (Veitch, Salmon & Ball, 2010).

Οι περισσότερες έρευνες για τις υπαίθριες δραστηριότητες των παιδιών αφορούν την ασφάλεια για τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού και την ασφάλεια σε διάφορα σπορ. Λίγες ερευνούν την σχέση μεταξύ της ασφάλειας της γειτονιάς και του εξωτερικού παιχνιδιού ή της σωματικής δραστηριότητας στα παιδιά. Σε μια σχετική έρευνα (Kalish et al., 2010), σε προαστιακή περιοχή, το επίπεδο της ανεξάρτητης κινητικότητας των παιδιών σχετιζόταν πολύ λίγο με τις ανησυχίες των γονέων για το κυκλοφοριακό και δεν συσχετιζόταν με τον φόβο για το έγκλημα. Έρευνες σε γονείς που ζούσαν σε αστικές περιοχές, όμως, βρήκαν ότι οι γονείς που αντιλαμβάνονταν τη γειτονιά τους ως ανασφαλής, ήταν περισσότερο πιθανό να έχουν υπέρβαρα παιδιά (Weir, Etelson & Brand, 2006).

Πρόσφατα ο Weir και οι συνεργάτες του (Weir, Etelson & Brand, 2006) έκαναν μια έρευνα που σύγκρινε τις απόψεις των γονέων για την ασφάλεια της γειτονιάς με

τις εξωτερικές δραστηριότητες των παιδιών. Σύγκριναν τις απαντήσεις των γονέων από τις φτωχές γειτονιές της πόλης με αυτές των μεσαίων τάξεων των προαστιακών γειτονιών. Οι γονείς που έμεναν σε φτωχές γειτονιές είχαν έντονες ανησυχίες για την ασφάλεια της γειτονιάς και βρέθηκε αρνητική συσχέτιση με το επίπεδο των σωματικών δραστηριοτήτων των παιδιών τους. Και σε αυτή την έρευνα οι γονείς δήλωσαν ότι φοβόντουσαν για συμμορίες, μήπως το παιδί τους πληγωθεί από άλλο παιδί και για το κυκλοφοριακό (Kalish et al., 2010). Το ίδιο και στην έρευνα των Kalish et al. (2010) οι γονείς που μένουν σε αστικά κέντρα με υψηλά επίπεδα ανησυχίας για την ασφάλεια της γειτονιάς τους, βρέθηκε ότι ήταν λιγότερο πιθανό να αφήσουν τα παιδιά τους να παίζουν έξω.

Παρόλα αυτά ο Carson και συνεργάτες του (2010) καταλήγει ότι η εγκληματικότητα και οι υποβαθμισμένες περιοχές σχετίζονται αρνητικά με την συμμετοχή των παιδιών σε σωματικές δραστηριότητες (Carson, Kuhle, Spence & Veugelers, 2010). Αντίθετα, αποτελέσματα έχουν προκύψει, επίσης, από έρευνα με αναφορές των παιδιών. Η έρευνα έδειξε υψηλά επίπεδα ανησυχίας στα παιδιά σχετικά με την ασφάλεια της γειτονιάς, αλλά και υψηλά επίπεδα σωματικών δραστηριοτήτων (Kalish et al., 2010). Επίσης, στην έρευνα του Motl και των συνεργατών του (Motl, Rolfen, James, Evans, Kemp, Dunstan, ... & Sibert, 1997) βρέθηκε ότι η ασφάλεια της γειτονιάς δεν έχει επίδραση στη σωματική δραστηριότητα των παιδιών. Στο ίδιο συμπέρασμα κατέληξαν και δύο σχετικές αξιολογήσεις (reviews), δηλαδή, ότι δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία ώστε να υποστηρίξουμε ότι υπάρχει σχέση ανάμεσα στην ασφάλεια της γειτονιάς και στην σωματική δραστηριότητα (Carson et al., 2010). Τέλος, υπήρχε συσχέτιση με την πεποίθηση των γονέων ότι μένουν σε ασφαλή γειτονιά και με τον χρόνο που περνάει το παιδί έξω (Ming Wen et al., 2009).

2.5 Διαμόρφωση Σύγχρονων Σπιτιών – Ηλεκτρονικά Μέσα και Παιχνίδι σε

Υπαίθριους Χώρους

Τα σημερινά σπίτια έχουν μικρότερους χώρους και συνήθως όχι αυλές με αποτέλεσμα τα παιδιά να μην έχουν ευκαιρίες για υπαίθριες σωματικές δραστηριότητες (Lock, 2008). Στις μέρες μας αποτελεί πρόβλημα η συνεχής παραμονή των παιδιών μέσα στο σπίτι (Martin & Cooper, 2005). Θα πρέπει να αυξηθεί ο χρόνος που τα παιδιά περνάνε έξω από το σπίτι σε μη δομημένες δραστηριότητες και να μειωθεί ο χρόνος που βλέπουν τηλεόραση ή παίζουν ηλεκτρονικά παιχνίδια, σύμφωνα και με το American academic of pediatrics (Burdette & Whitaker, 2004).

Λίγες έρευνες έχουν εξετάσει τη σχέση μεταξύ της ασφάλειας της γειτονιάς και του χρόνου που περνούν τα παιδιά μπροστά στην τηλεόραση, παρόλα αυτά ο Burdette και οι συνεργάτες του σε έρευνά τους βρήκαν αντίστροφη σχέση μεταξύ των απόψεων των μητέρων για την ασφάλεια της γειτονιάς και του χρόνου που περνούν τα παιδιά μπροστά στην τηλεόραση. Οι απόψεις των γονέων για τα χαρακτηριστικά της γειτονιάς, ίσως, έχουν ιδιαίτερη σημασία στις έρευνες, αφού οι γονείς αποφασίζουν αν τα παιδιά επιτρέπεται να παίζουν έξω, να περπατήσουν ή να κάνουν ποδήλατο για να πάνε στο σχολείο, να χρησιμοποιήσουν τις εγκαταστάσεις αναψυχής ή να δουν τηλεόραση (Carson et al., 2010).

Γενικά οι έρευνες υπαινίσσονται ότι οι γονείς ίσως περιορίζουν τις εξωτερικές δραστηριότητες των παιδιών, επειδή αντιλαμβάνονται μια έλλειψη στην ασφάλεια και ένα φόβο για βία και εγκληματικότητα στα αστικά περιβάλλοντα. Αυτό ίσως συμβάλλει στο να περνάνε τα παιδιά περισσότερο χρόνο σε δραστηριότητες μέσα στο σπίτι όπως το να βλέπουν τηλεόραση και να παίζουν ηλεκτρονικά παιχνίδια (Kalish et al., 2010). Στα παιδιά προσχολικής ηλικίας έχει διαπιστωθεί ότι οι αντιλήψεις των

γονιών για την ασφάλεια της γειτονιάς αυξάνει τον χρόνο που τα παιδιά βλέπουν τηλεόραση (Burdette & Whitaker, 2005). Τα αγόρια επίσης βρέθηκε ότι είναι πιο πιθανό να ξοδέψουν περισσότερο από 2 ώρες την ημέρα μπροστά από την τηλεόραση ή τον ηλεκτρονικό υπολογιστή. (Ming Wen et al., 2009). Η έρευνα του Scott και των συνεργατών του (2000) μας δείχνει ότι οι ανησυχίες των Σκοτσέζων γονέων για την ασφάλεια της γειτονιάς είχαν ως αποτέλεσμα τις ανησυχίες των παιδιών για το εξωτερικό περιβάλλον και την αντίληψή τους ότι μόνο το σπίτι είναι ασφαλές μέρος.

Τα παραπάνω έχουν ως αποτέλεσμα τα παιδιά να ξοδεύουν λιγότερο χρόνο έξω από ότι παλαιότερα (Tranter & Doyle, 1996; Karsten, 2005). Και το σπίτι έχει γίνει το πιο συνηθισμένο μέρος για παιχνίδι. Με την διασκέδαση από τα ηλεκτρονικά μέσα να κατέχει την πρώτη θέση (Tandy, 1999; Karsten, 2005).

2.6 Πρόνοια Πολιτείας και Υπαίθριοι Χώροι Παιχνιδιού

Το περιβάλλον περιέχει χαρακτηριστικά που βοηθούν ή όχι στην ύπαρξη σωματικής δραστηριότητας. Η σωματική δραστηριότητα αναφέρεται σε οποιαδήποτε σωματική κίνηση που παράγεται από τους μύες και που έχει ως αποτέλεσμα δαπάνες στον τομέα της ενέργειας. Η άσκηση είναι ένα υποσύνολο της φυσικής δραστηριότητας, που ορίζεται ως "προγραμματισμένη, δομημένη και επαναλαμβανόμενη σωματική κίνηση που γίνεται για να βελτιωθούν ή να διατηρηθούν ένα ή περισσότερα συστατικά της φυσικής κατάστασης (Department of Health and Ageing, 2008). Σε σχέση με τις προηγούμενες γενιές τα παιδιά σήμερα ξοδεύουν λιγότερο χρόνο παίζοντας έξω και έχουν λιγότερες σωματικές δραστηριότητες. Το σπίτι έχει γίνει το πιο συνηθισμένο μέρος για παιχνίδι. Ενώ το παιχνίδι στην ύπαιθρο έχει γίνει πιο οργανωμένο και επιβλέπεται από γονείς (Tandy, 1999; Karsten, 2005). Οι ευκαιρίες για σωματικές δραστηριότητες χάνονται, αφού τα παιδιά χάνουν τις ευκαιρίες για υπαίθριες δραστηριότητες (Carver et al., 2008). Η

κοινωνία είναι υπεύθυνη στο να διασφαλίσει ότι όλοι οι πολίτες μαζί και τα παιδιά έχουν ένα υψηλό επίπεδο ποιότητας ζωής (Einarsdottir, 2008).

Οι εξωτερικές δραστηριότητες είναι ιδιαίτερα αγαπητές στα παιδιά και οι γονείς πιστεύουν ότι είναι καλές για αυτά (Einarsdottir, 2008). Η έλλειψη δραστηριότητας κατά τη διάρκεια της παιδικής ηλικίας έχει συσχετιστεί με αύξηση του κινδύνου για υπέρταση, παχυσαρκία, αντίσταση στην ινσουλίνη και δυσλιπιδαιμία (dyslipidaemia) (Guillaume, Lapidus, Jorntorp & Lambert, 1997; Katzmarzyk, Malina & Bouchard, 1999; Rabbia, Veglio, Pinna, Oliva, Surgo, Rolando & Bessone, 1994; Suter & Hawes, 1993). Επίσης, παιδιά με αυξημένη σωματική δραστηριότητα έχουν μειωμένο κίνδυνο να εμφανίσουν προβλήματα στην καρδιά τους μεγαλώνοντας. Εκτός από τα σπορ ακόμη και το ενεργό παιχνίδι και η μεταφορά με τα πόδια είναι σημαντικές σωματικές δραστηριότητες. Το περπάτημα ή το ποδήλατο προς το σχολείο έχει δείξει ότι είναι καλό για την ανατομία των παιδιών και πιθανόν να δημιουργήσει στο μέλλον καλές και υγιεινές συνήθειες. Σε σχέση με άλλες δυτικές χώρες τα παιδιά στην Αυστραλία περπατάνε λιγότερο. Το 1999 μόνο το 26% από τα παιδιά δημοτικού σχολείου στο Perth στην Αυστραλία πήγαιναν ή γυρνούσαν από το σχολείο με τα πόδια. Άλλη έρευνα στην Αυστραλία το 1999 έδειξε ότι το 81% από όλες τις μετακινήσεις των παιδιών ηλικίας 5 με 9 ετών γινόντουσαν με αυτοκίνητο καθώς επίσης και το 62% των μετακινήσεων των παιδιών 10 με 14 ετών (Timperio et al., 2004).

Το περιβάλλον φαίνεται να είναι σημαντικός παράγοντας στις εξωτερικές δραστηριότητες, όπως στο περπάτημα ή το ποδήλατο. Ο φόβος για τους ξένους, το κυκλοφοριακό, και γενικά η ασφάλεια της γειτονιάς είναι κάποιοι λόγοι για τους οποίους τα παιδιά ξοδεύουν πλέον λιγότερο χρόνο έξω από ότι παλαιότερα (Tranter & Doyle, 1996; Karsten, 2005). Σε έρευνα του Veitch και των συνεργατών του (2010)

οι αντιλήψεις των γονέων για την ασφάλεια που έχουν τα παιδιά όταν είναι έξω από το σπίτι, στους δρόμους, στα πάρκα και γενικά σε εξωτερικό χώρο, συσχετίστηκε με τις αναφορές των γονιών σχετικά με τον χρόνο παραμονής των παιδιών έξω από το σπίτι. Αυξάνοντας την ασφάλεια στη γειτονιά είναι πιθανό να αυξηθεί και ο χρόνος των εξωτερικών παιχνιδιών των παιδιών. Γενικά ένα ασφαλές περιβάλλον παίζει αποφασιστικό ρόλο στο να αυξηθούν οι ευκαιρίες για φυσική δραστηριότητα (Weir et al., 2006).

Σε μερικές έρευνες (Carson et al., 2010) με συμμετοχή γονέων όπου ζητήθηκαν οι απόψεις τους για τα χαρακτηριστικά της γειτονιάς η πλειοψηφία βρήκε συσχετίσεις ανάμεσα στο περιβάλλον της γειτονιάς και των σωματικών δραστηριοτήτων των παιδιών. Δύο έρευνες που έγιναν στον Καναδά (Carson et al., 2010) έδειξαν ότι τα παιδιά είναι πιο δραστήρια, αν η άποψη των γονέων είναι ότι υπάρχει καλή πρόσβαση σε ψυχαγωγικές εγκαταστάσεις στη γειτονιά. Κάποιες άλλες έρευνες (Carson et al., 2010) έδειξαν ότι μεγαλύτερη ασφάλεια στις γειτονιές, καλή πρόσβαση σε εγκαταστάσεις και πεζοδρόμια, λιγότερο κυκλοφοριακό και λιγότερη εγκληματικότητα σχετίζονταν θετικά με αυξημένες φυσικές δραστηριότητες, αυξάνοντας τη μετακίνηση με τα πόδια ή με το ποδήλατο και μειώνοντας τον χρόνο μπροστά από την τηλεόραση ή τον ηλεκτρονικό υπολογιστή. Αντίθετα, άλλες έρευνες (Carson et al., 2010) δεν βρήκαν σημαντικές διαφορές ανάμεσα στα χαρακτηριστικά της γειτονιάς και στις υγιεινές συνήθειες. Πρόσφατες έρευνες εξέτασαν τους παράγοντες της γειτονιάς, όπως την ασφάλεια, την εγκληματικότητα, το κυκλοφοριακό, την ικανότητα για περπάτημα και την πρόσβαση σε πάρκα, σε υπαίθριους χώρους παιχνιδιού και σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες σαν καθοριστικά ενδεχόμενα για υγιείς δραστηριότητες με μικτά όμως αποτελέσματα. Στον Καναδά τα ευρήματα μιας έρευνας δείχνουν ότι οι φυσικές δραστηριότητες και η μετακίνηση με

τα πόδια ή με το ποδήλατο ίσως αυξηθεί και μειωθούν οι καθιστικές δραστηριότητες, εάν αυξηθεί η πρόσβαση στα πάρκα και στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού καθώς και η πρόσβαση στα σπορ και στα προγράμματα διασκέδασης- αναψυχής. Επίσης, και αν βελτιωθεί η πρόνοια για πεζοδρόμια, ώστε τα παιδιά να μπορούν με ασφάλεια να περπατάνε ή να κάνουν ποδήλατο (Carson et al., 2010).

Σύμφωνα με τον Lock, το 2008 για τον προγραμματισμό κοινοτήτων που προάγουν την υγεία υπάρχουν τρία βασικά σημεία στα οποία πρέπει να δίνεται προσοχή. Πρώτον, να υπάρχουν ευκαιρίες για δραστηριότητες. Δεύτερον, έλεγχος στα καταστήματα τροφίμων της περιοχής, ώστε να πουλάνε υγιεινά τρόφιμα. Τρίτον, να υπάρξει επιστροφή στην γειτονιά. Δηλαδή, οι δουλειές των γονιών, τα σχολεία των παιδιών και οι καθημερινές απασχολήσεις να είναι σε κοντινή απόσταση από το μέρος κατοικίας (Lock, 2008).

Η πολιτεία θα πρέπει να μεριμνήσει για ελκυστικούς και καλής ποιότητας χώρους παιχνιδιού, οι οποίοι θα βρίσκονται σε κοντινή απόσταση από τα σπίτια (Soori & Bhopal, 2002). Ακόμη, θα πρέπει να μεριμνήσει ώστε το περπάτημα στους δρόμους να γίνεται με άνεση και ασφάλεια. Θα πρέπει να δημιουργηθούν πεζοδρόμια, όπου δεν υπάρχουν, και διαβάσεις (Lock, 2008), καθώς επίσης, τα όρια ταχύτητας στις κατοικημένες περιοχές καλό θα ήταν να μειωθούν για πρόληψη ατυχημάτων (Kalish et al., 2010). Τα παιδιά έτσι θα μπορούν να πηγαίνουν στον υπαίθριο χώρο παιχνιδιού που θα βρίσκεται κοντά στο σπίτι τους περπατώντας ή κάνοντας ποδήλατο και δεν θα εξαρτώνται από τους γονείς τους για την μεταφορά τους (Carver et al., 2008).

2.7 Παιδιά με Ειδικές Ανάγκες και Υπαίθριοι Χώροι Παιχνιδιού

Έχει ήδη αναφερθεί σε προηγούμενα κεφάλαια η σημασία του παιχνιδιού και του υπαίθριου παιχνιδιού στα παιδιά. Κάθε παιδί πρέπει να έχει δικαίωμα στο παιχνίδι. Τα παιδιά με ειδικές ανάγκες εκτός από τους σωματικούς περιορισμούς που έχουν,

έχουν να αντιμετωπίσουν ακόμη ένα εμπόδιο, τους κοινωνικούς φραγμούς (Talay, Akpinar & Belkayali, 2010). Στην Αμερική το 1990 απαγόρευαν τις διακρίσεις λόγω αναπηρίας στις εργατικές θέσεις, στις δημόσιες υπηρεσίες, στις μεταφορές, στα σχολεία, στα κέντρα περίθαλψης, στα πάρκα και στους χώρους αναψυχής και άσκησης. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες δεν πρέπει να αποκλείονται από καθημερινές δραστηριότητες. Οι εγκαταστάσεις οφείλουν να προσαρμοστούν και να επανασχεδιαστούν κάποια σημεία τους ώστε η πρόσβαση των ατόμων με ειδικές ανάγκες να είναι εφικτή (Swartz, 1992). Τα αποτελέσματα δείχνουν επίσης ότι οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού δεν χρησιμοποιούνται από παιδιά με ειδικές ανάγκες. Ο ανεπαρκής σχεδιασμός των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού για τις ανάγκες αυτών των παιδιών και η έλλειψη ευαισθησίας των δήμων αποτελεί ένα σημαντικό εμπόδιο για αυτά (Talay et al., 2010). Σε έρευνα που έγινε στην Ελλάδα τα αποτελέσματα είναι απαισιόδοξα. Μόνο το 13.3% από τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού που μελετήθηκαν είχαν ράμπες για την πρόσβαση στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού των παιδιών με ειδικές ανάγκες και κανένας δεν είχε κατάλληλη επιφάνεια για μετακίνηση (Botsoglou, Hrisikou & Kakana, 2010).

Οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού πρέπει να συμμορφωθούν με τα πρότυπα που ορίζουν οι κανονισμοί. Πρέπει να υπάρχουν ειδικά διαμορφωμένα σημεία εισόδου στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού και ο εξοπλισμός πρέπει να είναι σχεδιασμένος κατάλληλα ώστε όλα τα παιδιά να μπορούν να το χρησιμοποιούν και να παίζουν. Οι επιφάνειες των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού πρέπει να βοηθάνε στην κινητικότητα αυτών των παιδιών και να μην δυσκολεύουν τις μετακινήσεις τους. Τέλος, δυνατή πρέπει να είναι και η χρήση κάποιων άλλων εγκαταστάσεων, όπως τουαλέτες, κάδοι απορριμμάτων και άλλα (Talay et al., 2010).

3. Ασφάλεια στους Υπαίθριους Χώρους Παιχνιδιού

Οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια του δεκάτου ενάτου αιώνα προκειμένου να προσφέρουν στα παιδιά ευκαιρίες για να παίζουν και να κινούνται στις ολοένα και πιο βιομηχανοποιημένες κοινωνίες (Mott, Rolfe, James, Evans, Kemp, Dunstan, Kemp & Sibert, 1997). Οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού δεν παρέχουν μόνο ένα διασκεδαστικό περιβάλλον για τα παιδιά, αλλά και κίνητρα για να αναπτύξουν τις κοινωνικές δεξιότητές τους και ευκαιρίες για άσκηση και διατήρηση της σωματικής τους υγείας (Martin & Cooper, 2005). Το παιχνίδι είναι η πιο διαδεδομένη δραστηριότητα των παιδιών. Είναι αναπόσπαστο κομμάτι της παιδικής ηλικίας και της ανάπτυξης. Τα παιδιά μαθαίνουν μέσα από το παιχνίδι να αναπτύσσουν κοινωνικές δεξιότητες, γνωστικές, φυσικές, και συναισθηματικές (Mitchel, Sherker, Cavanagh & Eager, 2007). Σύμφωνα με έρευνα στο New South Wales (NSW) της Αυστραλίας, τα πιο πιθανά μέρη στα οποία τραυματίζονται τα παιδιά είναι τα σχολεία και άλλες δημόσιες υπηρεσίες κατά 14.5%, τα σπίτια με ποσοστό 9.9% και τέλος κατά την διάρκεια των σπορ και σε αθλητικά κέντρα με 7.1% (Mitchell et al., 2007).

Όμως και οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού είναι πολύ συνηθισμένο μέρος για ατυχήματα (Mitchell et al., 2007). Έχουν γίνει και γίνονται πολλοί τραυματισμοί παιδιών, παρόλο που θεωρητικά είναι ένα ασφαλές μέρος και ειδικά κατασκευασμένο για τα παιδιά. Λόγω των τραυματισμών που γίνονται στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού έχουν δημιουργηθεί διάφορες λίστες σχετικά με κάποια στάνταρ που πρέπει να τηρούνται κατά τη δημιουργία και τη λειτουργία τους. Όπως το Australian/New Zealand Standards for playground safety (Martin & Cooper, 2005) και την καναδική ένωση προτύπων που ανέπτυξε το 1990 κατευθυντήριες γραμμές που περιλαμβάνουν συστάσεις σχετικά με την ασφάλεια, τον σχεδιασμό, την εγκατάσταση και συντήρηση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού και των εξοπλισμών

(CSA) (Mowat, Wang, Pickett & Brison, 1998). Υπάρχουν επίσης, και πρότυπα για τους εξοπλισμούς, όπως το DIN 7926 στη Γερμανία, το DS 2342 στη Δανία, το BS5696 στο Ηνωμένο Βασίλειο, το S 4235 στην Αυστρία και το 1924 στην Αυστραλία (Van Weperen & Rogmans, 1991). Μόνο στη Γερμανία έχει δημιουργηθεί ένα ξεχωριστό πρότυπο, το οποίο ασχολείται με εργασίες τοποθέτησης και διαρρύθμιση των παιδότοπων το DIN 18034 (Van Weperen & Rogmans, 1991). Επίσης, μια σειρά εγχειριδίων ασφάλειας είναι διαθέσιμα για τους σχεδιαστές των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού και τους ιδιοκτήτες, όπως για παράδειγμα το «Παίξτε χωρίς πόνο» (Root, 1983) και το «εγχειρίδιο για την ασφάλεια στους δημόσιους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού» (CPSC, 1986). Το 1987 η CPSC ανέπτυξε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα δραστηριοτήτων το οποίο, αναμένεται να μειώσει τον αριθμό των τραυματισμών, μέσω της ενθάρρυνσης για ασφαλέστερη σχεδίαση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού και των εξοπλισμών (Van Weperen & Rogmans, 1991). Είναι σημαντική η δημιουργία και η εφαρμογή τέτοιων λιστών ώστε να προστατεύσουμε τα παιδιά από τους τραυματισμούς (Mott et al., 1997). Η πρόληψη των ατυχημάτων στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού είναι απαραίτητη. Πρέπει να υπάρχουν κανονισμοί για την κατασκευή και λειτουργία τους και η πολιτεία πρέπει να φροντίζει για την τήρηση αυτών των κανόνων (Buck, 1988).

Η ασφάλεια των παιδιών στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Η ηλικία και το φύλο είναι παράγοντες που έχουν σχέση με τους τραυματισμούς των παιδιών. Σχέση με τους τραυματισμούς ωστόσο υπάρχει, και στο ύψος των εξοπλισμών, στον τύπο των εξοπλισμών, στον ακατάλληλο σχεδιασμό και στο λανθασμένο τρόπο εγκατάστασής τους και την κακή χρήση τους, στο είδος και το βάθος της επιφάνειας και στην έλλειψη επίβλεψης (Mitchell et al., 2007). Οι Hudson και Thompson (2008) προσδιορίζουν τέσσερις σημαντικούς παράγοντες

κινδύνου σχετικά με τους τραυματισμούς των παιδιών στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού. Αυτοί είναι η εποπτεία, ο κατάλληλος για την ηλικία σχεδιασμός του εξοπλισμού, το ύψος και ο τύπος εξοπλισμού και ο τύπος και το βάθος της επιφάνεια. Τα τέσσερα αυτά στοιχεία αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και δημιουργούν ένα ασφαλές περιβάλλον για παιχνίδι (Olsen, Hudson & Thompson, 2008). Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγουν και οι Van Weperen και Rogmans (1991) ορίζοντας επτά κατηγορίες. Τη χωροθέτηση, το σχεδιασμό, τον εξοπλισμό, την επιφάνεια, την εγκατάσταση, τη λειτουργία και τη συντήρηση. Οι παραπάνω κατηγορίες αποτελούν ένα πλαίσιο και θα πρέπει να εξετάζονται όλες μαζί και όχι μεμονωμένα.

3.1 Τοποθεσία Υπαίθριων Χώρων Παιχνιδιού και Εξοπλισμού

Λέγοντας τοποθεσία υπαίθριου χώρου παιχνιδιού εννοούμε την επιλογή της θέσης του υπαίθριου χώρου παιχνιδιού σε σχέση με τον περιβάλλοντα χώρο (Van Weperen & Rogmans, 1991). Η τοποθεσία του υπαίθριου χώρου παιχνιδιού αλλά και των εξοπλισμών του θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά το σχεδιασμό, επειδή αποτελούν σημαντικά στοιχεία για την πρόληψη τραυματισμών στα παιδιά. Έτσι λοιπόν, η τοποθεσία του υπαίθριου χώρου παιχνιδιού δεν θα πρέπει να είναι κοντά σε μεγάλους και πολυσύχναστους δρόμους και στις διαδρομές που θα ακολουθούν τα παιδιά προκειμένου να τον επισκεφτούν θα πρέπει να υπάρχουν πεζοδρόμια και διαβάσεις. Γύρω από τον υπαίθριο χώρο παιχνιδιού θα πρέπει να υπάρχει ένα εμπόδιο, όπως ένας φράχτης, για πρόληψη των τραυματισμών των παιδιών που από απροσεξία μπορεί να τρέξουν στο δρόμο. Σε πόλη της Τουρκίας από τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού που μελετήθηκαν το 82,5% ήταν τοποθετημένοι δίπλα σε δρόμο. Από αυτούς μόνο το 26,3% είχε εμπόδια που τους περιβάλλανε και μόνο το 14,9% είχαν εμπόδια που θα μπορούσαν να κρατήσουν πραγματικά τα παιδιά από το να τρέξουν στον δρόμο. Επιπλέον, πινακίδες κυκλοφορίας που προειδοποιούσαν για την

ύπαρξη του υπαίθριου χώρου παιχνιδιού υπήρχαν μόνο σε 2 περιπτώσεις (4,3%), και πινακίδα για τη μείωση της ταχύτητας υπήρχε μόνο στο 2,1% (Uskun, Kisioglu, Altay, Çikınlar, Kocakaya, 2008).

Οι εξοπλισμοί των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού θα πρέπει να είναι τοποθετημένοι με τέτοιο τρόπο, ώστε ο ενήλικας που συνοδεύει το παιδί να μπορεί να επιβλέπει το παιδί από πολλά σημεία (Swartz, 1992), να μην υπάρχουν δηλαδή τυφλά σημεία (Olsen et al., 2008). Επίσης, θα πρέπει να υπάρχει απόσταση μεταξύ των εξοπλισμών και να υπάρχει διαχωρισμός ανάμεσα στις πιο ήσυχες δραστηριότητες από τις πιο έντονες (Swartz, 1992). Τέλος, είναι απαραίτητη η τοποθέτηση βρυσών με πόσιμο νερό κοντά στον υπαίθριο χώρο παιχνιδιού, ώστε να μπορούν να πίνουν τα παιδιά και να πλένουν τα χέρια τους (Van Weperen & Rogmans, 1991).

3.2 Εξοπλισμός

Οι πιο συνηθισμένοι τραυματισμοί στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού αφορούν τους εξοπλισμούς και ειδικά τις πτώσεις από αυτούς (Mott et al., 1997; Mitchell, et al., 2007). Αυτοί οι τραυματισμοί είναι πιο σοβαρή από άλλους τραυματισμούς που συμβαίνουν στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού (Phelan, Khoury, Kalkwarf & Lamphear, 2001). Κάθε χρόνο στο τμήμα των επειγόντων περιστατικών των νοσοκομείων της Αμερικής εμφανίζονται περίπου 250 χιλιάδες παιδιά από ατυχήματα που έχουν συμβεί στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού. Από αυτά τα ατυχήματα το 70% με 75% είναι από πτώσεις από τους εξοπλισμούς (McEvoy, Montana & Panettieri, 1996). Το 1991, επίσης, από έρευνα των Van Weperen και Rogmans, προκύπτει ότι οι μισοί τραυματισμοί στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού είχαν σχέση με τους εξοπλισμούς. Οι τραυματισμοί γίνονται συνήθως στα άκρα και στο κεφάλι (Martin & Cooper, 2005). Οι πιο επικίνδυνοι εξοπλισμοί σύμφωνα με έρευνα (Mott et al., 1997) είναι οι φραγμοί των πιθήκων (monkey bars), απ' όπου οι πτώσεις

είναι διπλάσιες σε σχέση με τα δίχτυα αναρρίχησης και εφταπλάσιες από ότι στις κούνιες και στις τσουλήθρες. Παρόμοια αποτελέσματα έχουμε και σε έρευνα το 2007 όπου οι τραυματισμοί από εξοπλισμούς αναρρίχησης (monkey bars, jungle gym) κυμαίνονταν στο 29.5%, από τραμπολίνα στο 8.8% και από τσουλήθρες στο 7.3%. Δεν είναι σίγουρο βέβαια εάν τα αποτελέσματα αυτά έχουν τόσο μεγάλες διαφορές εξαιτίας της δημοτικότητας των monkey bars. Ενδεχομένως κάποιοι εξοπλισμοί να είναι πιο διάσημοι και αγαπητοί στα παιδιά και γι' αυτόν το λόγο τους επισκέπτονται περισσότερα παιδιά και ως εκ τούτου ίσως έχουμε περισσότερους τραυματισμούς (Mitchell, et al., 2007). Προτιμότερο θα ήταν πάντως να μην τοποθετούνται τέτοιου είδους εξοπλισμοί στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού (Mott et al., 1997).

Παρόλο που ο κίνδυνος από τους εξοπλισμούς έχει αναγνωριστεί εδώ και πολλά χρόνια (Martin & Cooper, 2005), λίγα μέτρα έχουν παρθεί. Στο Σύδνεϋ μόνο το 25.3% των εξοπλισμών των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού πληρούσαν όλα τα κριτήρια. Σε σύγκριση με έρευνα το 1995 από το kidsafe (child accident prevention foundation of Australia), 1.8% των εξοπλισμών πληρούσαν όλα τα κριτήρια. Υπήρξε μία βελτίωση δηλαδή σε ότι αφορούσε το ύψος των εξοπλισμών και τον τύπο των επιφανειών (Martin & Cooper, 2005). Στο New South Wales (NSW) 16.828 παιδιά ηλικίας μέχρι 14 ετών μεταφέρθηκαν σε νοσοκομείο προκειμένου να δεχτούν τις πρώτες βοήθειες έπειτα από πτώση που είχαν από εξοπλισμό των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού. Το 60.3% των τραυματισμών ήταν στους αγκώνες και στους αντιβραχίονες, το 19.1% στους ώμους και το 10.9% ήταν τραυματισμοί στο κεφάλι (Mitchell et al., 2007).

Κάθε κομμάτι του εξοπλισμού του υπαίθριου χώρου παιχνιδιού πρέπει να πληροί κάποια κριτήρια προκειμένου να είναι ασφαλές για τα παιδιά. Για παράδειγμα σύμφωνα με το «Safety Checklist for Active Play Areas», το «Outdoor Safety

Checklist» και τον Uskun και των συνεργατών του (2008), οι κούνιες πρέπει να μην είναι βαριές, να είναι καλά στερεωμένες και να μην έχουν το σχήμα ζώου. Ακόμη οι γάντζοι στις αλυσίδες πρέπει να είναι καλά κλεισμένοι. Να βρίσκονται σε απόσταση από τους άλλους εξοπλισμούς. Η απόσταση μεταξύ της κάθε κούνιας θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 60 cm. Οι τσουλήθρες δεν πρέπει να είναι ψηλότερες από 1,86 m, πρέπει να είναι τοποθετημένες κοντά σε σκιά, να έχουν τμήμα προσγείωσης παράλληλο με το έδαφος και να υπάρχουν κάγκελα στην κορυφή και στις σκάλες. Ο εξοπλισμός της αναρρίχησης δεν θα πρέπει να ξεπερνάει ούτε αυτός τα 1,8 m και πρέπει να είναι σταθερά στερεωμένος στο έδαφος.

3.3 Εξοπλισμοί και Προτιμήσεις Παιδιών

Η υψηλής ποιότητας εξωτερικοί χώροι για την ψυχαγωγία των παιδιών έχουν αναγνωριστεί ως σημαντικοί παράγοντες για την ανάπτυξη των παιδιών (Moore & Young, 1978; Grahn, Martensson, Lindblad, Nilsson & Ekman, 1997). Οι δημόσιοι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού συχνά έχουν επικριθεί ότι δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες των παιδιών για παιχνίδι στους εξωτερικούς χώρους. Ωστόσο, ορισμένοι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού φαίνεται να προκαλούν το ενδιαφέρον περισσότερων παιδιών και να τους επισκέπτονται τα παιδιά περισσότερο. Η δημιουργία ελκυστικών χώρων εξωτερικού παιχνιδιού είναι σημαντική και πιθανότατα θα κρατήσει τα παιδιά μακριά από ακατάλληλους χώρους, όπως για παράδειγμα οι δρόμοι. Ο Veitch και οι συνεργάτες του (Veitch, Salmon & Ball, 2007), περιγράφει τη συχνότητα των επισκέψεων στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού ως αποτέλεσμα συνδυασμού των ενδοατομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών παραγόντων. Οι καιρικές συνθήκες, το εύρος του σπιτιού, η απόσταση του υπαίθριου χώρου παιχνιδιού από το σπίτι αποτελούν σημαντικούς παράγοντες. Ο Woolley (2008) τονίζει, ότι σχεδιαστικά στοιχεία πρέπει να ληφθούν υπόψη. Ο Eriksen (1985) δείχνει ότι όλοι οι χώροι πρέπει

να βασίζονται στις φυσικές, συναισθηματικές, κοινωνικές και πνευματικές ανάγκες του παιδιού της κάθε ηλικίας. Σύμφωνα με τον Williams (1989) μια περιοχή παιχνιδιού θα πρέπει να προσφέρει όσο το δυνατόν περισσότερες ευκαιρίες για σωματικές δραστηριότητες, για κοινωνικοποίηση, για δραματικό παιχνίδι, για διασκέδαση. Επίσης, πρέπει να προωθεί την αισθητική καλλιέργεια του παιδιού την φαντασία και δημιουργικότητά του και να του δίνει ευκαιρίες για πειραματισμούς (Jansson, 2010).

Ο εξωτερικός χώρος ο οποίος θα φιλοξενήσει το παιχνίδι των παιδιών πρέπει να είναι μεγάλος για να εξυπηρετεί μεγάλο αριθμό παιδιών και να μπορούν να υλοποιηθούν πολλές δραστηριότητες ταυτόχρονα. Το παιχνίδι σε μεγάλο βαθμό επηρεάζεται και από τη δομή του τοπίου. Οι ανισότητες στο έδαφος αποτελούν πλεονέκτημα. Επίσης η βλάστηση και η δεντροφύτευση με διαφορετικά είδη φυτών και δέντρων είναι απαραίτητη (Κυριαζοπούλου, 1977). Το παιχνίδι στο φυσικό περιβάλλον έχει ιδιαίτερη σημασία για τα παιδιά και είναι σημαντικό για την ψυχική τους ευεξία (Karlan, 1977). Έρευνες των Moore (1986), Chawla (1992) και Titman (1994) δείχνουν ότι τα παιδιά προτιμούν το παιχνίδι στο φυσικό περιβάλλον.

Σε σχέση με το περιεχόμενο των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού η πολυπλοκότητα και η τροποποίηση έχουν αναγνωριστεί ως χαρακτηριστικά που επηρεάζουν την αξία του παιχνιδιού. Στο προσκήνιο είναι οι ευέλικτοι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού και τονίζεται η ανάγκη για κινητά μέρη στους εξοπλισμούς. Οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού πρέπει να διαθέτουν ποικιλία στα είδη των εξοπλισμών, στα υλικά κατασκευής τους και στα χρώματά τους. Η ανανέωση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού κατά καιρούς είναι απαραίτητη επίσης ώστε να κρατήσει το ενδιαφέρον των παιδιών αμείωτο (Jansson, 2010).

Έρευνα σε δυο πόλεις της Σουηδίας έδειξε ότι τα παιδιά προτιμούσαν τους

υπαίθριους χώρους παιχνιδιού οι οποίοι διέθεταν πρωτότυπους και μοναδικούς στην περιοχή εξοπλισμούς και υπήρχε χώρος που ευνοούσε τις ευκαιρίες για σωματικές προκλήσεις. Η εύκολη πρόσβαση στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού και η εγγύτητα από την οικία των παιδιών επηρέαζε, επίσης, τις προτιμήσεις τους (Jansson, 2010). Σε έρευνα τα παιδιά ανέφεραν ως αγαπημένα μέρη τους αυτά που βρίσκονταν κοντά στο σπίτι τους (Castonguay & Jutras, 2009).

Τα παιδιά από τους εξοπλισμούς των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού φαίνεται ότι απολαμβάνουν ιδιαίτερα τις κούνιες (Noren-Bjorn, 1982). Η ταλάντευση, η ρυθμική κίνηση, η αίσθηση της πτήσης, η ταχύτητα φαίνεται να αρέσει πολύ στα παιδιά και προκαλεί έντονο ενθουσιασμό. Οι τσουλήθρες, η αναρρίχηση και το παιχνίδι στην άμμο ή στον ελεύθερο χώρο, αποτελούν επίσης αγαπημένες δραστηριότητες των παιδιών, οπότε καλό θα ήταν να μη λείπουν από τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού. Σε σχέση με το φύλο και τις προτιμήσεις για παιχνίδι στις κούνιες, στον ανοιχτό χώρο, στην άμμο ή στην αναρρίχηση, οι έρευνες δείχνουν αντιφατικά αποτελέσματα. Άλλες αναφέρουν ότι οι εξοπλισμοί αυτοί είναι πιο δημοφιλείς στα κορίτσια, άλλες στα αγόρια, ενώ άλλες ότι είναι το ίδιο δημοφιλείς και στα δύο φύλα (Holmes & Procaccino, 2007). Τα μονόζυγα επίσης βρίσκονται σε υψηλή θέση στη λίστα με τους αγαπημένους εξοπλισμούς των παιδιών. Σε έρευνα σε πάρκα της Αυστραλίας βρέθηκε ότι τα μονόζυγα χρησιμοποιήθηκαν 7.8 φορές περισσότερο από κάθε άλλο κομμάτι του εξοπλισμού (Nixon, Acton, Wallis, Ballesteros & Battistutta, 2003).

3.4 Υλικά Κατασκευής

Τα υλικά κατασκευής των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού πρέπει να είναι ανθεκτικά και να διατηρούνται για πολύ καιρό. Τα μεταλλικά υλικά θα πρέπει να βάζονται για την αποφυγή της σκουριάς. Οι βαφές που χρησιμοποιούνται θα πρέπει να πληρούν τους κανονισμούς CPSC και να μην περιέχουν στοιχεία που μπορεί να είναι βλαβερά

για την υγεία των παιδιών. Οι ξύλινες κατασκευές πρέπει να συντηρούνται και να ψεκάζονται με κατάλληλα εντομοκτόνα. Έντονη διάσταση είχε πάρει στο παρελθόν το θέμα με τη χρήση της ουσίας του αρσενικού στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού. Σε έρευνα (Pelley, 2010) διαπιστώθηκε ότι η ποσότητα του αρσενικού που εντοπίστηκε στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού ήταν πολύ μικρότερη από ότι στα τρόφιμα των παιδιών. Το πλύσιμο των χεριών μπορεί να παίζει μεγάλο ρόλο στη μείωση του αρσενικού. Ορισμένοι επιστήμονες υποστηρίζουν ότι θα ήταν καλό να αφαιρεθεί το ξύλο από τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού σαν προληπτικό μέτρο. Το αρσενικό χρησιμοποιείται στις ξύλινες επιφάνειες λόγω της δράσης του κατά των μυκήτων και των εντόμων. Το αρσενικό είναι επικίνδυνη ουσία, τοξική και καρκινογόνα. Από τις αρχές του 2004 οι βιομηχανίες στον Καναδά και στις ΗΠΑ σταμάτησαν τη χρήση του CCA. Τα παιδιά εκτίθενται στο αρσενικό όταν έρχονται σε επαφή με ξύλα που έχουν δεχθεί επεξεργασία με CCA. Σε έρευνα που έγινε σε υπαίθριους χώρους παιχνιδιού που είχαν επεξεργασμένο ξύλο με CCA και σε αυτές που δεν είχαν μετρήθηκε η ποσότητα αρσενικού στον οργανισμό των παιδιών. Η εργαστηριακή ανάλυση δεν έδειξε στατιστικά σημαντικές διαφορές ανάμεσα στα δυο δείγματα. Το εύρημα αυτό αποτελεί έκπληξη αλλά αποκτά νόημα αν σκεφτεί κάποιος την ποσότητα αρσενικού που λαμβάνουμε από τα τρόφιμα. Η συγκεκριμένη έρευνα καταλήγει ότι είναι πιο σημαντικό για τα παιδιά να είναι σωματικά δραστήρια παρά να ανησυχούμε για την έκθεσή τους στο αρσενικό από τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού. Απλά οι γονείς των μικρότερων παιδιών πρέπει να είναι πιο προσεκτικοί και να μη βάζουν τα παιδιά τα χέρια τους στο στόμα.

3.5 Ύψος Εξοπλισμών

Με τον όρο «ύψος εξοπλισμών» εννοούμε την κάθετη απόσταση από το ψηλότερο σημείο του εξοπλισμού, από το οποίο ένα παιδί θα μπορούσε να σκαρφαλώσει και να

κάτσει εκεί, μέχρι το έδαφος κάτω. Το ύψος οποιουδήποτε εξοπλισμού δεν θα πρέπει να ξεπερνάει τα 2.5m. Οι μετρήσεις στις κούνιες γίνονται από την οριζόντια μπάρα που τις κρατάνε μέχρι το έδαφος (Martin & Cooper, 2005). Ο Chalmers και οι συνεργάτες του το 1996 έδειξαν ότι ο κίνδυνος για τραυματισμό από πτώσεις αυξανόταν όταν οι εξοπλισμοί δεν τηρούσαν τα όρια των κανονισμών. Το 15.6% των εξοπλισμών είχε υπέρβαση ορίου στο ύψος στην έρευνα των Martin και Cooper (2005). Στην ίδια έρευνα αναφέρεται ότι το 1995 το ποσοστό ήταν 27.8%. Υπήρξε δηλαδή μια σημαντική βελτίωση. Το ύψος του εξοπλισμού σχετίζεται σημαντικά με τον αριθμό των καταγμάτων από τις πτώσεις (Mott et al., 1997). Ο Avery έδειξε ότι υπάρχει σαφής σχέση μεταξύ της σοβαρότητας των τραυματισμών και το ύψος από το οποίο πέφτει το παιδί. Τα παιδιά που υπέστησαν τους πιο σοβαρούς τραυματισμούς στην μελέτη του είχαν πέσει από ύψος περίπου 1.2 m (Buck, 1988).

3.6 Κατάλληλος Ηλικιακά Εξοπλισμός

Ο σχεδιασμός και το μέγεθος του εξοπλισμού σε έναν υπαίθριο χώρο παιχνιδιού πρέπει να είναι κατάλληλος για την ηλικιακή ομάδα στην οποία απευθύνεται. Για τα παιδιά μικρής ηλικίας η CPSC συνιστά να υπάρχουν ξεχωριστές περιοχές παιχνιδιού που επιτρέπουν την προσεκτική παρακολούθηση από τους γονείς και οι οποίες θα περιέχουν κατάλληλο εξοπλισμό και κιγκλιδώματα ή προστατευτικά εμπόδια. Τα παιδιά της μικρής ηλικίας δεν έχουν καλό συντονισμό κινήσεων και ισορροπία και είναι πιο επιρρεπή σε ατυχήματα (Swartz, 1992), οπότε αυτά τα δεδομένα θα πρέπει να τα λάβουν υπόψη τους οι κατασκευαστές. Έρευνα στην Τουρκία έδειξε ότι οι εξοπλισμοί των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού δεν ήταν ανάλογοι με τις ηλικιακές ομάδες στις οποίες απευθύνονταν (Uskun et al., 2008). Οι αμερικάνικοι οδηγοί ASTM (2007) και CPSC (1997) προτείνουν την κατασκευή και τον διαχωρισμό των εξοπλισμών με βάση την ηλικία στις κατηγορίες: 6 μηνών έως 23 μηνών, 2 ετών έως

5 ετών, και 5 ετών έως 12 ετών. Εντούτοις και στο εσωτερικό αυτών των κατηγοριών υπάρχει ένα ευρύ φάσμα αναπτυξιακών δεξιοτήτων και ικανοτήτων. Ένα πεντάχρονο παιδί δεν έχει τις ίδιες ικανότητες και την ίδια σωματική και μυϊκή δύναμη με ένα δεκάχρονο παιδί. Το γεγονός ότι η ηλικία των 6 ετών είναι η πιο πιθανή για τραυματισμό από κάθε άλλη μάλλον δεν είναι τυχαίο (Olsen et al., 2008).

3.7 Ασφαλείς Ζώνες Πτώσης

Η ασφαλής ζώνη πτώσης είναι μια περιοχή στο έδαφος γύρω από κάθε εξοπλισμό, η οποία προσπαθεί να αποτρέψει τον τραυματισμό των παιδιών αν πέσουν από τον εξοπλισμό. Όλοι οι εξοπλισμοί με ύψος πάνω από 50 cm πρέπει να έχουν επαρκή ζώνη πτώσης. Οι ζώνες πτώσεις των εξοπλισμών δεν θα πρέπει να επικαλύπτονται. Τουλάχιστον 2.5 m του εδάφους πρέπει να είναι καλυμμένο με κατάλληλο υλικό, για αποτροπή τραυματισμών. Συνιστάται να είναι μεταξύ αντικειμένων του εξοπλισμού, μεταξύ του εξοπλισμού και των συνόρων ή της βλάστησης.

Η έρευνα των Martin και Cooper (2005) μας δείχνει ότι από τα 257 κομμάτια του εξοπλισμού τα 61 δηλαδή το 23.7% δεν χρειάζονταν ζώνη πτώσης αφού ήταν χαμηλότερα ή ίσα με 50 cm. Από τα υπόλοιπα το 33.2% είχαν ακατάλληλες επιφάνειες και δεν είχαν ζώνες πτώσης. Από τα κομμάτια του εξοπλισμού με ακατάλληλη επιφάνεια μόνο το 29% είχαν επαρκή ζώνη πτώσης. Δεν υπήρχαν διαφορές με έρευνα το 1995 όπου το 29.6% είχαν επαρκή ζώνη ασφαλούς πτώσης (Martin & Cooper, 2005)

3.8 Τύπος και Βάθος Επιφάνειας

Η σωστή επιφάνεια κάτω και γύρω από τον εξοπλισμό των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού είναι ένα κρίσιμο στοιχείο στην παροχή ενός ασφαλούς περιβάλλοντος παιχνιδιού (Olsen et al., 2008). Οι επιφάνειες δεν μπορούν να αποτρέψουν την πτώση μπορούν όμως να περιορίσουν την σοβαρότητα του ατυχήματος (McEvoy, Montana

& Panettieri, 1996). Από έρευνα που διεξήγαγε το Κέντρο ελέγχου ασθενειών (Center for disease control) σε υπαίθριους χώρους παιχνιδιού σχολείων στη Γιούτα δεν αποδείχτηκε ότι οι επιφάνειες με άμμο ή χαλίκι μειώνουν τον κίνδυνο σε σχέση με το γρασίδι (Sosin, Keller, Sacks, Kresnow, & Van Dyck, 1993). Μία έρευνα στο Σαιντ Λούις (St. Louis) ωστόσο αναφέρει ότι ο φλοιός (bark) ή τα ροκανίδια, είναι τα καλύτερα υλικά για τις επιφάνειες, λόγω της απορροφητικής τους ικανότητας (Lewis, Naunheim, Standeven & Naunheim, 1993). Τα αποτελέσματα από τις έρευνες σχετικά με τα υλικά επιφάνειας ποικίλλουν λόγω και άλλων μεταβλητών, όπως για παράδειγμα την ηλικία των παιδιών, την επίβλεψη και το ύψος των εξοπλισμών (McEnoy et al., 1996). Ωστόσο κατάλληλα υλικά για επιφάνειες θεωρούνται ο φλοιός πεύκου (pine bark), επιστρώματα από πεύκο (pine mulch), συνθετικά υλικά όπως καουτσούκ και συνθετικό γρασίδι ή κάποιος συνδυασμός από τα παραπάνω. Όλα τα παραπάνω υλικά θεωρητικά έχει αποδειχτεί ότι μειώνουν τον κίνδυνο για τραυματισμό στον εγκέφαλο. Ακατάλληλα υλικά θεωρούνται το γρασίδι, η άμμος, το σκληρό χώμα, το τσιμέντο και το χαλίκι. Μέχρι το 1995 η άμμος θεωρείτο κατάλληλο υλικό αλλά αργότερα διαπιστώθηκε ότι δεν έχει επαρκή απορροφητικότητα όταν είναι βρεγμένη (Martin & Cooper, 2005). Τα παιδιά υπέστησαν σημαντικά περισσότερες βλάβες στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού οι οποίες είχαν επιφάνειες διαφορετικές από φλοιό πεύκου ή καουτσούκ. Οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού με επιφάνειες με λάστιχο είχαν το χαμηλότερο ποσοστό τραυματισμών. Οι επιφάνειες από φλοιό είναι πιο φτηνές από ότι οι επιφάνειες με λάστιχο αλλά χρειάζονται περισσότερη συντήρηση (Mott et al., 1997).

Πολυάριθμες μελέτες έχουν δείξει ότι 60-70% όλων των τραυματισμών στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού που απαιτούν ιατρική φροντίδα, προκαλούνται από πτώσεις στην επιφάνεια κάτω από τον εξοπλισμό των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού

(Huber, Com, Mississauga, Ontario, 2000). Από έρευνα των Martin και Cooper διαπιστώθηκε ότι το 76.2% των εξοπλισμών των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού που μετρήθηκαν ήταν ψηλότεροι από 50 cm οπότε χρειάζονταν κατάλληλο υλικό επιφάνειας από κάτω τους. Από αυτά όμως το 66.8% είχαν κατάλληλο υλικό επιφάνειας (Martin & Cooper, 2005). Μια μελέτη το 1994 στο Κίνγκστον, Οντάριο έδειξε ότι μόνο το 10.3% των δημόσιων υπαίθριων χώρων παιχνιδιού ήταν σε συμμόρφωση με τις κατευθυντήριες γραμμές του CPSC. Παρόμοια αποτελέσματα έχουν βρεθεί και σε ελέγχους υπαίθριων χώρων παιχνιδιού στη Βοστώνη, στην Ατλάντα και στο Μόντρεαλ (Mowat et al., 1998). Στην μελέτη του ο Mowat και οι συνεργάτες του διαπίστωσαν ότι ο τύπος και το βάθος της επιφάνειας είναι χαρακτηριστικά που συνδέονται έντονα με την εμφάνιση των τραυματισμών στα παιδιά. Οι τραυματισμοί από πτώσεις αποτέλεσαν το 80% των τραυματισμών στην μελέτη τους. Το 59% των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού πληρούσαν τις απαιτήσεις των προτύπων για τον τύπο της επιφάνειας και το 54% πληρούσε τις απαιτήσεις για τον τύπο και το βάθος. Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας συμπίπτουν με τα αποτελέσματα παρόμοιας έρευνας που έγινε το ίδιο διάστημα στην Νέα Ζηλανδία. Και σε αυτή την έρευνα διαπιστώθηκε ότι οι ανεπαρκείς ως προς την απορρόφηση επιφάνειες αποτελούσαν σημαντικό παράγοντα για τραυματισμούς (Mowat et al., 1998). Στην Τουρκία το 80.7% των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού είχαν ανεπαρκή ή σκληρό υλικό στις επιφάνειες (Uskun et al., 2008).

Τέλος, η επιφάνεια δεν κάνει τίποτα καλό, αν δεν διατηρείται σε σωστό βάθος (Olsen et al., 2008). Για επιφάνειες όπως ο φλοιός πεύκου (pinebark) το ελάχιστο βάθος πρέπει να είναι 25 cm σε μια περιοχές με μικρή κινητικότητα (low- traffic areas) και 30 cm σε περιοχές με αυξημένη κινητικότητα (high- traffic areas) σύμφωνα και με τα στάνταρ austrial/ new Zealand standard (Martin & Cooper, 2005). Επίσης,

το USCPSC έχει προτείνει όρια για το βάθος των επιφανειών όπως και άλλες λίστες βέβαια (McEvoy et al., 1996).

3.9 Εποπτεία

Έχοντας ένα ασφαλές πλαίσιο για την πρόληψη των τραυματισμών έχει γίνει το πρώτο βήμα για την πρόληψη των τραυματισμών στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού. Το δεύτερο μεγάλο βήμα είναι να αναπτυχθεί και να θεμελιωθεί ένα πρόγραμμα σωστής συμπεριφοράς και εποπτείας κατά τη χρήση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού. Το θέμα της εποπτείας χρήζει προσοχής, διότι η έλλειψη εποπτείας έχει επανειλημμένα αναφερθεί ως ένας από τους μεγαλύτερους παράγοντες τραυματισμών που συμβαίνουν στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού (Bruya, 1998; Frost & Sweeney, 1996; Olsen et al., 2008; Thompson & Hudson, 2001).

Συγκεκριμένα, σε έρευνα που αφορούσε τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού των σχολείων οι σχολικές νοσοκόμες σχολίασαν ότι δεν υπάρχει αρκετή εποπτεία καλής ποιότητας και το προσωπικό είναι εκπαιδευμένο ελάχιστα (Olsen et al., 2008). Η εποπτεία είναι απαραίτητη ιδίως σε παιδιά μικρής ηλικίας. Έχει αποδειχθεί ότι τα παιδιά μικρότερης ηλικίας έχουν περισσότερους τραυματισμούς από ότι τα παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας (Heck, Collins & Peterson, 2001). Μία μελέτη στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού των σχολείων στην πολιτεία της Ουάσινγκτον της Αμερικής έκρινε ότι με 4 ώρες κατάρτισης στην εποπτεία, οι τραυματισμοί στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού μειώθηκαν κατά 50% (Bruya, 1998). Επίσης, μελέτες έχουν δείξει ότι η σωστή εποπτεία μπορεί να μειώσει και την εμφάνιση ακατάλληλων μορφών συμπεριφοράς κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού (Olsen et al., 2008).

Προσεχτικοί πρέπει να είναι όλοι οι γονείς και ιδιαίτερα οι γονείς αγοριών ηλικίας κάτω των 9 ετών. Μελέτες έχουν δείξει θετική συσχέτιση μεταξύ παραγόντων, όπως επιθετική συμπεριφορά, υπερδραστηριότητα, και της εμφάνισης τραυματισμών στους

υπαίθριους χώρους παιχνιδιού. Επιπλέον, χαμηλή κοινωνικοοικονομική κατάσταση καθώς και ορισμένοι κοινωνικοί και οικογενειακοί παράγοντες έχουν συσχετιστεί με την εμφάνιση τραυματισμών στα παιδιά. Όπως αναμενόταν περισσότεροι τραυματισμοί συμβαίνουν όταν οι καιρικές συνθήκες είναι καλές (Mowat et al., 1998).

3.10 Ενημέρωση Παιδιών- Αγωγή Ασφάλειας

Υψηλά ποσοστά τραυματισμού από πτώσεις συμβαίνουν ακόμη και σε υπαίθριους χώρους παιχνιδιού που συμμορφώνονται με τα πρότυπα ασφάλειας (Mott, Evans, Rolfe, Potter, Kemp & Sibert, 1994). Στον τομέα της πρόληψης, λοιπόν, είναι απαραίτητο να συμπεριληφθούν εκτός από περιβαλλοντικές παρεμβάσεις και συμπεριφοριστικές. Η συμπεριφορά κάποιων παιδιών μπορεί να είναι επικίνδυνη, το ίδιο και ο τρόπος που χρησιμοποιούν κάποιους εξοπλισμούς (Heck et al., 2001). Είναι βασική συνιστώσα της ασφάλειας στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού, λοιπόν, η εκπαίδευση των παιδιών για τη σωστή και ασφαλή χρήση του υπαίθριου χώρου παιχνιδιού και των εξοπλισμών του. Τα παιδιά πρέπει να κατανοήσουν τη σημασία που έχει η σωστή χρήση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού. Τα παιδιά πρέπει να διδαχτούν τους κανόνες για τη χρήση του εξοπλισμού και του εξωτερικού χώρου. Πρέπει, ακόμη, να γνωρίζουν τι συνιστά την ακατάλληλη συμπεριφορά κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού και να κάνουν προσπάθειες για να την αποφύγουν. Η καθιέρωση κάποιων σαφών και περιεκτικών κανόνων, οι οποίοι θα τηρούνται κατά την επίσκεψη στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού είναι απαραίτητη. Επιπλέον, τα παιδιά πρέπει να παίζουν σε εξοπλισμούς που έχουν σχεδιαστεί για τις αναπτυξιακές τους ανάγκες και ικανότητες (Olsen et al., 2008). Παραδείγματα μερικών γενικών κανόνων θα μπορούσαν να είναι:

παίξε με ασφάλεια, παίξε δίκαια, διασκέδασε, να είσαι ευγενικός, να είσαι

συνεργατικός, να μοιράζεσαι με τους άλλους, να περιμένεις την σειρά σου, να υποδέχεσαι με καλοσύνη τα καινούρια παιδιά, να μην πετάς πέτρες ή άμμο, να είσαι προσεχτικός με την μπάλα. Παραδείγματα μερικών κανόνων για την χρήση της τσουλήθρας: ένα παιδί κάθε φορά, τα πόδια μπροστά, μην ανεβαίνεις ανάποδα την τσουλήθρα, πάντα να ελέγχεις μήπως κάποιο παιδί είναι στο τέλος της τσουλήθρας. Παραδείγματα για τις κούνιες: ένα παιδί κάθε φορά, όχι όρθιος στην κούνια (Playground Safety Assessment Guide, αναφέρεται στο McEvoy et al., 1996).

Παρόλα αυτά δεν έχουν γίνει πολλές έρευνες σχετικά με το αν η διδασκαλία κατάλληλων συμπεριφορών και η καθιέρωση κανόνων στον υπαίθριο χώρο παιχνιδιού θα έχει ως αποτέλεσμα την πρόληψη των τραυματισμών (McEvoy et al., 1996). Σε έρευνα των Morrongiello και Matheis (2007) χρησιμοποιήθηκε η προσέγγιση φόβου- εκκλήσεις σε παιδιά ηλικίας 6 με 11 ετών για να μειωθούν οι συμπεριφορές που προκαλούν τραυματισμούς στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού. Η παρέμβαση αποδείχτηκε επιτυχής. Οι παρεμβάσεις που βασίζονται σε γνωστικούς παράγοντες και σε παροχή πληροφοριών διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στα παιδιά. Πρόσφατες αξιολογήσεις, επίσης, αναγνωρίζουν ότι τα κοινωνικο-γνωστικά μοντέλα είναι χρήσιμα για την αλλαγή της συμπεριφοράς σε θέματα υγείας (Conner & Norman, 2005).

3.11 Συντήρηση

Χωρίς συχνή επιθεώρηση και επισκευή οποιοσδήποτε εξοπλισμός στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού θα καταστραφεί και θα αποτελέσει κίνδυνο για την ασφάλεια των παιδιών που τον χρησιμοποιούν. Το 60% όλων των τραυματισμών στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού είναι αποτέλεσμα κακής ή ελλιπούς συντήρησης (Hendy, 2004). Ο King (1995) διαπίστωσε ότι το ένα τρίτο των 900 οργανώσεων που ερωτήθηκαν ποτέ δεν διενήργησαν κάποια επιθεώρηση ασφαλείας στους εξοπλισμούς

παιχνιδιού, ακόμα κι αν ο εξοπλισμός είχε πάνω από 10 έτη που είχε εγκατασταθεί (Olsen et al., 2008).

Η συχνή επιθεώρηση του εξοπλισμού είναι απαραίτητη ώστε να μην υπάρχουν αιχμηρά σημεία ή γωνίες που μπορούν να κόψουν ή να τρυπήσουν τα παιδιά (Swartz, 1992). Όλα τα συνδετικά στοιχεία των εξοπλισμών πρέπει να είναι συνδεδεμένα καλά και σφιχτά και να μην μπορούν να αφαιρεθούν με το χέρι, παρά μόνο με εργαλεία. Οι επιφάνειες πρέπει να είναι άρτιες και τυχόν χρώματα που έχουν χρησιμοποιηθεί για τους εξοπλισμούς να μην περιέχουν μόλυβδο (Safety Checklist for Active Play Areas, 2004). Η συντήρηση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού, όμως, δεν αφορά μόνο το κομμάτι των εξοπλισμών και της επιφάνειας. Η καθαριότητα είναι, επίσης, βασικός παράγοντας για την ασφάλεια των παιδιών. Η ύπαρξη σκουπιδιών στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού μπορεί να αποτελέσει εστία μόλυνσης και αιτία ατυχημάτων, ειδικά από γυάλινα και τενεκεδένια απορρίμματα (Van Weperen & Rogmans, 1991).

3.12 Ασφάλεια στους Υπαίθριους Χώρους Παιχνιδιού στην Ελλάδα

Σε σχέση με την ασφάλεια των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού στην Ελλάδα, η έρευνα των Botsoglou, Hrisikou και Kakana (2010) μας δείχνει ότι μόνο το 13.3% των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού που μελετήθηκαν στην περιοχή του Βόλου είχαν προστατευτικούς φράχτες γύρω από τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού, ώστε να προστατεύουν τα παιδιά. Τα υλικά επιφάνειας ποίκιλλαν και στην πλειοψηφία τους ήταν ακατάλληλα. Σε σχέση με τους εξοπλισμούς, το ύψος από τις κούνιες στο 56.2% των περιπτώσεων ξεπερνούσε τα όρια που δίνουν οι κανονισμοί. Ενώ αντίθετα οι τσουλήθρες σε ποσοστό 78.8% ήταν σε καλές συνθήκες. Σε έρευνα που έγινε στην Αθήνα το 1999 αποδείχθηκε ότι τα παιδιά είχαν 2.2 περισσότερο κίνδυνο να τραυματιστούν σε δημόσιους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού παρά σε ιδιωτικές. Το 55% των τραυματισμών θα μπορούσε να είχε προληφθεί με αλλαγές στην υποδομή

και στον εξοπλισμό και ειδικά στο ύψος του εξοπλισμού, στο υλικό επιφάνειας και στη συντήρηση. Οι τραυματίες ήταν κυρίως αγόρια ηλικίας 5 με 9 ετών (Petridou, Sibert, Dedoukou, Skalkidis & Trichopoulos, 2002).

3.13 Στόχοι, Ερωτήματα και Υποθέσεις της Έρευνας

Βασικός στόχος της έρευνάς μας ήταν να καταγράψουμε τις απόψεις των συνοδών των παιδιών για τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού και τις δραστηριότητες που αναπτύσσουν τα παιδιά εκεί. Όσο αφορά τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού επιμέρους στόχοι της έρευνάς μας ήταν εάν οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού είναι καθαροί, εάν βοηθούν στην αυτονομία των παιδιών εάν υπάρχουν αρκετοί και κατάλληλοι εξοπλισμοί σε αυτούς. Ακόμη, να μάθουμε τις απόψεις τους για τις υπαίθριες δραστηριότητες των παιδιών, τους φόβους που αυτό συνεπάγεται και τις συνήθειές τους. Τέλος, να καταγράψουμε τις απόψεις τους και τις προτάσεις τους για βελτίωση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού. Τα ερωτήματα που μας απασχόλησαν στην έρευνά μας ήταν:

Ερώτημα 1^ο : Ποιές είναι οι απόψεις των συνοδών των παιδιών για τις υπαίθριες δραστηριότητες των παιδιών και τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού τους;

Ερώτημα 2^ο : Ποιοί είναι οι φόβοι των συνοδών των παιδιών όταν αυτά παίζουν σε υπαίθριους χώρους παιχνιδιού;

Ερώτημα 3^ο : Ποιές υπαίθριες δραστηριότητες επιτρέπονται στα παιδιά από τους συνοδούς τους;

Ερώτημα 4^ο: Πόσο συχνά επισκέπτονται τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού τα παιδιά και με τι τρόπους μεταφέρονται εκεί;

Ερώτημα 5^ο : Έχουν τραυματιστεί τα παιδιά παίζοντας σε υπαίθριους χώρους παιχνιδιού;

Ερώτημα 6^ο: Με τι ασχολούνται τα παιδιά όταν βρίσκονται σε υπαίθριους χώρους παιχνιδιού και με τι ασχολούνται όταν δεν βρίσκονται σε υπαίθριους χώρους παιχνιδιού;

Μετά την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας οι ερευνητικές μας υποθέσεις ήταν:

1^η υπόθεση: Οι συνοδοί των παιδιών στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού δεν είναι ικανοποιημένοι από τους χώρους που παίζουν τα παιδιά τους.

2^η υπόθεση: Οι συνοδοί των παιδιών έχουν διαμορφώσει μια στάση «φόβου» απέναντι στην πόλη, που τη μεταδίδουν και στα παιδιά τους.

4. Μεθοδολογία

4.1 Δείγμα, Χρόνος και Τόπος της Έρευνας

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε τους μήνες Απρίλιο και Μάιο το 2011.

Πραγματοποιήθηκε, σε 13 υπαίθριους χώρους παιχνιδιού του Δήμου Καλαμαριάς της Θεσσαλονίκης. Μετά από σχετική διερεύνηση καταγράψαμε τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού του Δήμου Καλαμαριά. Κατόπιν, παρατηρήσαμε ποιοί υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού φιλοξενούν περισσότερα παιδιά και επιλέξαμε τυχαία 13 από αυτούς στους οποίους πραγματοποιήθηκε η έρευνα. Συνολικά συλλέχθηκαν 81 ερωτηματολόγια. Από αυτά τα 47 συμπληρώθηκαν από τις μητέρες των παιδιών, τα 4 από τους πατέρες, τα 2 από θείους και θείες των παιδιών, τα 20 από τις γιαγιάδες και τους παππούδες και τέλος τα 8 από άτομα που φρόντιζαν επί πληρωμή τα παιδιά. Οι ηλικίες των παιδιών ήταν από 1 έως 12 χρονών.

4.2 Μέσα Συλλογής Δεδομένων

Τα δεδομένα της έρευνάς μας συλλέχθηκαν με τη μέθοδο του ερωτηματολογίου. Δημιουργήσαμε ερωτηματολόγιο ειδικά για το σκοπό της έρευνάς μας. Βάση για το νέο ερωτηματολόγιο αποτέλεσαν ερωτηματολόγια από προηγούμενες παρόμοιες έρευνες όπως η έρευνα των Scoori και Bhopal (2002) και η έρευνα των Burdette,

Whitaker και Daniels (2004). Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 30 ερωτήσεις. Σκόπιμα επιλέχθηκε η πλειοψηφία των ερωτήσεων να είναι κλειστού τύπου, ώστε να είναι πιο εύκολη η συμπλήρωσή τους από τους ερωτώμενους. Επίσης, οι κλειστού τύπου ερωτήσεις βοηθάνε ώστε να γίνει πιο εύκολα η κωδικοποίηση και η ανάλυση των απαντήσεων. Οι ερωτήσεις 1 με 7 αφορούσαν προσωπικά στοιχεία των ερωτώμενων και των παιδιών. Τέτοιες ερωτήσεις ήταν το φύλο και το βάρος τους παιδιού και η συγγένεια του παιδιού με το πρόσωπο που το συνόδευε. Έπειτα ακολουθούσαν 14 ερωτήσεις, οι οποίες περιείχαν μια δήλωση και καλούταν ο ερωτώμενος να επιλέξει εάν συμφωνεί ή διαφωνεί με την δήλωση (π.χ. Είναι σημαντικό τα παιδιά να παίζουν έξω, συνοδεύω πάντα το παιδί μου στο παιχνίδι του). Οι απαντήσεις δίνονταν σε πενταβάθμια κλίμακα τύπου Likert (Διαφωνώ Απόλυτα, Διαφωνώ, Δεν είμαι σίγουρος/η, Συμφωνώ, Συμφωνώ Απόλυτα). Ακολουθούσαν 4 ερωτήσεις σχετικές με τον τρόπο μεταφοράς στον υπαίθριου χώρου παιχνιδιού, με τις φορές επισκεψιμότητας και με την διάρκεια παραμονής στον υπαίθριου χώρο παιχνιδιού. Τέλος, υπήρχαν 5 ανοιχτές ερωτήσεις σύντομης απάντησης προκειμένου να εκφράσουν τις σκέψεις τους οι ερωτώμενοι σχετικά με τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού και το παιχνίδι των παιδιών (π.χ. Τι κάνει το παιδί σας όταν είναι στον υπαίθριου χώρο παιχνιδιού; Πώς θα θέλατε να είναι φτιαγμένοι οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού;).

Σε αρκετές περιπτώσεις η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου πήρε τη μορφή της δομημένης συνέντευξης. Ρωτούσαμε τις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου προφορικά στους ερωτώμενους και συμπληρώναμε τις απαντήσεις που δίνανε. Αυτό έγινε επειδή οι συνοδοί των παιδιών συγχρόνως θέλανε να επιβλέπουν τα παιδιά, ειδικά τα παιδιά μικρής ηλικίας, ή παίζανε μαζί με τα παιδιά τους. Όταν ο συνοδός του παιδιού δεν ήταν ο γονέας αλλά ήταν γιαγιά/παππούς, θείος/θεία ή νταντά. Η πρώτη ερώτηση του

ερωτηματολογίου σε αυτές τις περιπτώσεις διατυπώθηκε ως εξής: Πόσα αδέρφια έχει το παιδί;

Για τα αποτελέσματα της έρευνας και τις στατιστικές αναλύσεις χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα SPSS statistic s 17.0.

4.3 Πλαίσιο Έρευνας

Επισκεφτήκαμε τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού με τα ερωτηματολόγια της έρευνας και με καρτέλες για παρατήρηση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού και καταγραφή των σημαντικών τους σημείων. Οι καρτέλες αυτές συμπληρώθηκαν από εμάς. Στις καρτέλες της παρατήρησης αναγράφηκε η οδός του κάθε υπαίθριου χώρου παιχνιδιού, αν συνορεύει με μεγάλους, μεσαίους ή μικρούς δρόμους, αν υπάρχει βρύση, αν υπάρχουν πινακίδες και φράχτης, αν υπάρχει κοντά πάρκο, το μέγεθος του υπαίθριου χώρου παιχνιδιού και τέλος το είδος των εξοπλισμών που διαθέτουν και το υλικό επιφάνειας.

5. Αποτελέσματα

5.1 Χαρακτηριστικά του Δείγματος

Από τις αναλύσεις των ερωτηματολογίων της έρευνάς μας προκύπτει ότι η πλειοψηφία των παιδιών που έλαβαν μέρος στην έρευνα, είχε ακόμη ένα αδελφό ή αδελφή (51.9%). Οι περισσότερες οικογένειες δηλαδή είναι τετραμελής οικογένειες, χωρίς βέβαια αυτό να συνεπάγεται ότι μένουν όλοι μαζί. Η οικογενειακή κατάσταση δεν αφορούσε την έρευνά μας, οπότε δεν περιλάμβανε τέτοια ερώτηση. Ακολουθούν οι οικογένειες που έχουν μόνο ένα παιδί σε ποσοστό 42%. Οι τρίτεκνες και οι πολύτεκνες οικογένειες αποτελούν μειοψηφία στην έρευνά μας συγκεντρώνοντας μαζί το 6.9%. Το ποσοστό των κοριτσιών (54.3%) που συνοδεύοντουσαν στον υπαίθριο χώρο παιχνιδιού ήταν λίγο περισσότερο από ότι των αγοριών (45.7%). Με βάση την ηλικία των παιδιών που επισκέπτονταν τον υπαίθριο χώρο παιχνιδιού

συνοδευόμενα, τα παιδιά ηλικίας 2 ετών (22.2%), 3 ετών (19.8%) και 4 ετών (18.5%) συγκέντρωσαν τα περισσότερα ποσοστά. Οι ερωτήσεις για το ύψος και το βάρος του παιδιού δεν συμπληρώθηκαν από τους περισσότερους ερωτώμενους. Δεν γνώριζαν να απαντήσουν ακριβώς στην ερώτηση. Αυτό δικαιολογείται εν μέρη από το γεγονός ότι οι συνοδοί των παιδιών ήταν κατά 58% οι μητέρες. Ακολουθούν οι γιαγιάδες και οι παππούδες (24.7%), έπειτα άτομα που φροντίζουν το παιδί επί πληρωμή (9.9%) και τέλος οι πατεράδες (4.9%).

5.2 Χαρακτηριστικά των Υπαίθριων Χώρων Παιχνιδιού που

Πραγματοποιήθηκε η Έρευνα

Σε σχέση με την κατάσταση που επικρατεί στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού που ερευνήθηκαν παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού του Δήμου Καλαμαριάς βρίσκονται δίπλα σε πάρκα (76.9%) (βλέπε παράρτημα υπαίθριος χώρος 1,2,4,5,6,7,8,9,10,11). Αυτό σημαίνει ότι στους συγκεκριμένους υπαίθριους χώρους επικρατεί το πράσινο και η επαφή των παιδιών με τη φύση. Μόνο σε έναν υπαίθριο χώρο παιχνιδιού δεν υπάρχουν πολλά δέντρα και φυτά. Σε όλους τους άλλους υπάρχουν αρκετά είδη φυτών και πολλά δέντρα, με αποτέλεσμα το παιχνίδι των παιδιών τις μέρες με ηλιοφάνεια να γίνεται με εύκολο και ασφαλή τρόπο. Το μέγεθος των υπαίθριων χώρων που μελετήθηκαν ποικίλει. Υπάρχουν μικροί (30.8%) (βλέπε παράρτημα υπαίθριος χώρος 3,5,10,13), μεσαίοι (15.4%) (βλέπε παράρτημα υπαίθριος χώρος 11,12) και μεγάλοι (53.8%) (βλέπε παράρτημα υπαίθριος χώρος 1,2,4,6,7,8,9) υπαίθριοι χώροι, ανάλογα και με την τοποθεσία τους. Οι περισσότεροι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού συνορεύουν με κεντρικούς δρόμους (46.1%) (βλέπε παράρτημα υπαίθριος χώρος 1,4,5,6,8,13), αυξάνοντας έτσι τον κίνδυνο για ατυχήματα στα παιδιά. Μόνο σε δύο υπαίθριους χώρους παιχνιδιού υπάρχουν πινακίδες που προαναγγέλλουν την ύπαρξή τους και προειδοποιούν τους

οδηγούς να μειώσουν την ταχύτητά τους, σε αυτούς υπάρχουν και διαβάσεις. Αρκετές προειδοποιητικές πινακίδες υπάρχουν μέσα στους χώρους μερικών υπαίθριων χώρων παιχνιδιού (76.9%) (βλέπε παράρτημα υπαίθριος χώρος. 1,2,4,5,6,7,8,10,11,13) και αυτές είναι τοποθετημένες εκεί για απαγόρευση της εισόδου σε άτομα που συνοδεύουν σκυλιά.

5.3 Χαρακτηριστικά των Παιγνιδοκατασκευών των Υπαίθριων Χώρων

Παιχνιδιού του Δείγματος

Ως προς τους εξοπλισμούς οι κούνιες είναι ο πιο δημοφιλής εξοπλισμός, ο οποίος συναντήθηκε σχεδόν σε όλους τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού (92.3%). Μόνο σε έναν (υπαίθριος χώρος 12) δεν υπάρχουν κούνιες, αλλά και εκεί πάλι υπάρχουν κούνιες για μικρά παιδιά. Οι κούνιες για μικρά παιδιά συναντιούνται στο 46.2% (βλέπε παράρτημα υπαίθριος χώρος 1,7,8,10,12,13) των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού. Δεύτερος δημοφιλής εξοπλισμός που συναντιέται είναι οι τσουλήθρες (76.9%) (βλέπε παράρτημα υπαίθριος χώρος 1,2,4,5,7,8,9,11,12,13). Τσουλήθρες για παιδιά μικρότερης ηλικίας όμως διαθέτει μόνο το 23.1% (βλέπε παράρτημα υπαίθριος χώρος 7,8) των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού. Ακολουθούν οι τραμπάλες με ποσοστό 69.2% (βλέπε παράρτημα υπαίθριος χώρος 2,3,4,6,7,8,9,12,13), εξοπλισμοί αναρρίχησης (38.5%) (βλέπε παράρτημα υπαίθριος χώρος 1,2,7,8,12), εξοπλισμοί για ταλάντευση των παιδιών σε σχήμα ζώου (30.8%) (βλέπε παράρτημα υπαίθριος χώρος 1,7,8,12), γύρω γύρω όλοι (βλέπε παράρτημα υπαίθριος χώρος 2,3,11) και κούνιες σε σχήμα αλογάκι (βλέπε παράρτημα υπαίθριος χώρος 2,4,6) με ποσοστό 23.1%. Σε ένα υπαίθριο χώρο παιχνιδιού παρατηρήθηκαν λάστιχα (βλέπε παράρτημα υπαίθριος χώρος. 6) για το παιχνίδι των παιδιών και σε έναν άλλο υπάρχει ξύλινη κατασκευή σε σχήμα τρένου (βλέπε παράρτημα υπαίθριος χώρος 7). Δεν παρατηρήθηκε κανένα άλλο είδος εξοπλισμού.

5.4 Υλικά Επίστρωσης Εδάφους

Οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού είναι κυρίως καλυμμένοι με χαλί και χώμα και το 46.2% έχει επιφάνειες από καουτσούκ (βλέπε παράρτημα υπαίθριος χώρος 1,5,7,8,12,13). Σε σχέση με τους φράχτες και την προστασία που παρέχουν στα παιδιά, οι περισσότεροι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού έχουν τοποθετημένους φράχτες (βλέπε παράρτημα υπαίθριος χώρος 1,2,3,4,5,8,9,10,11). Από αυτούς όμως μόνο το 30.8% έχουν επαρκή περίφραξη (βλέπε παράρτημα υπαίθριος χώρος 4,8,9,10) ενώ οι υπόλοιποι έχουν μικρό φράχτη ή δεν διαθέτουν καθόλου φράχτη.

Τέλος, αξιοσημείωτο είναι να αναφερθεί ότι οι μισοί περίπου υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού δεν διαθέτουν βρύσες (βλέπε παράρτημα υπαίθριος χώρος 2,3,4,7,9,10). Τουαλέτες δεν διαθέτει κανένας και μόνο σε έναν υπαίθριο χώρο παιχνιδιού παρατηρήθηκε πόρτα (βλέπε παράρτημα υπαίθριος χώρος 4) και σε έναν άλλον μόνο υπήρχαν ειδικές ράμπες για πρόσβαση παιδιών με κινητικές δυσκολίες (βλέπε παράρτημα υπαίθριος χώρος 7).

5.5 Απόψεις των Συνοδών των Παιδιών

5.5.1 Με τη γενική κατάσταση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού.

Σε σχέση με το πρώτο ερώτημα της έρευνάς μας, σχετικά με τις απόψεις των συνοδών των παιδιών για τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού παρατηρούμε ότι το 43.2% των ερωτώμενων δήλωσαν ευχαριστημένοι από την κατάσταση που επικρατεί στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού σε σχέση με την καθαριότητα, το 32.1% δήλωσαν δυσαρέσκεια, ενώ το 24.7% δεν ήταν σίγουροι. Το 34.5% των ερωτώμενων δήλωσαν επίσης, ότι δεν θεωρούν τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού ως ασφαλείς περιοχές για το παιχνίδι των παιδιών. Το 43.2% τις θεωρεί ασφαλείς, ενώ το 22.2% δεν είναι σίγουροι για την ασφάλεια που τους παρέχουν.

5.5.2 Εξοπλισμός.

Οι περισσότεροι συνοδοί είναι ευχαριστημένοι με τον αριθμό των εξοπλισμών που βρίσκονται στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού (49.4%). Αρκετοί είναι και αυτοί, όμως, που δηλώνουν ανεπάρκεια του αριθμού των εξοπλισμών (34.6%) ή δεν είναι σίγουροι (16%). Τέλος, το 70.4% των ερωτώμενων πιστεύει ότι οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού βρίσκονται κοντά σε μεγάλους δρόμους, το 11.1% δεν είναι σίγουροι και τέλος μόνο το 18.5% πιστεύει ότι είναι μακριά από μεγάλους δρόμους. Για την απόσταση του υπαίθριου χώρου παιχνιδιού από το σπίτι όπου κατοικεί το παιδί οι περισσότερες απαντήσεις (91.3%) ήταν ότι η απόσταση είναι μικρή έως πολύ μικρή. Μόνο το 8.6% απάντησε ότι η απόσταση είναι μεγάλη. Οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού, σύμφωνα με τις απόψεις των συνοδών των παιδιών, δεν φαίνεται να βοηθάνε πολύ στην αυτονομία των παιδιών, αφού το 49.4% των συνοδών δήλωσε ότι τα παιδιά λειτουργούν αυτόνομα, το 27.2% ότι δεν μπορούν να λειτουργήσουν αυτόνομα και τέλος το 23.5% δεν ήταν σίγουροι.

Πίνακας 1: Μέσοι όροι, διάμεσοι, τυπικές αποκλίσεις, ελάχιστες τιμές και μέγιστες τιμές των ερωτήσεων για την ασφάλεια των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού και την επάρκεια του εξοπλισμού

Ερώτηση	Mean	median	Std.deviation	minimum	maximum
11	4.20	4.00	.99	1	5
12	3.06	3.00	1.20	1	5
13	3.17	3.00	1.15	1	5
14	2.07	2.00	1.15	1	5

5.5.3 Φόβοι των συνοδών των παιδιών.

Όσο αφορά το δεύτερο ερώτημα της έρευνάς μας, διαπιστώνουμε ότι οι μεγαλύτεροι φόβοι των συνοδών των παιδιών που προκύπτουν από την έρευνά μας

είναι οι ξένοι άνθρωποι (48.1%) που μπορεί να κάνουν κακό στα παιδιά τους ή να τα απαγάγουν και οι διάφοροι τραυματισμοί (45.6%) που μπορεί να συμβούν στο παιδί κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού του. Ο φόβος για τροχαία δυστυχήματα (14.8%) είναι επίσης μεγάλος ανάμεσα στους συνοδούς των παιδιών. Οι γονείς μικρότερων παιδιών δήλωσαν επίσης ότι φοβούνται τις βρωμιές (7.4%) που υπάρχουν στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού αφού τα παιδιά βρίσκονται σε τέτοια ηλικία που βάζουν συχνά πράγματα στο στόμα τους. Τρεις συνοδοί (3.7%) δήλωσαν ότι φοβούνται τα πάντα όταν το παιδί τους παίζει έξω, παρά το γεγονός ότι το συνοδεύουν. Αντίθετα, δύο συνοδοί (2.4%) δήλωσαν ότι δεν φοβούνται τίποτα, αφού συνοδεύουν πάντα το παιδί τους. Το 85.2% των ερωτώμενων διαφωνούσαν ή διαφωνούσαν απόλυτα στην δήλωση «Είναι ασφαλές για τα παιδιά να παίζουν έξω μόνα τους κατά την διάρκεια της ημέρας». Το ποσοστό αυτό ανεβαίνει όταν η παραπάνω δήλωση αφορούσε τις υπαίθριες δραστηριότητες όταν αρχίσει να νυχτώνει (98.7%). Οι περισσότεροι συνοδοί των παιδιών πιστεύουν ότι το υπαίθριο παιχνίδι είναι σημαντικό για τα παιδιά (97.5%). Αλλά τα παιδιά πρέπει να συνοδεύονται από κάποιο ενήλικα ή κάποιο μεγαλύτερο παιδί κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού τους (97.5%).

Πίνακας 2: Συχνότητα των φόβων των συνοδών των παιδιών

	ξένοι	Τραυματισμός	Αυτοκίνητα	βρωμιές	πολλά	τίποτα	ναρκωτικά
Frequency	39	37	12	6	3	2	1
percent	48.1	45.6%	14.8%	7.4%	3.7%	2.4%	1.2%

5.5.4 Δραστηριότητες που επιτρέπουν οι συνοδοί στα παιδιά τους.

Το τρίτο ερώτημα της έρευνας αφορούσε τις υπαίθριες δραστηριότητες που επιτρέπουν οι συνοδοί στα παιδιά τους. Το 82.7% δήλωσε ότι δεν άφηνε το παιδί να παίζει στο δρόμο. Το 8.6% ότι δεν ήταν σίγουροι και μόνο το 8.6% άφηνε τα παιδιά να παίζουν στον δρόμο. Ποδήλατο μέσα στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού επιτρεπόταν να κάνει το 61.7% των παιδιών, ενώ δεν επιτρεπόταν στο 28.4%. Το σκέιτ αποτελεί μια δραστηριότητα που επιτρέπεται λιγότερο στα παιδιά. Οι περισσότεροι συνοδοί απάντησαν (67.9%) ότι δεν την επιτρέπουν στα παιδιά, ενώ μόλις το 18.5% την επέτρεπαν στα παιδιά τους.

Πίνακας 3: Μέσοι όροι, διάμεσοι, τυπικές αποκλίσεις, ελάχιστες τιμές και μέγιστες τιμές των ερωτήσεων για τις υπαίθριες δραστηριότητες

Ερώτηση	Mean	Median	Std.deviation	minimum	maximum
6	1.53	1.00	1.01	1	5
7	3.30	4.00	1.41	1	5
8	2.01	1.00	1.32	1	5

5.6 Επισκεψιμότητα και Τρόπος Μεταφοράς στους Υπαίθριους Χώρους

Παιχνιδιού

Σχετικά με το τέταρτο ερώτημα της έρευνας διαπιστώνουμε πως τα παιδιά που επισκέπτονται κάποιον υπαίθριο χώρο παιχνιδιού μία φορά την εβδομάδα αποτελούν το ποσοστό 9.9%, δύο φορές την εβδομάδα το 18.5%, τρεις φορές το 22.2%, τέσσερις φορές το 13.6%, πέντε φορές το 7.4% και 6 φορές το 4.9%. Ενώ κάθε μέρα επισκέπτονται κάποιο υπαίθριο χώρο παιχνιδιού τα περισσότερα παιδιά (23.5%), όταν ο καιρός το επιτρέπει βέβαια. Τα περισσότερα παιδιά περνούν στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού 1 με 2 ώρες (95.1%). Λίγα είναι τα παιδιά που παραμένουν εκεί 3

με 4 ώρες (3.7%), ενώ ακόμη πιο λίγα είναι αυτά που περνούν 5 έως 6 ώρες (1.2%). Ως μέσο μεταφοράς οι περισσότεροι χρησιμοποιούν το περπάτημα (95.1%), ενώ πολλοί λίγοι είναι αυτοί που χρησιμοποιούν το αυτοκίνητο (4.9%) και κανένας δεν χρησιμοποιεί το λεωφορείο. Το πέμπτο ερώτημα της έρευνας το οποίο αποτελούσε και ερώτηση στο ερωτηματολόγιο της έρευνας, «Αν έχει τραυματιστεί ποτέ το παιδί παίζοντας στον υπαίθριο χώρο παιχνιδιού», Ναι απάντησε το 25.9%, ενώ όχι απάντησε το 74.1%.

Πίνακας 4: Μέσοι όροι, διάμεσοι, τυπικές αποκλίσεις, ελάχιστες τιμές και μέγιστες τιμές των ερωτήσεων για τη συχνότητα επισκέψεων στον υπαίθριο χώρο παιχνιδιού και τη διάρκεια παραμονής

Ερώτηση	Mean	median	Std.deviation	minimum	maximum
15	3.98	3.00	2.07	1	7
16	1.06	1.00	.28	1	3

5.7 Ενασχολήσεις Παιδιών

Το έκτο και τελευταίο ερώτημα της έρευνας αφορούσε τις ενασχολήσεις των παιδιών στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού και όταν δεν βρίσκονται σε υπαίθριους χώρους παιχνιδιού.

5.7.1 Στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού.

Τα παιδιά όταν βρίσκονται στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού καταναλώνουν τον χρόνο τους συνήθως με ενασχολήσεις στους εξοπλισμούς (80.2%) που υπάρχουν εκεί. Οι κούνιες (67.9%) είναι ο πιο δημοφιλής εξοπλισμός στις προτιμήσεις των παιδιών και ακολουθούν οι τσουλήθρες (38.2%) και τέλος οι εξοπλισμοί που προωθούν το σκαρφάλωμα (3.7%). Άλλη αγαπημένη ενασχόληση είναι το παιχνίδι στον χώρο (41,9%), το τρέξιμο (28.3%%) και το παιχνίδι με μπάλα (8.6%%). Τα

παιδιά μικρότερης ηλικίας ασχολούνται αρκετά και με το παιχνίδι στα χώματα (23.4%) με κουβαδάκια και φτιαράκια. Για παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας το ποδήλατο (13,5%) αποτελεί επίσης αγαπημένη ενασχόλησή τους.

Πίνακας 5: Συχνότητες των δραστηριοτήτων των παιδιών στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού

	frequency	percent
Εξοπλισμοί	65	80.2%
Κούνιες	55	67.9%
Τσουλήθρα	31	38.2%
Αναρρίχηση	3	3.7%
Παιχνίδι στον χώρο	34	41.9%
Τρέξιμο	23	28.3%
Μπάλα	7	8.6%
Χώματα	19	23.4%
Ποδήλατο	11	13.5%

5.7.2 Όταν δεν βρίσκονται στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού.

Τα περισσότερα παιδιά όταν δεν βρίσκονται σε υπαίθριους χώρους παιχνιδιού παίζουν στο σπίτι (86.4%), μόνα ή με παρέα, βλέπουν τηλεόραση (30.8%), παιδικά στην τηλεόραση ή ταινίες, διαβάζουν (23.4%), ζωγραφίζουν (16%), ασχολούνται με τον αθλητισμό και συμμετέχουν σε οργανωμένες εξωτερικές δραστηριότητες (9.8%), περνάνε την ώρα τους με εκπαιδευτικά παιχνίδια (11.1%), όπως παζλ και τουβλάκια και τέλος ασχολούνται με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή (7.4%), παίζοντας με παιχνίδια και με εκπαιδευτικά προγράμματα.

Πίνακας 6: Συχνότητα δραστηριοτήτων των παιδιών στο σπίτι

	Παίξε ι	Τηλεόραση η	Ζωγραφική ή	Αθλητισμός ός	Εκπαιδευτικά παιχνίδια ά παιχνίδια	Ηλεκτρονικός υπολογιστής ός
frequency	70	25	13	8	9	6
percent	86.4%	30.8%	16%	9.8%	11.1%	7.4%

5.8 Αίτια Επισκεψιμότητας των Υπαίθριων Χώρων Παιχνιδιού

Η κύρια αιτία που επισκέπτονταν τα παιδιά και οι συνοδοί τους κάποιο συγκεκριμένο υπαίθριο χώρο παιχνιδιού είναι η κοντινή απόσταση (83.9%) από το μέρος κατοικίας τους. Η πλειοψηφία των συνοδών δήλωσε ότι πηγαίνουν σε κάποιο συγκεκριμένο υπαίθριο χώρο παιχνιδιού επειδή «είναι κοντά», «είναι ο κοντινότερος». Ακολουθεί η απάντηση ότι στον συγκεκριμένο υπαίθριο χώρο παιχνιδιού τα παιδιά, αλλά και οι ίδιοι, συναντούν φίλους και γνωστούς (18.5%). Στην τρίτη θέση βρίσκεται η απάντηση ότι ο συγκεκριμένος υπαίθριος χώρος παιχνιδιού είναι πιο ασφαλής (14.8%) από άλλους που έχουν επισκεφτεί στο παρελθόν. Κάποιοι συνοδοί δηλώνουν, επίσης, ότι ο εξοπλισμός και ειδικά ο κατάλληλος για την ηλικία του παιδιού τους εξοπλισμός είναι ο λόγος (12.3%). Ακόμη, επειδή ο συγκεκριμένος υπαίθριος χώρος παιχνιδιού είναι όμορφος (9.8%) ή μεγάλος (4.9%) ή έτυχε να τον επισκεφτούν απλά για αλλαγή (6.1%).

Πίνακας 7: Συχνότητα λόγων επίσκεψης των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού

Απόστασ	φίλοι	ασφάλει	εξοπλισμό	όμορφ	αλλαγ	μέγεθο
---------	-------	---------	-----------	-------	-------	--------

	η	α	ς	η	ή	ς	
frequency	68	15	12	10	8	5	4
percent	83.9%	18.5%	14.8%	12.3%	9.8%	6.1%	4.9%

5.9 Προτάσεις Συνοδών για Βελτίωση των Υπαίθριων Χώρων Παιχνιδιού

Από τις προτάσεις που διατυπώθηκαν από τους συνοδούς των παιδιών για βελτίωση της κατάστασης στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία ανέφερε την καθαριότητα (37%) των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού και την απαγόρευση των σκυλιών μέσα σε αυτούς. Με βάση τους εξοπλισμούς, οι προτάσεις περιλάμβαναν τον εμπλουτισμό με περισσότερους εξοπλισμούς (28.3%), με αμμοδόχους (11.1%), με ηλικιακά χωριστούς χώρους (7.3%) και εξοπλισμούς φτιαγμένους από κατάλληλα υλικά (7.4%). Άλλες προτάσεις αφορούσαν την ασφάλεια που παρέχουν οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού. Διατυπώθηκαν απόψεις γενικά για την ασφάλεια των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού (25.9%) και των ομοιοτήτων που θα ήθελαν να έχουν με τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού του εξωτερικού (4.9%). Επίσης, διατυπώθηκαν και συγκεκριμένες προτάσεις για συγκεκριμένα σημεία των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού που χρειάζονται βελτίωση. Τέτοιες ήταν το κατάλληλο υλικό επιφάνειας (20.9%), η δημιουργία φράχτη (24.6%) και πόρτας (12.3%) και η απομάκρυνση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού από μεγάλους δρόμους (6.1%). Το θέμα της συντήρησης (16%) αποτέλεσε επίσης πρόταση των ερωτώμενων. Τέλος, το μέγεθος του υπαίθριου χώρου παιχνιδιού (2.4%), η δημιουργία βрусών (2.4%) και χώρων για ποδήλατα (1.2%),

καθώς και ο εμπλουτισμός τους με πράσινο και με δέντρα (7.4%) αναφέρθηκε από μερικούς ερωτώμενους.

Πίνακας 8: Συχνότητα των προτάσεων για βελτίωση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού

	frequency	percent
Καθαριότητα	30	37%
αριθμός εξοπλισμών	23	28.3%
Αμμοδόχοι	9	11.1%
ηλικιακός χωρισμός	6	7.3%
υλικό εξοπλισμών	6	7.4%
Ασφάλεια	21	25.9%
όπως στο εξωτερικό	4	4.9%
Επιφάνεια	17	20.9%
Φράχτης	20	24.6%
Πόρτα	10	12.3%
απόσταση από δρόμους	5	6.1%
Συντήρηση	13	16%
Μέγεθος	2	2.4%
Βρύση	2	2.4%
χώρος για ποδήλατα	1	1.2%
Πράσινο	6	7.4%

5.10 Ερευνητικές Υποθέσεις

Η πρώτη ερευνητική υπόθεση της έρευνάς μας ήταν ότι οι συνοδοί των παιδιών δεν είναι ικανοποιημένοι από τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού των παιδιών τους. Η

υπόθεσή μας δεν επαληθεύτηκε όμως αφού το 64.2% των συνοδών είναι ικανοποιημένο από την αυτόνομη λειτουργία που προσφέρουν στα παιδιά, από την καθαριότητα, από την ασφάλεια, από τον αριθμό των εξοπλισμών και από την τοποθεσία των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού. Όσο αφορά την δεύτερη ερευνητική μας υπόθεση ότι δηλαδή οι συνοδοί των παιδιών έχουν διαμορφώσει μια στάση «φόβου» απέναντι στην πόλη, που την μεταδίδουν και στα παιδιά τους, επαληθεύτηκε επειδή διαπιστώθηκε συσχέτιση (-.498) ανάμεσα στη στάση «φόβου» των γονέων απέναντι στο περιβάλλον και στη μετάδοση αυτού του «φόβου» στα παιδιά τους. Προκειμένου να μετρηθεί η στάση «φόβου» των συνοδών δημιουργήθηκε μια νέα μεταβλητή η μεταβλητή «στάση περιβάλλοντος» η οποία προέκυψε από τις ερωτήσεις 1, 2 και 4 του ερωτηματολογίου. Η μετάδοση της στάσης «φόβου» μετρήθηκε από τη μεταβλητή «μετάδοση» που προέκυψε από την ερώτηση 5 του ερωτηματολογίου.

6. Συμπεράσματα- Προτάσεις- Περιορισμοί της Έρευνας

6.1 Συμπεράσματα

Σε σχέση με την κατάσταση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού στην Ελλάδα και συγκεκριμένα για την πόλη της Θεσσαλονίκης έχουν διεξαχθεί ελάχιστες έως καθόλου έρευνες. Στην έρευνά μας προσπαθήσαμε να ανακαλύψουμε τί καταστάσεις επικρατούν στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού μιας συγκεκριμένης περιοχής και ποιές είναι οι απόψεις των συνοδών των παιδιών για τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού και το υπαίθριο παιχνίδι των παιδιών.

Από την έρευνά μας συμπεραίνουμε ότι οι γονείς θεωρούν το υπαίθριο παιχνίδι των παιδιών, ως ένα σημαντικό παράγοντα για την ολόπλευρη ανάπτυξή τους.

Παρόμοια ευρήματα βρέθηκαν και στην έρευνα της Einardottir (2008), όπως και στην έρευνα των Soori και Bhopal (2002). Τα περισσότερα παιδιά επισκέπτονται τον υπαίθριο χώρο παιχνιδιού κάθε μέρα, ενώ ακολουθούν τα παιδιά που τον

επισκέπτονται 3 ή 2 φορές την εβδομάδα. Ακόμη, η πλειοψηφία των παιδιών του δείγματός μας περνάει 1 με 2 ώρες στον υπαίθριο χώρο παιχνιδιού.

Σε σχέση με την ασφάλεια που προσφέρει το εξωτερικό περιβάλλον γενικά, από την έρευνά μας, προκύπτει ότι οι συνοδοί των παιδιών δεν θεωρούν ότι το εξωτερικό περιβάλλον είναι ασφαλές για τα παιδιά τους. Η συντριπτική πλειοψηφία των συνοδών αναφέρει ότι τα παιδιά δεν πρέπει να παίζουν έξω μόνα τους. Το ποσοστό ανεβαίνει ακόμα περισσότερο όταν ερωτούνται για τις υπαίθριες δραστηριότητες των παιδιών όταν αρχίζει να νυχτώνει, σε αυτή την περίπτωση σχεδόν όλοι οι συνοδοί απαντούν ότι τα παιδιά δεν πρέπει να παίζουν έξω μόνα τους. Ακόμη, σχεδόν όλοι δηλώνουν ότι οι υπαίθριες δραστηριότητες των παιδιών πρέπει να επιτηρούνται και ότι επιτηρούνται πάντα, από αυτούς ή από κάποιο άλλο άτομο. Σε έρευνα του Tandy (1999) όπως και του Karsten (2005) προκύπτει επίσης ότι οι υπαίθριες δραστηριότητες πλέον επιβλέπονται συχνότερα από τους γονείς.

Στη έρευνά μας βρέθηκε ότι οι μεγαλύτεροι φόβοι κατά τη διάρκεια του υπαίθριου παιχνιδιού των παιδιών είναι οι ξένοι άνθρωποι, οι τραυματισμοί που μπορεί να πάθουν τα παιδιά, τα τροχαία δυστυχήματα, οι βρωμιές και τέλος τα ναρκωτικά. Στην έρευνα των Tranter και Doyle (1996), όπως και του Karsten (2005) βλέπουμε ότι ο φόβος για τους ξένους, το κυκλοφοριακό και γενικά η ασφάλεια της γειτονιάς είναι λόγοι για τους οποίους τα παιδιά ξοδεύουν πλέον λιγότερο χρόνο σε εξωτερικές δραστηριότητες. Έρευνες του Kalish και των συνεργατών του (2010) και του Soori και Bhopal (2002) καταλήγουν σε παρόμοια αποτελέσματα. Οι φόβοι των γονέων και σε αυτές τις έρευνες είναι παρόμοιοι, το υπαίθριο παιχνίδι των παιδιών επιτηρείται και δεν επιτρέπεται όταν αρχίζει να βραδιάζει. Εκτός από τις δραστηριότητες με τους εξοπλισμούς και τις δραστηριότητες στο ανοιχτό χώρο του υπαίθριου χώρου παιχνιδιού, άλλη δραστηριότητα που επιτρέπεται στα παιδιά είναι το ποδήλατο μέσα

στον υπαίθριο χώρο παιχνιδιού, για μεγαλύτερης ηλικίας παιδιά, βέβαια. Η χρήση πατινιών επιτρέπεται σε πολύ λίγα παιδιά της έρευνάς μας. Αντίθετα αποτελέσματα έχει βρει ο Hillman στην έρευνά του το 1990, όπου σε πολλά παιδιά ηλικίας 7 με 10 ετών επιτρεπόταν η χρήση ποδηλάτου στον δρόμο. Παρόμοια αποτελέσματα με τον Hillman προκύπτουν και από έρευνα στην Αγγλία όπου και στα παιδιά εκεί επιτρεπόταν η χρήση ποδηλάτου στους δρόμους και τα πατίνια (Soori & Bhopal, 2002).

Σε σχέση με την ασφάλεια που παρέχουν οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού του Δήμου Καλαμαριάς, διαπιστώνουμε ότι οι περισσότεροι συνοδοί των παιδιών δηλώνουν ευχαριστημένοι με την ασφάλεια που παρέχεται στα παιδιά τους.

Πιο συγκεκριμένα, σε σχέση με τη τοποθεσία που βρίσκονται οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού, από την παρατήρηση που κάναμε διαπιστώσαμε ότι οι περισσότερες συνορεύουν με κεντρικούς δρόμους και το ίδιο δήλωσαν και οι συνοδοί των παιδιών. Οι περισσότεροι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού, λοιπόν, συνορεύουν με κεντρικούς δρόμους, αλλά παρόλα αυτά, προειδοποιητικές πινακίδες συναντάμε μόνο σε 2 περιπτώσεις. Παρόμοια αποτελέσματα προκύπτουν και από την έρευνα του Uskun και των συνεργατών του (2008), σε σχέση με την τοποθεσία των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού και των προειδοποιητικών πινακίδων.

Ως προς τον τύπο της επιφάνειας των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού, παρόλο που όπως έχει ήδη αναφερθεί αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τη μείωση των τραυματισμών στα παιδιά. Στην έρευνά μας οι περισσότεροι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού διαθέτουν επιφάνεια καλυμμένη με χαλίκια ή χώμα. Με κατάλληλα υλικά επιφάνειας, όπως καουτσούκ, ήταν καλυμμένο το 46.2% των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού. Ακόμη, το 20.9% των συνοδών των παιδιών ζήτησε κατάλληλο υλικό στις επιφάνειες των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού, ως μέσο βελτίωσης τους. Σε παρόμοια

έρευνα στο εξωτερικό, του Mowat και των συνεργατών του (1998), διαπιστώθηκε ότι το 59% των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού διέθεταν τύπο επιφάνειας που πληρούσε τις απαιτήσεις της ασφάλειας.

Κάποιοι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού του Δήμου δεν περιβάλλονταν από φράχτη, ενώ κάποιοι άλλοι περιβάλλονταν. Από αυτούς που διέθεταν φράχτη, όμως, μόνο στο 30.8% των περιπτώσεων ο φράχτης ήταν επαρκής. Παρόμοια αποτελέσματα συναντούμε και σε δύο άλλες έρευνες. Στην έρευνα του Uskun και των συνεργατών του (2008) μόνο το 26.3% είχε εμπόδια που περιβάλλανε τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού και μόνο το 14.9% εμπόδια που θα μπορούσαν πράγματι να κρατήσουν τα παιδιά από το να τρέξουν στον δρόμο. Επίσης, η έρευνα της Μπότσογλου και των συνεργατών της (2010) μας δείχνει ότι μόνο το 13.3% των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού που μελετήθηκαν στην περιοχή του Βόλου είχαν προστατευτικούς φράχτες. Αρκετοί είναι και οι συνοδοί στην έρευνά μας που ζήτησαν την δημιουργία φράχτη γύρω από τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού, όπως και τη τοποθέτηση πόρτας. Στην έρευνά μας μόνο ένας υπαίθριος χώρος παιχνιδιού βρέθηκε να διαθέτει πόρτα.

Όσο αφορά τους εξοπλισμούς που υπάρχουν στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού, στην έρευνά μας διαπιστώσαμε ότι τα πιο διαδεδομένα είδη εξοπλισμών σε σειρά είναι οι κούνιες, ακολουθούν οι τσουλήθρες, έπειτα οι τραμπάλες και τέλος οι εξοπλισμοί αναρρίχησης. Πρωτότυποι εξοπλισμοί εντοπίστηκαν μόνο σε δυο από τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού που ερευνήθηκαν. Η πρωτοτυπία τους έγκειται στο γεγονός ότι στον έναν υπάρχουν λάστιχα για το παιχνίδι των παιδιών, ενώ στον άλλον υπάρχει κατασκευή σε σχήμα τρένου που συμβάλλει στο φανταστικό παιχνίδι των παιδιών. Έχει τονιστεί, όμως, η σημασία των διαφορετικών ειδών εξοπλισμού στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού, ώστε να διατηρείται το ενδιαφέρον των παιδιών

αμείωτο (Jansson, 2010). Δυστυχώς, όμως, κάτι τέτοιο δεν παρατηρήθηκε στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού του δείγματός μας. Περίπου οι μισοί συνοδοί των παιδιών δήλωσαν ευχαριστημένοι για τον αριθμό των εξοπλισμών που υπάρχουν, σε σχέση με το μέγεθος που έχει ο υπαίθριος χώρος παιχνιδιού. Ωστόσο το 28.3% πρότεινε να υπάρχουν και άλλοι εξοπλισμοί στη διάθεση των παιδιών για να μπορούν να απασχολούνται.

Ως προς τις προτιμήσεις των παιδιών, οι κούνιες αποτελούν τη δημοφιλέστερη ενασχόληση των παιδιών. Επίσης, οι τσουλήθρες, το παιχνίδι στα χώματα και η αναρρίχηση. Τα αποτελέσματά μας συμπίπτουν με τα αποτελέσματα της έρευνας των Noren- Bjorn (1982). Αντίθετα όμως αποτελέσματα έχουν διαπιστωθεί στην έρευνα του Nixon και των συνεργατών του (2003), όπου στην έρευνά του βρέθηκε ότι τα μονόζυγα ήταν ο πιο δημοφιλής εξοπλισμός στα παιδιά. Κάτι τέτοιο όμως μπορεί να εξηγηθεί και λόγω της απουσίας των μονόζυγων από τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού της έρευνά μας. Αφού εξοπλισμοί αναρρίχησης καταγράφηκαν μόνο σε 5 υπαίθριους χώρους παιχνιδιού. Έρευνες των Moore (1986), Chawla (1992) και Titman (1994) δείχνουν ότι τα παιδιά προτιμούν το παιχνίδι στο φυσικό περιβάλλον. Στην έρευνά μας διαπιστώθηκαν παρόμοια αποτελέσματα, αλλά κυρίως για το παιχνίδι των μικρότερων παιδιών. Τα παιδιά μικρότερης ηλικίας ασχολούνται αρκετά με το παιχνίδι στα χώματα, παίζοντας με κουβαδάκια και φτιαράκια. Το 11.1% των συνοδών δήλωσε και ως πρόταση για την βελτίωση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού την τοποθέτηση αμμοδόχων σε αυτούς. Κάποιοι συνοδοί παιδιών δήλωσαν, επίσης, ότι πρέπει τα υλικά των εξοπλισμών να είναι κατάλληλα και να υπάρχουν ξεχωριστοί χώροι παιχνιδιού για τα παιδιά ανάλογα με την ηλικία τους. Παρόμοιες προτάσεις προτείνονται και από τους κανονισμούς που δίνει η CPSC όπου συνιστά ξεχωριστές περιοχές παιχνιδιού για καλύτερο έλεγχο των παιδιών και ασφαλέστερο παιχνίδι.

Σχετικά με την καθαριότητα των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού διαπιστώνεται ότι αρκετοί από τους ερωτώμενους δηλώνουν ευχαριστημένοι. Ωστόσο αρκετό είναι και το ποσοστό των δυσαρεστημένων, όπως επίσης και το ποσοστό των ερωτώμενων που δηλώνουν ως πρόταση για βελτίωση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού τη λήψη καλύτερων μέτρων που αφορούν την καθαριότητα. Οι περισσότεροι δήλωσαν δυσαρέσκεια ειδικά ως προς τις βρωμιές που υπάρχουν στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού από τα σκυλιά. Παρόλο, που στους περισσότερους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού υπήρχαν προειδοποιητικές πινακίδες για απαγόρευση της εισόδου των σκυλιών.

Για κάποια άλλα χαρακτηριστικά των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού, όπως οι βρύσες για παράδειγμα, προκύπτει από την έρευνά μας ότι οι μισοί υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού δεν διαθέτουν βρύσες παρόλο που η ύπαρξή τους είναι απαραίτητη, ώστε να πίνουν τα παιδιά νερό και να πλένουν τα χέρια τους (Van Weperen & Rogmans, 1991).

Ακόμη, για το μέγεθος των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού παραπονέθηκαν κάποιοι ερωτώμενοι, δηλώνοντας ως μέτρο για τη βελτίωση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού το μεγαλύτερο μέγεθός τους. Ωστόσο λίγα ήταν τα άτομα που εξέφρασαν τέτοιο παράπονο, αφού οι περισσότεροι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού του δείγματός μας είχαν μεγάλο μέγεθος.

Επιπλέον, η βλάστηση και η δεντοφύτευση στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού είναι απαραίτητη, σύμφωνα και με την Κυριαζοπούλου (1977), και αποτελεί ένα κριτήριο το οποίο τηρείται στις περισσότερες χαρές του δείγματός μας. Οι περισσότερες είναι τοποθετημένες δίπλα σε πάρκα με αποτέλεσμα τα παιδιά να έχουν άμεση επαφή με το φυσικό περιβάλλον. Λίγοι είναι οι συνοδοί στην έρευνά μας που ανέφεραν το θέμα της δεντοφύτευσης και του πρασίνου ως πρόβλημα για τους

υπαίθριους χώρους παιχνιδιού.

Τελευταίο, αλλά πολύ σημαντικό είναι το γεγονός ότι σε ένα μόνο υπαίθριο χώρο παιχνιδιού υπάρχουν ειδικές ράμπες για παιδιά με κινητικές δυσκολίες.

Αποτελέσματα από την έρευνα του Talay και των συνεργατών του (2010) δείχνουν επίσης το ίδιο, ότι δηλαδή οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού δεν χρησιμοποιούνται από παιδιά με ειδικές ανάγκες επειδή ο σχεδιασμός τους είναι ανεπαρκής.

Αισιόδοξο συμπέρασμα της έρευνάς μας είναι, ότι παρόλο που οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού είναι πολύ συνηθισμένο μέρος για ατυχήματα (Mitchell et al., 2007), στην έρευνά μας δεν βρέθηκαν τα ίδια αποτελέσματα. Μόνο το 25.9% των ερωτώμενων δήλωσε ότι το παιδί έχει τραυματιστεί παίζοντας σε υπαίθριο χώρο παιχνιδιού.

Οι κύριες ενασχολήσεις των παιδιών όταν δεν βρίσκονται στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού με σειρά προτίμησης, είναι το παιχνίδι στο σπίτι, η παρακολούθηση τηλεόρασης και ταινιών, η ζωγραφική, ο αθλητισμός, η ενασχόληση με εκπαιδευτικά παιχνίδια και η χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή για διασκέδαση. Ωστόσο, σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι οι συνοδοί των παιδιών δήλωσαν ότι τα παιδιά βλέπουν λίγη ώρα τηλεόραση και παρακολουθούν προγράμματα που απευθύνονται σε παιδιά. Στα ίδια σχεδόν συμπεράσματα καταλήγουν και έρευνες των Tandy (1999) και Karsten (2005), όπου το σπίτι δηλώνεται ως το πιο συνηθισμένο μέρος για το παιχνίδι των παιδιών και η διασκέδαση από τα ηλεκτρονικά μέσα κατέχει την πρώτη θέση.

6.2 Προτάσεις

Όπως έχει αναφερθεί και στο θεωρητικό μέρος της έρευνάς μας το παιχνίδι στους υπαίθριους χώρους αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού. Αρκετοί είναι όμως οι παράγοντες που συμβάλλουν στη μείωση του χρόνου που διαθέτουν τα παιδιά στο υπαίθριο παιχνίδι. Το εξωτερικό περιβάλλον και η

μειωμένη ασφάλεια που παρέχει, ο σχεδιασμός των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού, η συντήρησή τους, η ενημέρωση των παιδιών για σωστή συμπεριφορά και η εποπτεία αποτελούν βασικούς παράγοντες. Οι ενήλικοι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε όλα αυτά.

Από τη μία μεριά ευθύνη έχουν οι γονείς και οι συνοδοί των παιδιών. Πρέπει να δημιουργήσουν κάποιους κανόνες για τη σωστή συμπεριφορά των παιδιών όταν βρίσκονται έξω και όταν κάνουν χρήση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού και των εξοπλισμών τους. Οι κανόνες αυτοί θα πρέπει να ανακοινωθούν και να συζητηθούν με τα παιδιά και να τηρούνται από αυτά. Με την εφαρμογή τέτοιων κανόνων πιθανόν θα προληφθούν αρκετά ατυχήματα και τραυματισμοί στα παιδιά. Οι κίνδυνοι που υπάρχουν στο εξωτερικό περιβάλλον πρέπει επίσης να αποτελέσουν αντικείμενο συζήτησης ανάμεσα στους γονείς και στα παιδιά τους. Οι γονείς επίσης είναι υπεύθυνοι για το είδος των δραστηριοτήτων που επιτρέπεται να κάνουν τα παιδιά τους. Θα πρέπει με σύνεση, λοιπόν, να επιλέγουν ποιες δραστηριότητες είναι κατάλληλες για το παιδί τους με βάση τις ικανότητές του, την προσωπικότητά του και την ηλικία του. Η εποπτεία, όπως έχει ήδη αναφερθεί, αποτελεί σημείο κλειδί για την ασφάλεια του παιδιού και την αποφυγή τραυματισμών. Οι γονείς και οι συνοδοί των παιδιών πρέπει να επιτηρούν τα παιδιά σε κάποιο βαθμό ανάλογα με την ηλικία τους.

Από την άλλη μεριά μεγάλη ευθύνη έχει η πολιτεία. Είναι υπεύθυνη γενικά για το εξωτερικό περιβάλλον και συγκεκριμένα για τον σχεδιασμό των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού και την συντήρησή τους. Όπως επίσης, και για υλοποίηση προγραμμάτων αγωγής ασφαλείας στα σχολεία.

Η έρευνα του Veitch και των συνεργατών του (2010) μας αποκαλύπτει ότι οι αντιλήψεις των γονέων για την ασφάλεια που έχουν τα παιδιά όταν είναι έξω από το σπίτι, στους δρόμους, στα πάρκα και γενικά σε εξωτερικό χώρο, συσχετίζεται με τον

χρόνο παραμονής των παιδιών έξω από το σπίτι. Η πολιτεία, λοιπόν, πρέπει να λάβει μέτρα ώστε το περιβάλλον να είναι πιο ασφαλές. Μέτρα που θα στοχεύουν στη μείωση της εγκληματικότητας και στη λύση του κυκλοφοριακού προβλήματος. Τα παιδιά πλέον δεν περπατάνε και δεν κάνουν ποδήλατο εξαιτίας αυτών των κινδύνων σύμφωνα με έρευνα του Timperio και των συνεργατών του (2004). Στην έρευνά μας στην αρχική μορφή του ερωτηματολογίου είχε διατυπωθεί η ερώτηση, εάν οι συνοδοί των παιδιών επέτρεπαν στο παιδί να κάνει ποδήλατο στο δρόμο. Αναγκαστήκαμε να αναδιατυπώσουμε την ερώτηση όμως, εξαιτίας των αντιδράσεων που προέκυψαν από αυτήν την ερώτηση. Κανένας συνοδός δεν επέτρεπε στο παιδί να κάνει ποδήλατο στον δρόμο, ενώ αρκετοί ήταν εκείνοι που επέτρεπαν τη χρήση του ποδηλάτου μέσα στον υπαίθριο χώρο παιχνιδιού. Όσο αφορά το παιχνίδι στους δρόμους, το οποίο αποτελούσε συχνή δραστηριότητα των παιδιών πριν από κάποια χρόνια, πλέον έχει σχεδόν εξαφανιστεί. Οι περισσότεροι συνοδοί των παιδιών στην έρευνά μας δήλωσαν ότι δεν επιτρέπουν το παιχνίδι στον δρόμο. Έτσι όμως τα παιδιά χάνουν αρκετές ευκαιρίες για παιχνίδι.

Ευθύνης της πολιτείας είναι κατά τον σχεδιασμό των πόλεων να λαμβάνεται υπόψη η εφαρμογή της Συνθήκης των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τα Δικαιώματα των Παιδιών. Η αντίληψη μιας πόλης φιλικής προς τα παιδιά πρέπει να αρχίσει να εξαπλώνεται ταχύτερα. Στην οικοδόμηση των σύγχρονων πόλεων πρέπει η πολιτεία να σέβεται τα δικαιώματα των παιδιών, να συµμερίζεται τις απόψεις τους για το εξωτερικό τους περιβάλλον και να παρέχεται ασφάλεια από το περιβάλλον στα παιδιά, σύμφωνα και με τον ορισμό που δίνει η UNICEF (2004, αναφέρεται στο Μπότσογλου, 2010) για τις πόλεις τις φιλικές προς τα παιδιά.

Για το σχεδιασμό των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού οι Δήμοι πρέπει να συνεργάζονται με αρχιτέκτονες και παιδαγωγούς προκειμένου να κατασκευάζουν

ασφαλείς και κατάλληλους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού για τις ανάγκες των παιδιών κάθε ηλικίας. Οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού, επίσης, αφού απευθύνονται σε παιδιά ορθό είναι να ρωτούνται και οι απόψεις των παιδιών, αλλά και των γονιών τους, κατά την κατασκευή τους, ώστε να είναι αρεστές στους χρήστες τους. Οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού καλό είναι να είναι τοποθετημένοι μακριά από πολυσύχναστους δρόμους και να υπάρχουν πινακίδες που θα προειδοποιούν τους οδηγούς να μειώσουν την ταχύτητά τους. Θα πρέπει ακόμη να είναι μεγάλοι και να διαθέτουν ποικιλία στα είδη των εξοπλισμών. Οι εξοπλισμοί πρέπει να είναι κατασκευασμένοι από κατάλληλα υλικά και με κατάλληλο ύψος. Επίσης, καλό είναι να ανανεώνονται ανά διαστήματα προκειμένου να διατηρείται αμείωτο το ενδιαφέρον των παιδιών. Το θέμα της συντήρησης είναι, επίσης, σημαντικό και απασχόλησε και τους ερωτώμενους της έρευνάς μας, οι οποίοι δήλωσαν ανεπαρκή συντήρηση του εξοπλισμού των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού. Σε έρευνα του Olsen και των συνεργατών του (2008) βλέπουμε, επίσης, ότι η συντήρηση αποτελεί σημαντικό κομμάτι στην ασφάλεια που παρέχουν οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού, αφού διαπιστώνεται ότι το 60% των τραυματισμών οφείλεται στην κακή ή ελλιπή συντήρηση. Η καθαριότητα αποτελεί ένα ακόμη σημείο στο οποίο οι Δήμοι φέρουν μεγάλο μέρος της ευθύνης. Οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού πρέπει να καθαρίζονται και να περιβάλλονται από φράχτη και να τοποθετείται πόρτα, ώστε να εμποδίζεται η είσοδος των σκυλιών, αλλά να παρέχεται κιόλας μεγαλύτερη ασφάλεια στα παιδιά. Από τις απαντήσεις των ερωτώμενων της έρευνάς μας σχετικά με τους λόγους που επισκέπτονται κάποιο υπαίθριο χώρο παιχνιδιού, οι περισσότεροι δήλωσαν ότι ο λόγος ήταν η κοντινή απόσταση από το σπίτι τους. Οι δηλώσεις αυτές από τη μία είναι ευχάριστες αφού συμπεραίνουμε ότι οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού είναι κοντά στα σπίτια των παιδιών με αποτέλεσμα η μεταφορά των παιδιών να γίνεται με τα

πόδια, από την άλλη μεριά όμως κάποιες φορές από τις απαντήσεις φαινόταν ότι δεν τους άρεζε ο συγκεκριμένος υπαίθριος χώρος και ότι ήταν αναγκασμένοι να τον επισκέπτονται αφού δεν είχαν άλλη επιλογή.

Σύμφωνα με τους Thompson και Hunson (1998, αναφέρεται στο Μπότσογλου, 2010) κατά την έναρξη της σχολικής χρονιάς τα παιδιά θα πρέπει να εκπαιδεύονται στους τρόπους χρήσης των παιχνιδοκατασκευών και να διδάσκονται κανόνες για τη σωστή συμπεριφορά σε αυτούς. Όπως έχουμε ήδη αναφέρει στο κεφάλαιο 3 της έρευνάς μας, οι παρεμβάσεις που βασίζονται σε γνωστικούς παράγοντες και σε παροχή πληροφοριών διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στα παιδιά. Είναι επομένως καθήκον της πολιτείας η λειτουργία τέτοιου είδους προγραμμάτων στα σχολεία.

Σημαντικό είναι στο μέλλον να απασχολήσουν τους ερευνητές θέματα σχετικά με την ασφάλεια των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού και άλλων πόλεων και ειδικά στην Ελλάδα, όπου δεν υπάρχουν πολλές έρευνες σε αυτό το πεδίο. Σημαντικό είναι επίσης από τη στιγμή που θα εντοπιστούν τα προβληματικά σημεία των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού να δοθούν και λύσεις. Οι Δήμοι θα πρέπει να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τα αποτελέσματα τέτοιων ερευνών και να προσπαθούν να δώσουν λύση στα διάφορα προβλήματα που εντοπίζονται. Οι απόψεις των παιδιών για τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού και οι προτιμήσεις τους επίσης αποτελούν ένα σημαντικό σημείο που πρέπει να ερευνηθεί. Οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού απευθύνονται σε αυτά, οπότε η γνώμη τους έχει μεγάλη σημασία. Κούνιες, τσουλήθρες, τραμπάλες, αναρρίχηση, παιχνίδι με τα χρώματα αποτελούν αγαπημένες δραστηριότητες των παιδιών. Σίγουρα τα παιδιά όμως θα ενδιαφέρονται και για άλλα πράγματα εκτός από αυτά. Από τις απαντήσεις τους μπορούμε να δημιουργήσουμε και άλλους καινούριους και πρωτότυπους εξοπλισμούς προκειμένου τα παιδιά να διασκεδάζουν και να γυμνάζονται περισσότερο κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού τους. Άλλες έρευνες καλό

θα ήταν να εστιάσουν στην απόσταση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού από το σπίτι των παιδιών και στο χρόνο που περνάνε τα παιδιά στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού ή στη φυσική κατάστασή τους. Ακόμη, ενδιαφέροντα θα ήταν και τα αποτελέσματα από έρευνες με συσχετίσεις ανάμεσα στις εμπειρίες των γονιών από τη παιδική τους ηλικία και στις εμπειρίες των παιδιών τους. Στην Ελλάδα επίσης, σε αντίθεση με το εξωτερικό, δεν υπάρχουν έρευνες που να συγκρίνουν κατά πόσο και εάν μια αγωγή ασφάλειας στα παιδιά θα προκαλέσει αλλαγές στη συμπεριφοράς των παιδιών κατά τη χρήση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού. Τον τελευταίο καιρό επικρατεί η άποψη ότι «Δεν υπάρχει ακατάλληλος καιρός, παρά μόνο ακατάλληλα ρούχα». Πόσο σύμφωνοι είναι οι γονείς με αυτή την άποψη και πόσο εξαρτάται το υπαίθριο παιχνίδι των παιδιών από τον καιρό; Αποτελούν ερωτήματα που δεν έχουν απαντηθεί μέχρι στιγμής.

6.3 Περιορισμοί της Έρευνας

Κατά το σχεδιασμό της έρευνάς μας είχαμε αποφασίσει να μελετήσουμε επίσης το χρόνο που περνάνε τα παιδιά στον υπαίθριο χώρο παιχνιδιού και την φυσική κατάστασή τους. Τελικά, δεν πραγματοποιήθηκε κάτι τέτοιο, επειδή οι περισσότεροι συνοδοί των παιδιών δεν γνώριζαν να μας απαντήσουν, ενώ άλλοι απαντούσαν μετά από αρκετή σκέψη και χωρίς να είναι σίγουροι για την απάντηση που έδιναν. Προκειμένου να βγουν αποτελέσματα που δεν αντιπροσωπεύουν την πραγματικότητα οι ερωτήσεις για το βάρος και το ύψος του παιδιού εξαιρέθηκαν κατά την ανάλυση των αποτελεσμάτων. Ένας περιορισμός της έρευνάς μας είναι ότι τα αποτελέσματα δείχνουν μια μονόπλευρη πλευρά της πραγματικότητας, αφού στην έρευνά μας δεν μελετήθηκαν οι απόψεις των παιδιών, παρά μόνο οι απόψεις των συνοδών των παιδιών. Τέλος, ένας ακόμη περιορισμός συνεπάγεται από το γεγονός ότι οι ερωτώμενοι βιάζονταν να απαντήσουν ή απαντούσαν ενώ επιτηρούσαν ταυτόχρονα

το παιδί, με αποτέλεσμα να μην είναι πλήρως συγκεντρωμένοι στις απαντήσεις που έδιναν.

Βιβλιογραφία

- Avery, J. & Jackson, R. (1993). *Children and their accidents*. London: Arnold Edward.
- Barbour, A. C. (1999). The impact of playground design on the play behaviors of children with differing levels of physical competence. *Early childhood research quarterly*, 14(1), 75-98.
- Beauchamp, H. (1998). *Τα παιδιά και το δραματικό παιχνίδι, εξοικείωση με το θέατρο*. Αθήνα: Γιώργος Δάρδανος.
- Booth, M.L., Okely, A.D., Denney- Wilson, E., Hardy, L.L., Dobbins, T., Wen, L. & Rissel, C. (2007). Characteristics of travel to and from school among adolescents in NSW, Australia. *Journal of paediatrics and child health*, 43(11), 755-761.
- Botsoglou, K., Hrisikou, S. & Kakana, D.M. (2010) Measuring safety levels in playgrounds using environment assessment scales: the issue of playground safety in Greece. *Early child development and care*, 1-12.
- Brett, A., Moore, R., & Provenzo, E. (1993). *The complete playground book*. Syracuse, NY: Syracuse University Press.
- Brown, J.G. & Burger, C. (1984). Playground designs and preschool children's behaviors. *Environment and behavior*, 16(5), 599-626.
- Bruner, J.S. (1972). The nature and uses of immaturity. *American psychologist*, 27, 687- 708.
- Bruya, L. D. (1998). *Supervision on the elementary school playground*. Unpublished master's thesis, Gonzaga University, Spokane, WA.

- Buck, D.J. (1988). Safe on playgrounds? The nature and causes of children's playground accidents and opportunities for prevention. *Public Health*, 102, 603-611.
- Burdette, H.L. & Whitaker, R.C. (2004). Resurrecting free play in young children; looking beyond fitness and fatness to attention, affiliation and affect. *Arch Paediatr Adolesc Med*, 159, 46-50.
- Burdette, H.L. & Whitaker, R.C., (2005). A national study of neighborhood safety, outdoor play, television viewing, and obesity in preschool children. *Pediatrics*, 116, 657–662.
- Burdette, H.L., Whitaker, R.C. & Daniels, S.R. (2004). Parental report of outdoor playtime as a measure of physical activity in preschool- aged children. *Arch pediatri adolesc med*, 158, 353-357.
- Burman, M., Brown, J., Tisdall, J. & Batchelor, S. (2000). A view from the girls: Exploring violence and violent behavior, Economic & social research council. Αναρτήθηκε Μάιος 21, 2011 από <http://www.ncjrs.gov/App/publications/Abstract.aspx?id=193080>
- Carson, V., Kuhle, S., Spence, J.C. & Veugelers, P. (2010). *Can Journal Public Health*, 101(2), 124-127.
- Carver, A., Timperio, A. & Crawford, D. (2008). Playing it safe: The influence of neighborhood safety on children's physical activity- A review. *Health & Place*, 14, 217-227.
- Castonguay, G. & Jutras, S. (2009). Children's appreciation of outdoor places in a poor neighborhood. *Journal of environmental psychology*, 29, 101–109.
- Γερμανός, Δ.(1993). *Χώρος και διαδικασίες αγωγής, η παιδαγωγική ποιότητα του χώρου*. Αθήνα: Gutenberg.

- Chapman, K., Nicholas, P. & Supramaniam, R. (2006). How much food advertising is there on Australian television?. *Health promotion international*, 21(3),172-180.
- Chawla, L. (1992). Childhood place attachments, in: I. Altman & M. Seta (Eds). *Human behavior and environment: Advances in theory and research 12: Place Attachment*, 63–86 (New York: Plenum).
- Colabianchi, N., Kinsella, A.E., Coulton, C.J. & Moore, S.M. (2009). Utilization and physical activity levels at renovated and unrenovated school playgrounds. *Preventive medicine*, 48, 140-143.
- Conner, M. & Norman, P. (2005). *Predicting health behaviour: Research and practice with social-cognitive models* (2nd ed.), Philadelphia, PA: Open University Press.
- Cradock, A.L., Kawachi, I., Colditz, G. A., Hannon, C., Melly, S.J., Wiecha, J.L. & Gortmaker, S.L. (2005). Playground safety and access in Boston neighborhoods, *American Journal of Preventive Medicine*, 28 (4), 357-363.
- Department of health and ageing (2008). *Healthy weight 2008. The national action agenda for children and young people and their families*. Διαθέσιμο στο: [http://www.healthyactive.gov.au/internet/healthyactive/publishing.nsf/Content/healthy_weight08.pdf/\\$File/healthy_weight08.pdf](http://www.healthyactive.gov.au/internet/healthyactive/publishing.nsf/Content/healthy_weight08.pdf/$File/healthy_weight08.pdf)
- Διαθεματικό ενιαίο πλαίσιο προγραμμάτων σπουδών για το Νηπιαγωγείο (2003).
- Dougherty, J., Pless, B. & Wilkins, R. (1990). Social class and occurrence of traffic injuries and deaths in urban children. *Can J Public Health*, 81, 204-209.

- Einarsdottir, J. (2008). Children's and parents' perspectives on the purposes of playschool in Iceland. *International journal of educational research*, 47, 283- 291.
- Fisher, K.R., Pasek, K.H., Golinkoff, R.M. & Gryfe, S.G. (2008). Conceptual split? Parents' and experts' perceptions of play in the 21st century. *Journal of applied developmental psychology*, 29, 305-316.
- Fontana, D. (1996). *Ψυχολογία για εκπαιδευτικούς*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Freud, A. (1968). Adolescence. In A.E. Winder & D.L. Angus (eds), *Adolescence: Contemporary studies*. New York: American books.
- Frost, J. L. (1992). Reflections on research and practice in outdoor play environments. *Dimensions*, 20(3), 6-10.
- Frost, J. (2006). *The dissolution of children's outdoor play: Causes and consequences*. Ανακτήθηκε Μάιο 21, 2011, από http://74.125.155.132/scholar?q=cache:qHN_ASgn0BMJ:scholar.google.com/+Frost,+J.+%282006%29.+The+dissolution+of+children%E2%80%99s+outdoor+play:+Causes+and+consequences&hl=el&as_sdt=0&as_vis=1.
- Frost, J.L. & Sweeney, T.B. (1996). *Cause and prevention of playground injuries and litigation: Case studies*. Wheaton, MD: Association for childhood education international.
- Gill, T. (2007). *No fear: Growing up in a risk averse society*. London: Calouste gulbenkian foundation.
- Gleeson, B. (2006). "Australia's toxic cities: Modernity's paradox?" In Gleeson and Sipe, eds. *Creating Child Friendly Cities: Reinstating Kids in the City*.

- Grahn, P., Martensson, F., Lindblad, B., Nilsson, P. & Ekman, A. (1997). Ute padagis— hur anvander barn daghemsgarden? Utformning av daghemsgardar och dess betydelse for lek, motorik och koncentrationsformaga, *Stad & Land* 145 (Alnarp: MOVIUM).
- Guillaume, M., Lapidus, L., Jorntorp, P. & Lambert, A. (1997). Physical activity, obesity, and cardiovascular risk factors in children. The Belgian Luxembourg child study 2. *Obesity research*, 5, 549–556.
- Hall, G.S. (1920). *Youth*. New York: Appleton.
- Hart, R. (2002). Containing children: Some lessons on planning for play from New York City. *Environment and Urbanization*, 14(2),135-148.
- Hayes, N. (1998). *Εισαγωγή στην ψυχολογία, Τόμος Β΄*. Αθήνα: Ελληνικά γράμματα.
- Hayward, D. G., Rothenberg, M. & Beasley, R.R. (1974). Children's play and urban playground environments: A comparison of traditional, contemporary, and adventure playground types. *Environment and Behavior*, 6(2), 131-168.
- Heck, A., Collins, J. & Peterson, L. (2001). Decreasing children’s risk taking on playground. *Journal of applied behavior analysis*, 34(3), 349-352.
- Hendy, T. (2004). The nuts and bolts of playground maintenance. In S. Hudson (Ed.), *The S.A.F.E. playground handbook* (pp. 77–86). Cedar Falls, IA: National Program for Playground Safety.
- Hillary L. Burdette, H.L., Whitaker, R.C. & Daniels, S.R. (2004). Parental report of outdoor playtime as a measure of physical activity in preschool- aged children. *Archpediatrics adolescence medicine*. 158, 353-357.
- Hillman, M., Adams, J. & Whitelegg, J. (1990). *One false move: a study of children’s independent mobility*. London: PSI Publishing.

- Hillman, M. (2006). Children's rights and adults' wrongs. *Children's Geographies*, 4,61-67.
- Holmesa, R.M. & Procaccinoa, J.K. (2007). Preschool children's outdoor play area preferences. *Early child development and care*, 179(8), 1103-1112.
- Howard, A.W., MacArthur, C., Willan, A., Rothman, L., McKeag, A.M. & MacPherson, A.K. (2005). The effect of safer play equipment on playground injury rates among school children. *CMA Media Inc. or its licensors*, 172(11), 1443.
- Huber, R. & Com, B. (2000). Playground surfacing, injury severity and liability.
- Hudson, S.D., Olsen, H.M. & Thompson, D. (2008). An Investigation of school playground safety practices as reported by school nurses. *The Journal of School Nursing*, 24, 138-144.
- Hutt, C. (1970). *Specific and diverse exploration*. In H. Reese & L. Lipsett (eds), *Advances in child development and behavior*. New York:Academic press.
- Jansson, M. (2010). Attractive playgrounds: Some factors affecting user interest and visiting patterns. *Landscape research*, 35(1), 63-81.
- Jansson, M. & Person, B. (2010). Playground planning and management: An evaluation of standard-influenced provision through user needs. *Urban forestry & Urban greening*, 9, 33-42.
- Kalish, M., Banco, L., Burke, G. & Lapidus, G. (2010). Outdoor play: A survey of parent' perceptions of their child's safety. *The journal of trauma, Injury, infection, and critical care*, 69(4), 218-222.
- Kaplan, S.(1977). Tranquility and challenge in the natural environment, Children, Nature and the Urban Environment, *USDA Forest General Technical Report NE*, 30,181-186.

- Κάππας, Χ. (2005). *Ο ρόλος του παιχνιδιού στην παιδική ηλικία*. Αθήνα: Ατραπός.
- Karsten, L. (2005). It all used to be better? Different generations on continuity and change in urban children's daily use of space. *Children's geographies*, 3(3), 275–290.
- Karsten, L. & Van Vliet, W. (2004). Increasing children's freedom of movement: Introduction. *Children, youth and environments*, 16(1),69-73.
- Katzmarzyk, P., Malina, R. & Bouchard, C. (1999). Physical activity, physical fitness, and coronary heart disease risk factors in youth: the Quebec family study. *Preventive Medicine*, 29(6), 555–562.
- Κυριαζοπούλου, Β. Π. (1977). *Νηπιαγωγική, Τόμος Β'*. Αθήνα: αδελφοί Βλάσση.
- Κωνσταντινόπουλος, Σ. Π. (2007). *Παιδαγωγική του παιχνιδιού*. Αθήνα: Αδελφών Κυριακίδη.
- Lewis, L.M., Naunheim, R., Standeven, J. & Naunheim, K.S. (1993). Quantitation of impact attenuation of different playground surfaces under various environmental conditions using a tri- axial accelerometer. *Journal of trauma*, 35, 932-935.
- Lock, J. (2008). *Anything but child's play: Reclaiming the streets for child health and wellbeing*. Australia: University of NSW.
- Martin, J & Cooper, C.D. (2005). Playground safety in South Western Sydney. *Journal pediatric child health*, 41, 587-591.
- Matthews, H. (1995). Living on the edge: children as 'outsiders'. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 86(5), 456–466.
- McEvoy, M., Montana, B. & Panettieri, M. (1996). A nursing intervention to ensure a safe playground environment. *Journal of pediatric health care*,10(5),209-216.

- Mitchell, R., Sherker, S., Cavanagh, M. & Eager, D. (2007). Falls from playground equipment: will the new Australian playground safety standard make a difference and how will we tell?. *Health Promotion Journal of Australia*, 18, 98-104.
- Moore, R. (1986). *Childhood's Domain: Play and Place in Child Development*. London: Croom Helm.
- Moore, R. C. & Young, D. (1978). Childhood outdoors: towards a social ecology of the landscape, in: I. Altman & J. F. Wohlwill (Eds) *Children and the Environment*, pp. 83–130 (New York: Plenum).
- Morris, J., Wang, F. & Lilja, L. (2001). School children's travel Patterns. A look back and a way forward. 24th Australasian transport research forum, Hobart.
 Διαθέσιμο στο <http://mams.rmit.edu.au/fqg4obh5v8u4z.pdf>
- Morrongiello, B.A. & House, K. (2004). Measuring parent attributes and supervision behaviors relevant to child injury risk: examining the usefulness of questionnaire measures. *Injury prevention*, 10, 114-118.
- Morrongiello, B.A. & Matheis, S. (2007). Addressing the issue of falls off playground equipment: An empirically-based intervention to reduce fall- risk behaviors on playgrounds. *Journal of pediatric psychology*, 32(7),819–830.
- Mott, A., Evans, R., Rolfe, K., Potter, D., Kemp, K. W. & Sibert, J. R. (1994). Patterns of injuries to children on public playgrounds. *Archives of disease in childhood*, 71, 328–330.
- Mott, A., Rolfe, K., James, R., Evans, R., Kemp, A., Dunstan, F., ... Sibert, J. (1997). Safety of surfaces and equipment for children in playgrounds. *The Lancet*, 349, 1874-1876.

- Mowat, D.L., Wang, F., Pickett, W. & Brison, R.J. (1998). A case-control study of risk factors for playground injuries among children in Kingston and area. *Injury Prevention*, 4, 39–43.
- Μπότσογλου, Κ.Φ. (2010). *Υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού και παιδιά. Ποιότητα, ασφάλεια, παιδαγωγικές εφαρμογές*. Αθήνα: Gutenberg.
- Nixon, J.W., Acton, C.H.C., Ballesteros, M.F. & Battistutta, D. (2003). Injury and frequency of use of playground equipment in public schools and parks in Brisbane, Australia. *Injury Prevention*, 9, 210–213.
- Noren-Bjorn, E. (1982). *The impossible playground*. West Point, NY: Leisure Press.
- Olsen, H.M., Hudson, S.D. & Thompson, D. (2008). Developing a playground injury prevention plan. *The journal of school nursing*, 24(3), 131-137.
- Outdoor Safety Checklist
- Πανταζής Σ. Χ. (1999). *Η παιδαγωγική και το παιχνίδι- αντικείμενο στο χώρο του νηπιαγωγείου*. Αθήνα: Gutenberg ερευνητική σειρά.
- Parten, M. (1932). Social participation among pre-school children. *Journal of abnormal and social psychology*, 27, 243-269.
- Patrick, G.T.W. (1916). *The psychology of relaxation*. Boston, Mass: Houghton Mifflin.
- Pelley, J. (2010). Playground arsenic dose relatively low. *Environmental science & technology*, 15, 3650.
- Petridou, E., Sibert, J., Dedoukou, X., Skalkidis, I. & Trichopoulos, D. (2002). Injuries in public and private playgrounds: The relative contribution of structural, equipment and human factors. *Acta paediatr*, 91, 691-697.
- Phelan, K., Khoury, J., Kalkwarf, H., & Lamphear, B. (2001). Trends and patterns of playground injuries in United States. *Ambulatory Pediatrics*, 1, 227–233.

- Piaget, J. (1962). *Play, dreams and imitation in childhood*. London: Routledge.
- Piaget, J. (1979). *Ψυχολογία και παιδαγωγική*. Αθήνα: Νέα σύνορα.
- Planning Institute of Australia, Local Government Association and the Heart Foundation. (2008). *Health Places and Spaces: Towards a National Planning Guide*. Διαθέσιμο στο: <http://www.planning.org.au/index.php?option=content&task=view&id=668>
- Preventative Health Taskforce. (2008). *Australia: The healthiest country by 2010*. Διαθέσιμο στο: [http://www.preventativehealth.org.au/internet/preventativehealth/publishing.nsf/Content/6B7B17659424FBE5CA25772000095458/\\$File/tpa.pdf](http://www.preventativehealth.org.au/internet/preventativehealth/publishing.nsf/Content/6B7B17659424FBE5CA25772000095458/$File/tpa.pdf)
- Rabbia, F., Veglio, F., Pinna, G., Oliva, S., Surgo, V., Rolando, B. & Bessone, A. (1994). Cardiovascular risk factors in adolescence: prevalence and familial aggregation. *Preventive Medicine*, 23(6), 809–815.
- Rassel, B. (2010). *Ανατροφή και εκπαίδευση των παιδιών*. Αθήνα: Αρσενίδης.
- Ridgers, N.D., Stratton, G., Fairclough, S.J. & Twisk, J.W.R. (2007). Long-term effects of a playground markings and physical structures on children's recess physical activity levels. *Preventive Medicine*, 44, 393–397.
- Rivara, F., Bergman, A., LoGerfo, J. & Weiss, N.(1982). Epidemiology of childhood injuries, II: sex differences in injury rates. *Am J Dis Child*,136, 502-506.
- Robert Wood Johnson Foundation. (2007). *Design for active living among children*. Διαθέσιμο στο <http://www.rwjf.org/pr/product.jsp?id=23455>
- Roseveare, C.A., Brown, J.M., McIntosh, J.M.B. & Chalmers, D.J. (1995). An intervention to reduce playground equipment hazards. *Injury Prevention*, 5, 124-128.

- Rothlein, L. & Brett, A. (1987). Children's, teachers' and parents' perceptions of play. *Early childhood research quarterly*, 2, 45- 53.
- Rubin, K.H., Fein, G.G. & Vandenberg, B. (1983). Play. In E.M. Hetherington (ed.), *Handbook of child psychology, vol. IV Socialisation, Personality and social development*. New York: John Wiley.
- Safety Checklist for Active Play Areas (2004)
- Salmon, J., Timperio, A., Cleland, V. & Venn, A.(2005). Trends in children's physical activity and weight status in high and low socio-economic status areas of Melbourne, Victoria, 1985–2001. *Australian and New Zealand journal of public Health*, 29 (4), 337–342.
- Schwebel, D.C. (2006). Safety on the playground: Mechanisms through which adult supervision might prevent child playground injury. *Journal of clinical psychology in medical settings*, 13(2), 141-149.
- Scott, S., Harden, J., Jackson, S. & Backett-Milburn, K. (2000). Strangers what kind of danger? Children's and parent's constructions of risk. Διαθέσιμο στο: <http://www.hull.ac.uk/children5to16programme/conference/scott.pdf>
- Sipe, N., Buchanan, N. & Dodson, J. (2006). "Children in the urban environment: A review of research." In Gleeson and Sipe, eds. *Creating Child Friendly Cities: Reinstating Kids in the City*
- Soori, H. & Bhopal, R.S. (2002). Parental permission for children's independent outdoor activities. Implications for injury prevention. *European journal of public health*, 2, 104-109.

- Sosin, D.M., Keller, P., Sacks, J.J., Kresnow, M. & Van Dyck, P.C. (1993). Surface-specific fall injury rates on Utah school playgrounds. *American journal of public health*, 83, 733-735.
- Staempfli, M.B. (2009). Reintroducing adventure into children's outdoor play environment. *Environment and behavior*, 41(2), 268-280.
- Suter, E. & Hawes, M. (1993). Relationship of physical activity, body fat, diet, and blood lipid profile in youths 10–15yr. *Medicine and science in sports and exercise*, 25(6),748–754.
- Swartz, M.K. (1992). Playground safety. *Journal of pediatric health care*, 6(3), 161-162.
- Talay, L., Akpınar, N. & Belkayali, N. (2010). Barriers to playground use for children with disabilities: A case from Ankara-Turkey. *African Journal of Agricultural Research*, 5(9), 848-855.
- Tandy, C. (1999). Children's diminishing play space: a study of inter-generational change in children's use of their neighborhoods. *Australian geographical studies*, 37(2), 154–164.
- Thompson, D. & Hudson, S. (2001). Children and playground injuries.
 Διαθέσιμο στο: <http://www.google.com/books?hl=en&lr=&id=pHXdUbiRiA8C&oi=fnd&pg=PA249&dq=Children+and+playground+injuries&ots=wUe3EZgqtB&sig=piqj496gThIW1MM9McNcwU7MyI#v=onepage&q=Children%20and%20playground%20injuries&f=false>
- Timperio, A., Crawford, D., Telford, A. & Salmon, J. (2004). Perceptions about the local neighborhood and walking and cycling among children. *Preventive Medicine*, 38, 39–47.

- Titman, W. (1994) *Special Places, Special People: The Hidden Curriculum of School Grounds* (Godalming, Surrey: Worldwide Fund for Nature/Learning Through Landscapes).
- Towner, E., Jarvis, S., Walsh, S. & Anysley-Green, A. (1994). Measuring exposure to injury risk in schoolchildren aged 11-14. *BMJ*, 302, 449-452.
- Transport Research Board Institute of Medicine of the National Academies. (2005). Does the Built Environment Influence Physical Activity? Examining the Evidence. Διαθέσιμο στο: <http://onlinepubs.trb.org/Onlinepubs/sr/sr282.pdf>
- Tranter, P. (2006). Overcoming social traps: A key to creating child friendly cities. In Gleeson and Sipe, eds. *Creating child friendly cities: Reinstating kids in the City*.
- Tranter, P. & Doyle, J. (1996). Reclaiming the residential street as play space. *International play journal*, 4, 91-97.
- Uskun, E., Kişioğlu, A.N., Altay, T., Çıkınlar, R. & Kocakaya, A. (2008). Assessment of the current status of playground safety in the midwestern region of Turkey: an effort to provide a safe environment for children. *The Turkish Journal of Pediatrics*, 50, 559-565.
- Valentine, G. (1997). Oh yes I can. Oh no you can't: children and parents' understandings of kids' competence to negotiate public space safely. *Antipode*, 29(1), 65-89.
- Van Weperen, W. & Rogmans, W.H.J. (1991). An overall approach to the safety of playgrounds. *Safety science*, 14, 103-108.
- Veitch, J., Bagley, S., Ball, K. & Salmon, J. (2006). Where do children usually play? A qualitative study of parents' perceptions of influences on children's active free- play. *Health & Place*, 12, 383-393.

- Veitch, J., Salmon, J. & Ball, K. (2007). Children's perceptions of the use of public open spaces for active free-play, *Children's Geographies*, 5(4),409–422.
- Veitch, J., Salmon, J. & Ball, K. (2010). Individual, social and physical environmental correlates of children's active free-play: a cross sectional study. *International journal of behavioral nutrition and physical activity*, 7(11).
- Vygotsky, L.S. (1994). Ο ρόλος του παιχνιδιού στην ανάπτυξη. Στο Βοσνιάδου, Σ. (επίμ.), *Κείμενα εξελικτικής ψυχολογίας*, том Β'. Αθήνα: Gutenberg.
- Weir, L.A., Etelson, D. & Brand, D.A. (2006). Parents' perceptions of neighborhood safety and children's physical activity. *Preventive medicine*, 43, 212-217.
- Wen, L.M., Kite, J., Merom, D. & Rissel, C. (2009). Time spent playing outdoors after school and its relationship with independent mobility: a cross-sectional survey of children aged 10–12 years in Sydney, Australia. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 6(15).
- World Health Organisation. Διαθέσιμο στο: <http://www.who.int/en/>
- Woolley, H. (2008). Watch this space! Designing for children's play in public open spaces, *Geography Compass*, 2(2),495– 512.
- Ziviani, J., Scott, J. & Wadley, D. (2004). Walking to school: Incidental physical activity in the daily occupations of Australian children. *Occupational therapy international*, 11(1), 1-11.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Το παρακάτω ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και στοχεύει στο να συλλέξει στοιχεία σχετικά με τις απόψεις για το παιχνίδι των παιδιών και τις παιδικές χαρές. Σας παρακαλώ να διαβάσετε με προσοχή τις ερωτήσεις και να τικάρετε την απάντηση που σας αντιπροσωπεύει. Απαντήστε σε όλες τις ερωτήσεις. Δεν υπάρχουν σωστές ή λάθος απαντήσεις. Ευχαριστούμε πολύ για την συνεργασία σας.

Πόσα παιδιά έχετε;.....Φύλο: ΑΓΟΡΙ ΚΟΡΙΤΣΙ Ηλικία παιδιού:...3.... Ύψος παιδιού:..... Βάρος παιδιού:..... Παιδική χαρά:.....

Συνοδός παιδιού: ΜΗΤΕΡΑ ΠΑΤΕΡΑΣ ΘΕΙΟΣ/Α ΓΙΑΓΙΑ/ΠΑΠΠΟΥΣ
ΝΤΑΝΤΑ

1) Είναι ασφαλές για τα παιδιά να παίζουν έξω μόνα τους κατά την διάρκεια της ημέρας

Διαφωνώ Απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/η	Συμφωνώ	Συμφωνώ Απόλυτα
--------------------	---------	----------------------	---------	--------------------

2) Είναι ασφαλές για τα παιδιά να παίζουν έξω μόνα τους όταν αρχίζει να νυχτώνει

Διαφωνώ Απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/η	Συμφωνώ	Συμφωνώ Απόλυτα
--------------------	---------	----------------------	---------	--------------------

3) Είναι σημαντικό τα παιδιά να παίζουν έξω

Διαφωνώ Απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/η	Συμφωνώ	Συμφωνώ Απόλυτα
--------------------	---------	----------------------	---------	--------------------

4) Τα παιδιά όταν παίζουν έξω θα πρέπει να συνοδεύονται από κάποιον ενήλικα ή κάποιο μεγαλύτερο παιδί

Διαφωνώ Απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/η	Συμφωνώ	Συμφωνώ Απόλυτα
--------------------	---------	----------------------	---------	--------------------

5) Συνοδεύω πάντα το παιδί μου στο παιχνίδι του

Διαφωνώ Απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/η	Συμφωνώ	Συμφωνώ Απόλυτα
--------------------	---------	----------------------	---------	--------------------

6) Αφήνω το παιδί μου να παίζει στον δρόμο

Διαφωνώ Απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/η	Συμφωνώ	Συμφωνώ Απόλυτα
--------------------	---------	----------------------	---------	--------------------

7) Αφήνω το παιδί μου να κάνει ποδήλατο στην παιδική χαρά

Διαφωνώ Απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/η	Συμφωνώ	Συμφωνώ Απόλυτα
--------------------	---------	----------------------	---------	--------------------

8) Αφήνω το παιδί μου να κάνει σκέιτ στην παιδική χαρά

Διαφωνώ Απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/η	Συμφωνώ	Συμφωνώ Απόλυτα
--------------------	---------	----------------------	---------	--------------------

9) Η παιδική χαρά είναι κοντά στο σπίτι μου

Διαφωνώ Απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/η	Συμφωνώ	Συμφωνώ Απόλυτα
--------------------	---------	----------------------	---------	--------------------

10) Τα παιδιά μπορούν να λειτουργήσουν αυτόνομα στην (συγκεκριμένη) παιδική χαρά.

Διαφωνώ Απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/η	Συμφωνώ	Συμφωνώ Απόλυτα
--------------------	---------	----------------------	---------	--------------------

11) Η (συγκεκριμένη) παιδική χαρά είναι καθαρή

Διαφωνώ Απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/η	Συμφωνώ	Συμφωνώ Απόλυτα
--------------------	---------	----------------------	---------	--------------------

12) Η (συγκεκριμένη) παιδική χαρά είναι ασφαλής

Διαφωνώ Απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/η	Συμφωνώ	Συμφωνώ Απόλυτα
--------------------	---------	----------------------	---------	--------------------

13) Υπάρχει αρκετός εξοπλισμός στην (συγκεκριμένη) παιδική χαρά

Διαφωνώ Απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/η	Συμφωνώ	Συμφωνώ Απόλυτα
--------------------	---------	----------------------	---------	--------------------

14) Η (συγκεκριμένη) παιδική χαρά βρίσκεται μακριά από μεγάλους δρόμους

Διαφωνώ Απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/η	Συμφωνώ	Συμφωνώ Απόλυτα
--------------------	---------	----------------------	---------	--------------------

15) Κάθε εβδομάδα επισκεπτόμαστε την παιδική χαρά:

1 φορά	2 φορές	3 φορές	4 φορές	5 φορές	6 φορές	7 φορές
--------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

16) Κάθε φορά που επισκεπτόμαστε την παιδική χαρά μένουμε τουλάχιστον:

1-2 ώρες

3-4 ώρες

5-6 ώρες

άλλο

17) Έχει τραυματιστεί ποτέ το παιδί σας στην παιδική χαρά;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

18) Πώς έρχεστε στην παιδική χαρά;

με τα πόδια

με αυτοκίνητο

με λεωφορείο

άλλο

19) Τι κάνει το παιδί σας όταν δεν είναι στην παιδική χαρά;

20) Τι κάνει το παιδί σας όταν είναι στην παιδική χαρά;

21) Τι σας προκαλεί μεγαλύτερη ανησυχία όταν το παιδί σας παίζει έξω;

22) Γιατί διαλέγετε τη συγκεκριμένη παιδική χαρά;

23) Πως θα θέλατε να ήταν φτιαγμένες οι παιδικές χαρές;

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 1

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 1

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 1

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 2

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 2

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 2

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 2

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 2

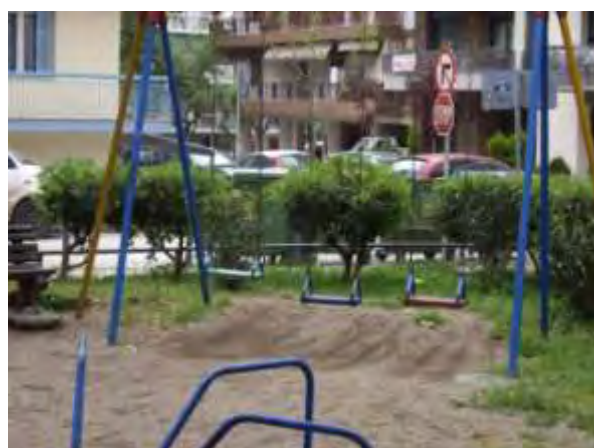
Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 3

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 3

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 3

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 3

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 4

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 4

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 4

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 4

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 4

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 5

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 6

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 6

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 6

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 6

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 7

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 7

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 7

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 7

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 8

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 8

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 8

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 9

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 9

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 9

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 10

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 11

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 11

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 11

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 12

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 12

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 13

Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού 13